

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI
(İTALYAN DİLİ VE EDEBİYATI)
ANABİLİM DALI

GIOVANNI PAPINI VE “TÜKENMİŞ ADAM” ADLI YAPITI

Yüksek Lisans Tezi

BARIŞ YÜCESAN

ANKARA-2016

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI
(İTALYAN DİLİ VE EDEBİYATI)
ANABİLİM DALI

GIOVANNI PAPINI VE “TÜKENMİŞ ADAM” ADLI YAPITI

Yüksek Lisans Tezi

BARIŞ YÜCESAN

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. İLHAN KARASUBAŞI

ANKARA-2016

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI
(İTALYAN DİLİ VE EDEBİYATI)
ANABİLİM DALI

GIOVANNI PAPINI VE “TÜKENMİŞ ADAM” ADLI YAPITI

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı:

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tez Sınav Tarihi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (...../...../ 201...)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin
Adı ve Soyadı

.....

İmzası

.....

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
ÖNSÖZ.....	ii
GİRİŞ	iii
I) GIOVANNI PAPINI'NİN YAŞAMI	1
II) <i>TÜKENMİŞ ADAM</i>	200
III) EDEBİ AÇIDAN ÖNEMİ	333
a) Dönemin Edebi Özellikleri	333
b) Beklenti	433
c) Kaygılar	500
d) XX. Yüzyıl Başında İtalya'da Edebiyat-Kültür Dergileri ve Dergilerin Önemi	566
e) Papini ve Fütürizm.....	644
IV) PAPINI'NİN LİDERLİK ARZUSU	69
V) PAPINI'DE PRAGMATİZM	777
VI) İTALYA'DA AVANGARDİZM.....	88
VII) BİR PAPINI İÇİNDE BİRÇOK PAPINI	922
SONUÇ.....	1011
ÖZET.....	1044
ABSTRACT	1066
KAYNAKÇA	1088

ÖNSÖZ

Büyük bir istekle hazırlamaya çalıştığım tezimin araştırma aşamasında beni destekleyen ve bana yol gösteren Tez Jürimin değerli hocaları Prof. Dr. Ufuk Özdağ ve Prof. Dr. Nevin Özkan'a teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, XX. yüzyıl İtalyan edebiyatının önemli yazarlarından biri olan Giovanni Papini'yi seçmemde, bana konuyla ilgili kaynaklara nasıl ulaşabileceğim hususunda yol gösteren ve kaynak taraması sırasında yardımlarını hiç esirgemeyen değerli tüm hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Nevin Özkan'a değerli fikirleri ve tezime olan katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Özel bir teşekkürüm ise Tez Danışmanım, değerli hocam Yrd. Doç. Dr. İlhan Karasubaşı'nadır. Değerli hocamın desteği, yardımı, yönlendirmesi ve emeği olmadan bu çalışma gerçekleşmezdi. Tüm çalışmalarım sırasında bana sürekli destek olarak, araştırmalarımı sonlandırmama yardımcı olan değerli hocamın sonsuz bilgileri ve yardımları olmaksızın söz konusu tez çalışmasını bitirmem asla mümkün olamazdı.

GİRİŞ

“Giovanni Papini ve Tükenmiş Adam Adlı Yapıtı” adlı bu tez çalışması, XX. yüzyıl İtalyan edebiyatının önemli temsilcilerinden biri olan Giovanni Papini’nin otobiyografik eseri üzerinden yazarın döneme ilişkin edebi kişiliği ve yaşamı ile ilgili bilgiler vermeyi amaçlamaktadır.

Bu çalışmanın tez konusu olarak belirlenmesinde, XX. yüzyıl İtalyan edebiyatının gösterdiği köklü değişimler ve bu değişimlerin toplumda ve entelektüel alanda yarattığı sosyolojik ve düşünsel göstergeler etkili olmuştur.

Tez çalışmamda izlediğim yöntem; Giovanni Papini’nin yaşadığı dönemde ilişki kurduğu entelektüel çevrelerin yazar hakkındaki görüşlerini belirttikleri eserleri incelemeye başlamak oldu. İtalyan yazarın yakın dostluk kurduğu birkaç entelektüelin yazar hakkındaki görüşlerini tez çalışmamda alıntılarla, Papini’nin başka bakış açılarından nasıl değerlendirildiğini göstermeye çalıştım.

Ayrıca, İtalyan edebiyatında dahi hak ettiği değeri göremeyen yazarı, inceleyerek, Türkçeye de birçok eseri çevrilen yazarın ülkemizde daha tanınır hale gelmesini amaçladım.

Tez çalışmam sırasında bir diğer başvurduğum yöntem ise, dönemin dergilerinde yöneticilik yapmış ve yazılar yayınlamış olan Papini’nin, adı geçen dergilerdeki yazılarını incelemek ve dergilerin hangi konular üzerinde yayınlar yaptığını araştırmak oldu.

Çalışmamda, Papini ve eserleri üzerine yazılmış birçok makaleyi inceleyerek, yazar hakkındaki farklı görüşlere ulaşma imkânı sağladım. Böylece, yazarı çeşitli yönleriyle inceleme imkânı buldum.

Tükenmiş Adam adlı eser tezimin konusunu oluşturduğu ve bu eserde yazarın otobiyografisi olduğu göz önüne alındığında, tezimin ilk başlığı olan “Giovanni Papini’nin Yaşamı” bölümüne ayrıca önem vermem gerektiğini düşündüm. Çünkü yapıttaki birçok düşüncenin temellerinin yazarın çocukluğu ve gençliğinde

yaşadıklarından kaynaklandığını göz önüne alırsak, bu bölüme verilmesi gereken önem ortaya çıkmaktadır.

Genel olarak, XX. yüzyılın başlarında yaşanan sosyolojik, siyasi ve teknolojik değişimlerin birçok entelektüelde yarattığı kaygı ve bunalım kavramları, yazarın hayatında amaç edindiği lider olma, dönemin sıkıntılarını aşma konusundaki kararlılığının nedeni sayılabilir. Bu doğrultuda yazılmış bir eser olan “Tükenmiş Adam” başlıktan da anlaşılacağı üzere bu çabaların somut bir başarıya ulaşamadığının göstergesidir.

Tarihi ve sosyolojik yaşananların ışığında Giovanni Papini’yi inceleme konusu yapan bu tez çalışmamda, yazarın *Tükenmiş Adam* eseriyle hayatını ve o dönemin entelektüel çevrelerindeki sorunlarını ortaya çıkarmayı amaçladım. Zira, tezimde, XX. yüzyılın kaygılarını ve çöküşünü yansıtan en önemli yazarlardan biri olduğunu savunduğum Papini’yi Türk okuruna tanıtmayı hedefledim.

D) GIOVANNI PAPINI'NİN YAŞAMI

XX. yüzyıl İtalyan edebiyatının önde gelen yazarlarından biri olan Giovanni Papini, 9 Ocak 1881'de Floransa'da doğmuştur. Doğduğu andan itibaren sıradan olmamak ve diğer insanlarla arasındaki farkı ortaya koymak için neredeyse tüm yaşamı boyunca çabalamıştır. Uzun süre devam eden bu “farklı olma savaşı” zamanla ruhuna da yansımıştır.

Papini'nin biri kız biri erkek olmak üzere iki kardeşi vardır. Ancak diğer kardeşleri onun gibi ne sanata ne de edebiyata ilgi duyarlar. Yazarın diğerlerinden farklı olma çabası çocukluğundan itibaren kendini göstermiştir.

Papini'nin babası küçük bir mobilya dükkânının sahibi zanaatkâr Luigi Papini'dir. Bununla birlikte babası, o dönemde Garibaldi Hareketi'ne¹ katılmış ve birçok çatışmada yer almıştır. Papini'nin annesi son derece sıradan sayılabilecek kişilik özelliklerine sahip ve kocasına nazaran daha inançlı bir kadındır.

Yazarın kitaplarla ilk kez buluştuğu yer “La Speranza” adında özel bir enstitüdür.

Evinde küçük bir kütüphanesi bulunan Papini'nin zevkine hitap eden yüzlerce dergi, broşür ve kitabı vardır. Kitaplar daha önce de belirtildiği gibi babasının Garibaldi hareketine katılmış olması nedeniyle, İtalyan birliğini savunan çizgidedir. Ayrıca döneme uygun olarak Voltaire'in kitapları da bulunmaktadır. O özellikle edebiyatla ilk buluşmasında babasını örnek alarak Voltaire, Haeckel, Nietzsche ve Bouchner gibi yazarları okudu.² Babasının kütüphanesinden ne kadar yararlandığı şu cümlelerden anlaşılmaktadır:

Küçüklüğünden beri kitapların büyüü onu cezbeder, ona hayatı boyu eşlik edecek ve tüm eserlerinde biraz olsun

¹ Garibaldi Hareketi: Garibaldi Hareketi İtalyan halk önderi Giuseppe Garibaldi'nin İtalya'nın birliğini sağlamak üzere 1860 yılında bin gönüllüyle birlikte İtalya'nın güneyine yaptığı askeri harekâttir.

² SEITZ, John K., “Giovanni Papini, Theoretician of the Irrational: His Life and Thought, 1881-1921”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, The University of Michigan, 1974, s. 21.

sezilecek kültür aşkının, derin bir zafer arzusunun ötesinde babasının kütüphanesinin ona sunduğu kadarıyla kitaplardan beslendi.³

Papini babasının kütüphanesinde bulunan kitapları okuyarak dünya edebiyatında büyük öneme sahip olan yazarları tanıma fırsatını bulmakla kalmayıp, onların düşüncelerini zihninde canlandırıp daha küçük yaşta düşünce ufkunu genişletmeyi başarır. Avrupa'nın düşünce anlamında gelişmesinde pay sahibi olan birçok yazarın eserini okumak, ona sonraki yıllarda büyük katkı verir ve düşünce dünyasının çok yönlü hâle gelmesini sağlar. Öyle ki, Papini'nin vatansever duygularının gelişmesinde Alfieri gibi dönemin ünlü yazarlarının etkisi olduğu şu şekilde belirtilir:

O Garibaldi'nin hatıraları, Mazzini'nin çalışmaları, Alfieri'nin otobiyografisi, Voltaire, Erasmus ve Carducci'nin eserlerindeki düşünceleri anımsar. Bu yazarlar Papini'nin vatanseverlik duygusunu, onun üstün olma gerekçesinin ortaya çıkışını, antidemokratik ve ruhban sınıfı karşıtı düşüncelerini güçlendirdi.⁴

Papini *Tükenmiş Adam* (Un uomo finito, 1913) adlı yapıtında, gençlik yıllarında etkilendiği isimlerden biri olan Erasmus'tan şu şekilde bahseder:

Başka bir kitabın o zamanlar zihnimde büyük bir etkisi vardı; Rotterdam'lı Erasmus'un Deliliğe Övgü'sü (Stultitiae Laus or Moriae Encomium, 1511) . Evde Holbein tarafından

³ CERVO, A., "Giovanni Papini nel novecento letterario italiano", Edizioni Eva, Venafro Is, 2006, s. 19.

⁴ SEITZ, John K., "Giovanni Papini, Theoretician of the Irrational: His Life and Thought, 1881-1921", Yayınlanmamış Doktora Tezi, The University of Michigan, 1974, s. 24.

*çizilmiş hüznü ve ruhsal figürlerin olduğu bir İtalyan basımı vardı ve onu tarif edilemez bir zevkle birkaç kez okudum. Belki de saçma tezler, sıra dışı düşünceler ve insanların aptal olmadıklarında hain olduklarına yönelik derin inancımı Erasmus'a borçluyum.*⁵

İlkokul çağlarından itibaren okul arkadaşlarına karşı kendini üstün hissetmiş ve çevresindeki insanlara alaycı gözle bakmıştır. O, diğer yaşlıları gibi sıradan ve basit olarak nitelediği oyunlarla ilgilenmek yerine kitap okumayı yeğlemiştir. Küçük yaşlardan itibaren kitaplarla içli dışlı olması onun entelektüel anlamda gelişmesinde etkili olmuştur: Papini'de çok yüksek derecede çevresini tanıma arzusu, keşfetme merakı, deneyimin çekiciliği, yenilik hevesi, macera tutkunluğu, gerçeğin gösterişi, bir bilim inşa edebilme hayali vardı.⁶

Papini daha genç yaşında çok farklı alanlardan birçok kitap okumuş ve bunun sonucunda düşünceleri her okuduğu kitaptan sonra değişmiştir. Okuduğu kitapların alanlarının bu denli farklı olmasının yanında, kitapların içeriklerinin karmaşıklığı da onu etkilemiştir. Bu, yazarın düşüncelerinde şu şekilde bir çelişki ve tuhaflığa yol açmıştır:

*Böylesine aşırı derecede tuhaflık ve böylesine çelişkili fikirler yazarın olgunluk döneminde karakteristik özellikleri haline gelecektir, zaten onları Giovanni Papini'nin erken gelişmişliğinin ve sürekliliğinin göstergesi olan çocukluk dönemi eserlerinde bulabiliriz.*⁷

⁵ PAPINI, G., "Un uomo finito", Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 12.

⁶ PREZZOLINI, G., "Giovanni Papini", Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 2012, s. 78.

⁷ RIDOLFI, R., "Vita di Giovanni Papini", Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 1996, s. 5.

Papini, İtalya'nın büyükleri olarak adlandırılan Alfieri⁸, Garibaldi'nin yazdıkları ve düşüncelerinden etkilenir ve onların yolundan gitmeyi tercih eder. Garibaldi ve Alfieri'nin İtalya hakkındaki fikirleri Papini'de ulusalcı düşüncelerin yerleşmesine neden olur. Bu durum onun, ülkedeki siyasi ve toplumsal kültüre karşı koyma güdüsünü tetikler. Yüzyıllar önce özgür olan ve dünyaya hükmeden bir devletin torunları bin yıllık bir tutsaklığın pençesinde sıkışıp kalmış ve hareket kabiliyetini, mantığını, iradesini yitirmiş, başka devletlerin güdümünde yaşamaya devam etmiştir. Ancak Dante, Petrarca, Michelangelo, Garibaldi gibi zamanının büyüğü olmak isteyen Papini bu düşüncelerle yola çıkarak, toplumda köklü bir değişim başlatmayı hedeflemiştir. Bu düşüncelerin ışığında, Papini özgürlük yoksunluğunu şu şekilde tanımlamıştır:

[...] Alfieri İtalya'nın aşağılık duygusunu ortaya çıkardı. Diğer Avrupa ülkelerinin üç yüzyıllık egemenliğinin İtalya'yı aşağılık devlet yaptığına inandı. Bu yüzden özgürlük yoksunluğu Papini'nin kafasında aşağılık duygusu olarak kazındı.⁹

Kitaplarla olan bu denli yoğun ilişkisi, araştırma çabası, her zaman daha fazlasını öğrenme isteği genç Papini'yi yalnızlaştırmıştır. Ancak o, bu yalnızlıktan oldukça hoşnuttur: Yalnızlık onu aşağılıktan, saçma ve aşağı muhabbetlerden, duyarsızlıktan ve başkalarının yani aile ve tanıdıklarının, tanıyan ve tanımayanların küçük görmelerinden koruyordu.¹⁰

Efkâr ve hüznün verdiği burukluğun çaresini kitaplarında arar. Bundan dolayı yazar maddiyata önem vermez. Çünkü maddiyat onun için yaşamını dolduracak, iç huzurunu sağlayacak, kendisini güçlü hissettirecek şey değildir.

⁸ Vittorio Alfieri 1749-1803 yılları arasında yaşamış olan İtalyan oyun yazarı, şair ve yazardır.

⁹ SEITZ, John K., "Giovanni Papini, Theoretician of the Irrational: His Life and Thought, 1881-1921", Yayınlanmamış Doktora Tezi, The University of Michigan, 1974, s. 25.

¹⁰ RIDOLFI, R., "Vita di Giovanni Papini", Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 1996, s. 6.

Yazar kitaplarında yaşamındaki bazı izleri okuyucuya yansıtmıştır. İlk başlarda babasıyla, daha sonra kendi başına çıktığı Pazar gezmelerini Floransa sokaklarında, tepelerinde ve bayırlarında yapar. Floransa'nın sanat ortamının Papini'nin gelişiminde çok önemli rolü olur. Çünkü Dante, Machiavelli gibi İtalyan edebiyatı büyüklerinin Floransa'da yaşaması, Papini'ye onların heykellerini ve eserlerinde geçen ortamları direkt görme olanağı tanır. Bundan dolayı, yazar İtalyan edebiyatı büyüklerine öykünmüştür. Şehrin geçmişten gelen Rönesans kültürü Papini'de bir yenilenme arzusu başlatır. Sonraki dönemlerde Papini geçmişteki İtalyan büyükleri gibi zamanın ruhuna meydan okuma cesaretini gösterecektir. Bu durum, Floransa'da büyümüş olmasının Papini'ye katmış olduğu bir özelliktir.

Ailenin yoksul oluşu Giovanni'nin en çok arzuladığı şey olan kitaplara kolayca ulaşabilmesinin önündeki en büyük engeldir. Ancak babasının cebinden gizlice aldığı birkaç kuruşu ve kendisine verilen az miktardaki harçlığı biriktirip kitap alması, onun kitaplara verdiği önemi açıklar: *Yazabilmek için kitapların beyaz sayfalarını veya okul defterlerinin yapraklarını kopardığım günlerdi.*¹¹

Papini daha 15 yaşında bir çocukken kendi başına bir ansiklopedi yazmaya karar verir. Bu kararını gerçekleştirmek için çalışmaya başlar. Yunanca bilmediği için bazı konuların açıklamasını yapmakta zorlanır. Bu yüzden ansiklopedi hazırlama fikrinden vazgeçer. Özellikle de Akhilleus maddesine gelince şu durum ortaya çıkar:

Akhilleus¹² konusuna gelince, anlaşılması güç bazı Yunanca sözcükler gururunu incitti: graecum est, non legitur!¹³ Bu, gereken bir uyarı oldu ve sonrasında perdenin arkasında gizlenen sahte kahraman gibi vazgeçmedi. Aşırı yorgunluğu, belki de daha çok aklının başına gelmesi, yetersizliğinin onda yarattığı hoşnutsuzluk onu tüm bunlardan kurtardı. Böylece birkaç ay sonra çılgınca çalışmasını bıraktı, lakin

¹¹ PAPINI, G., "Un uomo finito", Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 39.

¹² Akhilleus ölümlü bir baba olan Peleus ile su tanrıçası olan Thetis'in oğlu olan yarı tanrıdır.

¹³ Anlamı: "Yunanca yazılmıştır, okunamaz".

*ansiklopedi ve bilginlik zevki tüm hayatı boyunca onunla devam etmek zorundaydı.*¹⁴

Başarısız olan ansiklopedi deneyiminden sonra bir kitap yazmak isteyen Papini, konu olarak daha dar bir çerçevede yazmaya karar verir. Bu doğrultuda yayınlanan ilk eseri Victor Hugo'nun *L'épopée du Lion*'nun (1874) bir taklidi olarak ortaya çıkar. Eserini düz yazı biçiminde Victor Hugo'nun¹⁵ adı geçen eserinin satırlarından etkilenerek yazar.

Victor Hugo'yu örnek alarak ortaya bir eser koyması, Papini'nin büyük bir yazar olmayı istemesinin bir diğer göstergesidir. Papini'nin itiraf ettiği bir hastalığı vardır. Otobiyografik romanı olan *Tükenmiş Adam*'da bunu şöyle dile getirir: Büyük olma hastalığıyla doğdum.¹⁶ Adı geçen eserde yazar şu görüşleri belirtir:

*Sizden, herkesten daha büyük, herkesin üstünde olmak istiyorum. Küçücük, zavallı ve çirkinim, ancak benim de bir ruhum var ve bu ruh sizi kendinize getiren ve beni duymanızı sağlayan çılgınlıklar atacak. Ve böylece ben, bir şey olacağım ve siz, bir hiç olacaksınız. Yapacağım ve yaratacağım (...) ve siz bugünkü gibi yemeye, uyumaya, dolaşmaya devam edeceksiniz. Başardığımda hepiniz bana bakacaksınız ve güzel kadınlar bana da bir bakış atacaklar (...) ve ben geçerken ciddi erkekler şapkalarını kaldıracak ve şapkalarını başlarının üstünde tutacaklar, ben insanım, büyüğüm, dâhiyim, kahramanım.*¹⁷

¹⁴ RIDOLFI, R., "Vita di Giovanni Papini", Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 1996, s. 11.

¹⁵ Victor Marie Hugo 1802-1885 yılları arasında yaşamış olan Romantik akıma bağlı Fransız şair ve yazardır.

¹⁶ PAPINI, G., "Un uomo finito", Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 37.

¹⁷ RIDOLFI, R., "Vita di Giovanni Papini", Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 1996, s. 14.

Yazarın gençlik yıllarında İtalya'daki siyasi durum oldukça karışıktır. Devlet birçok isyanı bastırmak zorunda kalır. Papini babası gibi cumhuriyetçi tarafta yer alır. Olayların önlenememesi sebebiyle, devletin olaylara müdahale biçimi sertleşir ve bu tutum olayların daha da büyümesine neden olur. Tüm bu olaylar sırasında yaşananlar Papini'nin cumhuriyetçi görüşlerinin değişmesine sebep olur.

Yazarın hayatında karşılaştığı önemli kişilerden birisi de öğretmeni Diego Garoglio'dur. Öğretmeni, Papini'ye evindeki kütüphaneden yararlanma imkânı verir. Böylece yazar, öğretmenin kütüphanesindeki kitaplara erişerek daha fazla bilgiye ulaşma fırsatı yakalar. Öğretmeni sayesinde yazarın öğrendiği yeni bir şey de arkadaşlık duygusudur. Bundan böyle vahşi, kapalı, yalnız çocuk, yıllarca onun insanlardan uzak durmasına neden olan buzunu kırdı, ucu bucağı olmayan araştırmasına başladı.¹⁸

Papini, Garoglio ile tanışmasından sonra edindiği arkadaşlık duygusu sayesinde birçok entelektüel ile tanışır. Özellikle de Giuseppe Prezzolini¹⁹ ile tanıştıktan sonra edebiyat çevreleriyle iletişimi daha da hızlanır ve kolay hâle gelir. Bu iki edebiyat insanı daha sonra İtalyan kültürü açısından büyük önem arz eden kişiler olacaktır.

Papini çalışma alanını ne kadar kısıtlamaya çalışsa da diğer bilimlere olan ilgisi azalmaz, aksine daha da artar. Öğrenme arzusu çok fazladır. Kimya, fizik, anatomi derslerini takip eder ve hatta bir ölünün bedeni üzerinden verilen anatomi derslerine katılır. Bu derslerden edindiği deneyimlerin izleri başeserlerinden biri olan *Tükenmiş Adam* adlı eserde ortaya çıkar.

Tüm bunların yanında yabancı dil öğrenmek ister. Bunun sebebi ise okumak istediği kitapları orijinal dilinde okuyabilme, kitaplardaki bilgilere doğrudan çevirmenin yorumu olmadan erişebilme ve diğer dillerdeki sonsuz bilgiye ulaşabilme isteğidir. Daha fazla öğrenme isteği, yazarın her zaman daha ileriye gitmesi için itici bir güç olur. Edindiği bu güç sayesinde dil öğrenir ve farklı bilimlerde araştırma yaparak bilgi dağarcığını genişletir.

¹⁸ A.g.y., s. 19.

¹⁹ Giuseppe Prezzolini 1882-1982 yıllarında yaşamış ve İtalyan kültürüne büyük katkılar sağlamış olan İtalyan yazar, yayıncı, eleştirmen, gazetecidir.

Araştırmaları sonucunda öğrendiği tüm felsefi akımlar eserlerinde yer edinir: sembolizm, pozitivizm, monizm, idealizm, egoizm ve pragmatizm. Örneğin pozitivist felsefeden yola çıkarak yazdığı *Öngörünün Psikolojik Teorisi* (La teoria psicologica della previsione) isimli kitabı 1901 yılında yayınlanır.

Gittiği anatomi dersleri sayesinde tanışma fırsatı bulduğu antropolog Ettore Regàlia²⁰, genç Papini'nin parasızlığını ve kitaplara olan ilgisini görür ve ona Antropoloji Müzesi'nde kütüphaneci olarak çalışma fırsatı verir.

Giovanni Papini'nin hayatındaki önemli bir insan da Attilio Vallecchi'dir²¹. Neredeyse Papini'nin yazacağı birçok eserin editörlüğünü üstlenecek ve onunla yaşamı boyunca yakın ilişkilerde bulunacaktır.

*Leonardo*²² Papini ve arkadaşlarının kurduğu ilk dergidir. Derginin yazarlarının amacı, dönemin edebiyat çevrelerinde ses getirecek yazılar yazmak ve yazdıkları döneme iz bırakmaktır. Fakat çalışmalar esnasında birçok maddi zorluklarla karşılaşmışlardır. Önce, dönemin zorlu şartlarından dolayı yazarlar maddi sıkıntılar çekmeye başlar ve çoğu yazar dergideki görevini bırakır. Geriye kalan yazarlar ise ağır maddi sıkıntılar çekmeye devam eder. Öyle ki aylık 10 Lira olan savaşı vergisini bile ödeyemeyecek duruma gelirler.

Papini, felsefenin sanata göre daha üstün olduğunu düşünür. Çünkü küçüklüğünden beri bir felsefeci gibi araştırmak ve sorgulamak onun önemli bir özelliği hâline gelir. Yazarın o dönemdeki felsefe anlayışını kavrayabilmek için insan hakkındaki düşüncelerine bakmak gerekir. Bu bağlamda eserlerinde birçok kez insana yönelik düşüncelerini açıkça dile getirir. Garin'in²³ değerlendirmesi şu şekildedir:

*Tüm insanlığın krizde olduğunu hissediyordu, her boyutuyla;
çünkü onun felsefesinde, ne yazık ki edindiği eleştirel
bilgisiyle örtüşen bir tavırla değil, insan düşüncesinin bir*

²⁰ Ettore Regàlia 1842-1914 yıllarında yaşamış İtalyan paleontolog, antropolog ve psikologtur.

²¹ Attilio Vallecchi 1880-1946 yıllarında yaşamış İtalyan yayıncıdır.

²² Giovanni Papini ve Giuseppe Prezzolini'nin 1903-1907 yılları arasında birlikte yayınladıkları ilk dergidir.

²³ Eugenio Garin 1909-2004 yılları arasında yaşamış İtalyan filozof ve felsefe tarihçisidir.

*sınıra ulaştığını düşünüyordu ve aynı yoldan gitmeye devam edilemezdi.*²⁴

Giovanni Papini'nin çıkardığı dergiyi inceleyen ve hakkında fikir beyan eden ünlü eleştirmen Benedetto Croce²⁵ de dönemin bazı yazarlarıyla ilgili şu tespiti yapar:

*[...] Kendi insanımızdan ve yabancılardan, şimdilerde herkesin alıntı yaptığı ve hala bile kimsenin ismini bilmediği unutulmuş ve sona atılmış olanlar hakkında İtalya'da konuşan ilk kişiler olduk ve bunlardan saygıyla, aşkla, heyecanla bahsettik. Yeni fikirleri, okullarda kimsenin düşünmediği ve umursamadığı az bilinen fikirleri biz yaydık.*²⁶

Papini zamanla felsefeye daha fazla ilgi duyar ve filozofların bulunduğu bir ortamda kendisini tanıtmak için arkadaşları Vailati²⁷ ve genç İtalyan pragmatisti Calderoni²⁸ ile Uluslararası Felsefe Kongresi'ne katılır. Papini kongrede kendisini tanıtmaya fırsatını iyi değerlendirir ve kongre sonrası tanınırlığını artırmayı başarır.

Papini *Leonardo* dergisinden arkadaşı olan Giovanni Vailati'yi Roma'da ziyaret eder ve bu şekilde Roma'daki edebiyat çevreleriyle tanışma fırsatı bulur. Yazarın tanıştığı kişiler arasında iyi ilişki kurduğu diğer bir kişi de Litvanyalı şair Jurghis Baltrusaitis'tir²⁹. Arkadaşı sayesinde Rimini'de deniz kenarındaki bir kasabada ziyaret ve tatil amaçlı birkaç hafta geçirir. Geçirdiği süre içinde Papini

²⁴ RIDOLFI, R., "Vita di Giovanni Papini", Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 1996, s. 42.

²⁵ Benedetto Croce 1866-1952 yılları arasında yaşamış olan önemli İtalyan filozof ve estetik tarihi düşünürü.

²⁶ RIDOLFI, R., "Vita di Giovanni Papini", Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 1996, s. 43.

²⁷ Giovanni Vailati 1863-1909 yılları arasında yaşamış İtalyan filozof, matematikçi ve tarihçidir.

²⁸ Mario Calderoni 1879-1914 yılları arasında yaşamış İtalyan felsefecidir.

²⁹ Jurghis Baltrusaitis 1903-1988 yılları arasında yaşamış olan Litvanyalı sanat tarihçisi, sanat eleştirmeni ve diplomattır.

yazdıklarını, düşüncelerini ve hedeflerini tekrar gözden geçirir. Rimini'deyken arkadaşı Soffici'ye³⁰ bir mektup yazar. Bu mektupta ne yapacağıyla ilgili kafasının karışık olduğu şu sözlerden anlaşılır:

Aslında ben burada hiçbir şey yapmıyorum. Adriyatik olağanüstü. Boyalı gemiler benim saatlerce hayale dalmama neden oluyor. Rüzgâr bana Wagner'in de ötesinde korkutucu konserler veriyor. Neden daha fazla araştırayım?³¹

Rimini tatilinden sonra yazar *Crepuscolo* (1906) adlı eserini bitirir. Bu eseri ile birlikte edebiyat çevreleri tarafından yazarın, vahşi ve korkunç yüzünü göstermeye başladığı düşünülmesine rağmen, aslında o utangaçlığını gizlemek ister. Zayıf birisi olarak görünmemek ve hüznünü saklamak çabasında olduğu Ridolfi tarafından dile getirilir:

İşte bu vahşi yüzün altındaki şey: insan sevgisi, boş lakin içler acısı durumdaki insanları izleme ve onları cesaretlendirme arzusudur. Hemen itiraf edecektir: "Ruhumun tüm gücüyle dünyada bir görevim olduğuna inanıyordum, benim görevim, büyük bir görev. Bana öyle geliyordu ki her gün diğerlerinin yapmadığı şeyleri yapmaya ve aniden insanları ve her şeyi dönüştürmeye çağrıldım." Sevdiği Petrarca'nın şu yolundan gittiğini hissediyordu: Sadece diğer insanları uyandırmak için geldim.³²

XX. yüzyıl başları tüm Avrupa'da olduğu gibi İtalya açısından da zorlu geçen yıllardır. İtalyan birliğinin sağlanmasının üzerinden daha elli yıl geçmemesine

³⁰ Ardengo Soffici 1879-1964 yılları arasında yaşamış olan İtalyan deneme yazarı, şair ve ressamdır.

³¹ RIDOLFI, R., "Vita di Giovanni Papini", Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 1996, s. 52.

³² A.g.y., s. 55.

rağmen ülke ağır ekonomik ve sosyolojik sorunlarla karşılaşır. Ekonomik, siyasi, politik ve sosyal sorunlar tüm boyutlarıyla yaşamda izlerini belli eder. Dönemin entelektüellerinin de ülkenin yaşamakta olduğu sorunlara kayıtsız kalmadığı görülmektedir. Yaşamın içinde olan sorunları irdelemek felsefeye ilgi duyan ve yaşadığı topluma öncülük etmek isteyen Papini'yi harekete geçirir. Dış dünyada İtalya hakkında yazılanların ülkenin şanına yakışmadığını ve İtalyan toplumunun kültürel anlamda yüzyıllar öncesinde olduğu gibi diğer toplumlara zamanın ötesinde bir örnek olabileceğini düşünür. İtalya ve İtalyanlar hakkındaki düşüncesini yakın arkadaşı Soffici'ye yazdığı mektubunda şöyle dile getirir.

Gerçekten genç, çok genç, zavallı, kimsesi olmayan, kimsenin halka ulaşamadığı, zorla veya din baskısı yüzünden, topraklarının gizemini ortaya çıkaramayan İtalya'nın ve gelecekteki İtalya'nın ruhani lideri olmak isterim; Michelangelo gibi, bilgili, biraz daha büyük, biraz daha karmaşık bir ruhu İtalya'ya katmak için hiç kimse söz sanatı yapmıyor. İnaniyorum ki bu noktada hemfikiriz. D'Annunzio yeni birisi değil. Carducci haysiyetli bir tipti, bizim klasik akımmızda iyi bir yeri vardı ama artık daha fazlası değil. Mazzini anlaşılmadı ve o da İtalyanları anlamıyordu. Öyleyse bu eski milletin maneviyatının düzenleyicisi olmak isterim. Başaracak mıyım? Bilmiyorum. Ancak her halükarda sonuç kocaman bir beceriksizlik olmaya mahkûm.³³

Giovanni Papini 1907 yılının Ağustos ayında Giacinta Giovagnoli ile evlenir. Giacinta, Papini'nin o zamana kadar karşılaştığı en uyumlu kadındır. Oldukça güzel bir kadınla evlenmek Papini'nin kendine olan güvenini artırır. Evlendikten sonra Floransa'da kalmamaya karar verir ve 1908 yılında eşiyle birlikte yeni bir hayata başlayacağı Milano'ya taşınır.

³³ A.g.y., s. 56.

Papini, Viola adını verdiği kızı doğduktan sonra artan aile masraflarını karşılayabilmek ve daha fazla gelir elde edebilmek için *Ruh Kültürü* (Cultura dell'anima, 1907) adında bir yazı serisine başlar. Onun için bu konuda yazmak zor olsa da, yeni doğan kızı Viola için bu zorluğa katlanır. Dünyanın özellikle de Avrupa'nın savaşlar ve sömürge yarışlarında girdiği mücadele göz önüne alındığında halkın ağırlaşan vergilerle mücadele edebilmesi güçleşir. Ekonomik şartların İtalya'da ağırlaşması halkı olduğu gibi yayın yapan birçok entelektüeli de olumsuz etkiler. Dergiler maddi olanaksızlıklardan dolayı kapanmaya başlar.

Papini, Bulciano'daki evlerine gittiğinde mutlu ve huzurlu zamanlar geçirmeye başlar ve orada yaşadığı dönem düşüncelerini yenileyebilmesi ve eserlerini yazabilmesi için ona daha rahat ve sakin bir ortam sunar. Papini Bulciano'da iken arkadaşı Soffici'ye şöyle bir mektup yazar:

*Kendimi uzun zamandır olmadığım kadar sağlıklı ve mutlu hissediyorum ve eminim ki yapmak istediğim şeyi yapacağım. Dün, gerçekten de güzel olacak hayatımı anlattığım bir tür romana başladım, şiirsel hatıralarla ve birçok şeyle dolduğumu hissediyorum.*³⁴

Yazarın önemli eserlerinden biri olan *Tükenmiş Adam*, hayatını okuyucuya anlatmak ve içinde yaşadığı ruhsal ve düşünsel karmaşayı ortaya koymak için yazmaya karar verdiği otobiyografik bir romandır. Bu nedenle kendini anlattığı eserinde otuz bir yıllık yaşamında edindiği birikimleri ve şekillenen düşünceleri ortaya koyar. Bu düşünceler genel olarak şu konuları kapsar:

[...] yazarın hoşuna giden çağrılma şekliyle zavallı araştırmacı kendisi için yaptığı bir şeyler buldu. Manevi ve entelektüel ilginç maceralarının hikâyesi, açık denizlerden

³⁴ A.g.y., s. 76.

yola çıkıp kıyıya vurdu diye özetlenebilir, evinin çatısında olağanüstü kitaplarla dolu sepetini bulduğundan beri, kendini arama, Tanrı'ya arama, büyük adam olma gibi imkânsız hayalinden, yeni fikri Tanrı olmaktan, delice uçuşundan, umutsuz düşüşünden bahsetmektedir. Daha basitçe ve kısaca bu sayfalarda anlattığı şey, Tükenmiş Adam, bir ruhun heyecanlı hikâyesini anlatır ve gerçek tutkudur. Yalnızca duygusuz ve alaycı kimseler konuşma sanatını bilirler.³⁵

Birçok edebiyat ve düşünce dergisinin kurucuları arasında bulunan Papini, 1911 yılında *L'Anima*³⁶ isimli yeni bir dergi çıkarır. Derginin yayın hayatına başladığı tarihlerde yazar tanınmış eserlerinden biri olan *Tükenmiş Adam*'ı yazmaktadır. Aynı döneme denk gelen dergi ve kitap içerdikleri düşünceler açısından da birbiriyle benzerlik gösterir. İkisi de insan ruhunu inceler ve bu konuda teoriler öne sürer.

Papini'nin Gioconda adını verdiği ikinci kızı dünyaya gelir ve ekonomik zorluk yaşarken bakmak zorunda olduğu insanların sayısı artar. Dergilerde çalışması ve kitap yazmasına rağmen geçim konusunda yaşadığı sıkıntılar yazarın kendisini bunalmış hissetmesine yol açar. Bu nedenle yazarak sıkıntılarını biraz olsun hafifletmeye çalıştığı şu sözcüklerden anlaşılmaktadır:

Kendimi Arno'ya³⁷ tüm vasat, mutsuz, sıkıcı bilgileri atarak kurtardım (ne güzel plan). Ben bir ozanım, Tanrı aşkına, ben bir sanatçuyum: küçük belki ama büyük olabilirim, her gün

³⁵ A.g.y., s. 80.

³⁶ Giovanni Papini ve Giovanni Amendola'nın 1911 yılında kurduğu ve yayın hayatına bir yıl devam edebilen tanrıfelsefesiyle alanında makaleler içeren bir dergidir.

³⁷ İtalya'da Alplerden çıkarak Floransa, Empoli, Pisa'dan geçerek Tiren Denizi'ne dökülen nehirdir.

*bunu duyuyorum. E peki neden kendimi daha fazla zehirleyeyim? Asla.*³⁸

Yeni bir dergi çıkartma arayışında olan Papini ve Soffici uzun uğraşlar sonucu *Lacerba*³⁹ adında yeni bir dergi çıkarmaya başlarlar. O dönemde ortaya çıkan fütürizm akımının öncüsü Filippo Tommaso Marinetti'nin⁴⁰ savunduğu düşünceler dergiyi etkiler. Floransa avangardlığı ve Milano fütürizminin çatışması arasında kalan dergi, daha sonra mutlak fütürizmin etkisi altına girer. Böylece *Lacerba* fütürizmi savunan yayın organlarından biri hâline gelir. Papini'nin fütürizm akımının ortaya koyduğu görüşleri hemen benimsemesi, Papini'nin içindeki ilerici ve zamanın ötesinde fikirlerin varlığıyla uyum gösterir.

Tüm bu edebi çalışmalar sürecinde dünyada meydana gelen gelişmeler sonucunda I. Dünya Savaşı patlak verir. Papini'nin savaş hakkındaki görüşleri ilginçtir. Savaşı, eski ve köhne değerlerin yıkılması için bir araç olarak görür. Ancak savaşın uzun sürmesi onu rahatsız eder. Başta Avrupa devletleri olmak üzere dünyanın birçok yerinde yaşanan kıyımlar ve yıkımlar Papini'yi de korkutur. Savaşın bu denli şiddetli ve yıkıcı olması tahmin edemediği bir durumdur. Tam da bu dönemde *Voce*⁴¹ dergisinin yayın hayatına son verilir. Papini'yi savaşın insanlığı düşürdüğü durumdan çok derginin kapanması üzer. Çünkü onun için savaştan ve savaşın getirdiği yıkımlardan daha önemli olan iki şey vardır: sanat ve ruh. Bu durum onun entelektüel ortama, hayata verdiği önemin ne denli büyük olduğunu ortaya koyar.

Yazar, I. Dünya Savaşı'nın bitiminden hemen sonra yeni bir dergi daha kurar. Floransa'da kurduğu bu derginin adı *La Vraie Italie*'dir⁴². Bu dergiyi yakın arkadaşı Soffici yönetir. Dergiyi Fransızca yayınlamayı tercih ederler. 1919 yılında çıkmaya

³⁸ Giovanni Papini'nin 31 Ocak 1912 tarihli mektubundan.

³⁹ Giovanni Papini ve Ardengo Soffici'nin kurduğu 1913-1915 yıllarında faal olan fütürizm yanlısı bir dergidir.

⁴⁰ Filippo Tommaso Marinetti 1876-1944 yıllarında yaşamış olan fütürizm hareketinin öncüsü yazar ve şairdir.

⁴¹ "La Voce", Giuseppe Prezzolini ve Giovanni Papini'nin kurduğu ve 1908-1916 yıllarında yayın yapan İtalyan dergidir.

⁴² Ardengo Soffici ve Giovanni Papini'nin 1919 yılında kurduğu ve yayın hayatı on ikinci sayıdan sonra sonlandırılan İtalyan entelektüel dergisidir.

başlayan dergi 1920 yılında kapanır. Çünkü dili Fransızca olmasına rağmen derginin okuyucuları Fransızlardan çok İtalyanlar'dır ve dergi herhangi bir başarı elde edemez. Edebiyat çevrelerinde yankı uyandıramaz. Tüm bu olumsuz gelişmeler derginin kapanmasına neden olur.

Papini'nin hayatını iki bölüme ayırmak gerekirse bu bölünme 1918 yılına denk gelir. Hayatının ilk 37 yıllık dilimi oldukça karmaşık duygu ve düşüncelerle geçer ve edebi kimliğini kazanma arayışında pek çok akımdan etkilenir, edebiyat çevreleriyle tanışır ve dönemin entelektüelleri arasında yer alır. Yaşamının ikinci bölümünde ise yaşama karşı son ve kararlı mücadelesine başlar. I. Dünya Savaşı esnasında yaşanan acılar, insanlığın karşı karşıya kaldığı sorunlar ve dramlar Papini'nin olgunlaşmasına ve fikirlerinin daha net olmasına katkı sağlar. Yaşamının ikinci evresindeki en önemli gelişmelerden biri de dine ilgili düşüncelerinin uzun süreli deneyimlerinden sonra köklü bir değişikliğe uğramasıdır. Dine yakınlaşma süreci yaşamını iki kutba ayırdığı şu şekilde değerlendirilir:

*Papini'yi inceleyen her eleştirmen onun hayatında ve eserinde bir durak belirler. Bir önce ve bir de sonra vardır. Din değiştirmeden önceki Papini ve din değiştirdikten sonraki Papini vardır. İlki iyi, ikincisi kötüdür.*⁴³

I. Dünya Savaşı'nın uzun sürmesi, savaş esnasında birçok toplumda ortaya çıkan sorunlar ve sıkıntılar Floransalı düşünürü de etkiler. Savaş öncesi dönemde pek çok alanda yürüttüğü arayış çabası yerini daha sınırlı ve net bir arayışa bırakır. Giovanni Papini din değiştirerek entelektüel durulma ve ruhsal gelişim ihtiyacını gidermeyi başarır.⁴⁴

Yazarın gözünde Dante ve Michelangelo gibi büyük isimler onun büyük kardeşleri gibidir. Çünkü yazara göre, bu önemli isimler de Floransalı yazar gibi küçük yaşlardan itibaren eserler vermeye başlar, dönemlerini ve sonraki kuşakları

⁴³ MAZZA, M., "Uomo infinito la lezione di Giovanni Papini", Luigi Pellegrini Editore, Cosenza, 2014, s. 21.

⁴⁴ A.g.y., s. 53.

etkiler. Şair örnek aldığı sanatçı ve düşünürler gibi kendisinden sonraki dönemi düşünce bağlamında yönlendirmeyi hedefler.

Floransalı düşünürün hayatında önemli bir yer tutan annesinin ölümü, onu oldukça üzer. Çünkü yazar daha küçük yaşlarda iken, annesinin maddi sıkıntılara rağmen oğlunun sevdiği kâğıt ve kalemi satın alarak onu mutlu etmesi ve onun entelektüel gelişiminde pay sahibi olması Papini için unutulmaz anılardır. Dolayısıyla düşünür, annesinin ölümünden duyduğu üzüntüyü şöyle açıklar:

*1935 yılı çok üzücü bir yıl: annemin ölümü, ağır görme kaybım, sağ gözümü kaybetme tehlikesi, Bulciano'daki yeğenlerimin hastalıkları ve özellikle de İtalya ve dünyayı tehdit eden tehlikeler.*⁴⁵

Annesinin öldüğü 1935 yılında Bologna Üniversitesi'nde İtalyan Edebiyatı Bölümünde profesör olur. Onu takip eden yıllarda akademik alandaki çalışmalarına devam eder ve İtalya genelinde yapılan “İtalyan Dili Sözlüğü” çalışmasında görev alanlardan biri olur. Bununla birlikte, Mussolini yönetiminin iktidarda olduğu yıllara denk gelen bu dönemde, ulusalcı siyasi otoritenin de etkisiyle *Italia Mia* adlı şiiri yazar.

Her geçen yıl eserlerine yenilerini ekleyen Papini'nin 1944 yılına gelindiğinde yavaş yavaş sağlık sorunları ortaya çıkmaya başlar. Ancak bu durum onun yazın hayatına devam etmesine engel olmaz. Zira çeşitli kurum ve kuruluşlarda görev alır ve kitap yazma çalışmalarına devam eder.

Tüm yaşamı göz önüne alındığında, Papini zıt kutuplarda yaşamış bir kişidir. Yaptığı birçok eylem kimilerince olumlu kimilerince olumsuz olarak değerlendirilir. Bu durumun sebebi yazarın çatışmacı bir kimliği olmasıdır. Ruhunda var olan, karşı koyma ve yenilik duygusu onu birçok konuda zamanının ötesinde işler yapmaya itmiştir. Bunları yaparken entelektüel çevrelerden şu şekilde farklı tepkiler görür:

⁴⁵ RIDOLFI, R., “*Vita di Giovanni Papini*”, Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 1996, s. 165.

*Entelektüel Papini'nin sıkıntısı kişilik yapısının değişmemesinin ilk unsurudur. Gençliğindeki anarşi, burjuva karşıtı, ruhban sınıfı karşıtı Papini ile 1920'lerden sonraki Hıristiyan, dindar, düşünceli Papini arasındaki derin çatlak, gerçek kadar görünürdür.*⁴⁶

*Papini sıkıntı içinde geçen gençliğinde her zaman olgunluğun gerektirdiği gibi davrandı, her zaman çaba içinde bulunan bir adamdı. Çabalayan bir adam olarak varlığı her zaman kontrol edilemez zıtlıklara neden olarak sonuçlandı. Diğer bir ifadeyle, Papini aşırı değer gördü veya hor görüldü, aşırı sevildi veya nefret edildi.*⁴⁷

Sağlık durumu kötüleşmeye başlayan Papini, bu durum hakkındaki düşüncelerini şöyle dile getirir:

*Artık yazamayacağım ve önceden başladığım veya kafamdaki eserlerimi bile bitiremeyeceğim düşüncesi beni üzüyor. Düşünce hala canlı (veya bana öyle geliyor), ancak elim artık uysal değil ve ben anlatmaya istekli değilim. Yazamama acısına yürüyememe utançlığı eklendi. Hayat hatalardan ve vazgeçişlerden oluşmuştur. İlk yarıda hatalarım pes etmelerimden daha fazla; ikinci yarıda ise hatalar terk edilir, lakin pişmanlıklar artmaya devam eder.*⁴⁸

Papini'nin sağlık durumu 1953 yılında iyice kötüleşir, hatta okuyabilmesi ve yazabilmesi imkânsız hale gelir. Floransalı düşünür 1954 yılında ise kızı Gioconda'yı kaybeder. Tüm bu olumsuzluklara rağmen yazar arkadaşları ve gençler, yazarın

⁴⁶ LUTI, G., "Papini, Soffici e la cultura toscana del primo novecento", Edizioni Helicon , Arezzo, 2008, s.10.

⁴⁷ A.g.y., s. 9.

⁴⁸ RIDOLFI, R., "Vita di Giovanni Papini", Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 1996, s. 212.

entelektüel birikimlerinden yararlanmak için onu evinde ziyaret etmeye devam ederler. Ancak giderek kötüleşen sağlık durumu sonucunda 1956 yılı 8 Temmuz’unda vefat eder. Bu esnada tamamlanmamış birçok kitabı vardır. Ölümünden sonraki dönemde düzenlenmemiş ve tamamlanmamış kitapları tekrar gözden geçirilir ve yayınlanır.

İtalyan yazar ölümüyle ilgili 1910 yılında şu öngöründe bulunur:

Papini 1910 yılında şöyle yazdı: Eğer körlükten ölmeyeceksem, felçten öleceğim. Öngörüsü, 1952 yılında ayak ağrısı, çoklu doku sertleşmesi tanısı koyulduğunda gerçekleşti. Hastalık onu felç ederek dört yıl sürdü. 8 Temmuz 1956’da güçlü ruhuyla vefat etti.⁴⁹

Hayatı boyunca birçok olaya tanık olmuş ve pek çok eserle düşünce dünyasına katkı sağlamış biri olan düşünürün yaşamını üç ana bölüme ayırmak mümkündür. Yaşamının her bir evresinde değişimi ve gelişimi devam etmiştir ve yaşadıklarından edindiği tecrübelerle fikir dünyasını da çeşitlendirmiştir. Bu üç dönemi gençlik, olgunluk ve yaşlılık olarak adlandırmak mümkündür. Üç dönem Alberto Castaldini⁵⁰ tarafından şu şekilde açıklanır:

Üçü de kesinlikle kişisel ve entelektüel deneyiminin önemli zamanlarıydı: gençlik, hemen Birinci Dünya Savaşı sonrasında Storia di Cristo (1921) adlı kitabında doruk noktaya ulaşmış, Leonardo, Lacerba ve Voce isimli Floransa dergilerinde fikir önderliği yaptığı dönem, olgunluk, onun Tükenmiş Adam adlı eserini okuyarak tanıyan genç kuşağa artık daha fazla öğretici bir görev üstlenmediği görünen

⁴⁹ SEITZ, John K., “Giovanni Papini, Theoretician of the Irrational: His Life and Thought, 1881-1921”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, The University of Michigan, 1974, s. 266.

⁵⁰ Alberto Castaldini 1970 yılında Verona doğmuş olan İtalyan tarihçi ve antropologtur.

*dönem, yaşlılık, başkalarına örnek olacak haysiyetle acı çekmiş Papini tamamen dine yönelir, birçok dinsel bilgi içeren satırlardaki düşüncelerin doğruluğunu onaylar.*⁵¹

Papini'nin yaşamı boyunca çeşitli konular hakkındaki görüşlerini belirttiği ve düşünce dünyasında etki bırakan pek çok önemli yapıtları mevcuttur.⁵²

⁵¹ CASTALDINI, A., “Giovanni Papini la reazione alla modernità”, Leo S. Olschki Editore, Città di Castello, 2006, s. 6.

⁵² *Il crepuscolo dei filosofi* (Filozofların Çöküşü) 1906, *Il tragico quotidiano* (Trajik Gazete) 1906, *Il pilota cieco* (Kör Pilot) 1907, *Le memorie d’Iddio* (Tanrının Hatıraları) 1911, *La vita di Nessuno* (Hiçin Hayatı) 1912, *Un uomo finito* (Tükenmiş Adam) 1913, *Buffanate* (Kaba Şakalar) 1914, *Cento pagine di poesia* (Yüz Sayfalık Şiir) 1915, *Stronature* (Taslaklar) 1916, *Polemiche religiose* (Dini Polemikler) 1917, *Testimonianze* (Kanıtlar) 1918, *L’esperienza futurista* (Fütürist Deneyim) 1919, *Storia di Cristo* (İsa’nın Hikâyesi) 1921, *Pane e vino* (Ekmek ve Şarap) 1926, *Sant’Agostino* (Aziz Augustinus) 1931, *Gog* (Gog) 1931, *Dante vivo* (Yaşayan Dante) 1933, *La pietra infernale* (Cehennem Ateşi) 1934, *Cielo e Terra* (Gökyüzü ve Yeryüzü) 1943, *Passato remoto* (Uzak Geçmiş Zaman) 1948, *Il libro nero* (Kara Kitap) 1951, *Il diavolo* (Şeytan) 1953, *Concerto fantastico* (Düşsel Konçerto) 1954, *La spia del mondo* (Dünya’nın Ajanı) 1955, *Guidizio universale* (Evrensel Yargı) 1957, *Diario* (Günlük) 1962.

II) TÜKENMİŞ ADAM

Bu tez çalışmasının temel konusunu oluşturan ve Giovanni Papini'nin 1912 yılında kaleme aldığı eseri *Tükenmiş Adam* otobiyografik bir romandır. Söz konusu eserde düşünürün ileri sürdüğü düşünceler XX. yüzyıl başlarında İtalyan entelektüellerinin ülkelerinde ve dünyada yaşanan gelişmeleri nasıl değerlendirdiği hakkında ipucular verir. Eser hakkında yapılan pek çok değerlendirme, Floransalı yazarın dönemine göre yenilikçi ve radikal fikirler savunduğunu ortaya koyar. Diğer bir deyişle kendisini otobiyografik romanı aracılığıyla okuyucuya ve dönemin insanına anlatmayı tercih eden yazar, eserinde düşüncelerinin savunmasını yapar. “*Tükenmiş Adam*, nihayetinde Papini’yi daha iyi anlamamıza yardımcı olan önemli bir kitaptır.”⁵³

Düşünür eserinde hedeflerini açıkça dile getirir. Bir taraftan otobiyografisini anlatırken bir taraftan da İtalya'nın içinde bulunduğu sosyal ve kültürel durumu ortaya koyar. Bunun yanı sıra, İtalya’da oluşmasını arzuladığı ahlaki ve kültürel değerlerin savunmasını yapar. Eserinde İtalya’daki entelektüel kültürün oluşturulmasında kendisini yetkin gördüğünü belirtir. “Eser tükenmiş bir adamın itirafı olarak sunuldu. İlk olarak itiraf ettiği, İtalya için entelektüel ve manevi milliyetçiliğin oluşması doğrultusunda kendi görevini belirlemesidir.”⁵⁴

Yazarın kitabı yazma amaçlarından bir diğeri de, içinden gelen bir dürtünün onu ruhsal bunalımlarını, iç dünyasını ve fikirlerini yazmaya itmesidir. Papini, eserinde anlattıklarıyla XX. yüzyılın başlarındaki siyasi, ekonomik, teknolojik, kültürel değişimlerin insanlar üzerinde yarattığı kaygıyı yansıtır. Dünyanın XX. yüzyıla kadar yavaş bir şekilde gerçekleşen endüstriyel ve kültürel dönüşümü, teknolojinin gelişmesiyle hızlanarak belli bir düzene alışkın insanlığın olağan düzenini ve dengesini bozar. Bu durumun insanlarda yarattığı belirsizlik, kaygı ve endişe Floransalının eserinde de kendini gösterir. Bu durum Castaldini tarafından şu şekilde dile getirilir:

⁵³ LUTI, G., “*Papini, Soffici e la cultura toscana del primo novecento*”, Edizioni Helicon , Arezzo, 2008, s. 8.

⁵⁴ WALTER, L., “Giovanni Papini: Nietzsche, Secular Religion, and Catholic Fascism”, *Politics, Religion & Ideology*, 14:1, 2013, s. 6.

Onu ruhsal bir boyuta yaklaştıran iç gerekliliğinin ve bir çeşit iç düzeninin olduğu bu davranışının kökleri görmezden gelinemez. Bu kendini arama çabası 1912-1913 yıllarında, gençliğinin sonunda yazılan ve olgunluk döneminde bile çözüme kavuşmayacak iç hesaplaşmasının net kanıtı olan ünlü eseri Tükenmiş Adam'ın sayfalarında en üst noktaya ulaştı.⁵⁵

Yazar, pragmatizmin önem kazandığı yıllarda bu akımın İtalya'daki temsilcilerinden biri olur ve *Tükenmiş Adam* adlı eserindeki düşüncelerini aktarırken pragmatizm felsefesini benimser. “Otobiyografisi *Tükenmiş Adam*'da (1912) Papini pragmatizm felsefesiyle ilk karşılaştığı zamanki deneyiminin heyecanını aktarmaya çalışır.”⁵⁶

Yazarın, *Tükenmiş Adam* adlı eserini kaleme alırken yaşamındaki gelişmeleri tüm açıklığıyla yansıtmayı tercih etmesinin sebebi kendi içinde bir arınma yaşamak istemesinden kaynaklanır. Bu şekilde özgürlüğe ne denli düşkün olduğunu eylemiyle de göstermeyi başarır. Her şeyi sıfırlama ve yeniden inşa etme çabasını şu cümlelerle gözler önüne serer: kusursuz çıplaklığa ve korkutucu özgürlüğe dönmek istiyorum. Dünya acılarının ve düşüncelerinin beni ilgilendirmediğini düşündüğümde kendi dünyamı yaratmak istedim.⁵⁷

Floransalı yazar *Tükenmiş Adam* eserinde yapmak istediği ve yapmayı denediği birçok şeyden söz eder. Bunlardan biri de karşılaştırmalı dünya edebiyatı tarihi konusunda bir kitap yazmaktır. Fakat isteklerini gerçekleştirmek için her türlü girişimde bulunan yazar, bu düşüncesini gerçekleştiremeyeceğini baştan kabul eder. Bu durum düşünürün anlayışında ender karşılaşılan bir durumdur. Başlamadan pes etmesinin sebebi, yazmayı düşündüğü eseri tamamlamak için çok daha fazla okuması ve her şeyi bilmesi zorunluluğundan kaynaklandığını şöyle açıklar:

⁵⁵ CASTALDINI, A., “*Giovanni Papini la reazione alla modernità*”, Leo S. Olschki Editore, Città di Castello, 2006, s. 29.

⁵⁶ COLASACCO, B., “From Men into Gods: American Pragmatism, Italian Proto-fascism, and Secular Religion”, *Politics, Religion & Ideology*, 15:4, 2014, s. 550.

⁵⁷ PAPINI, G., “*Un uomo finito*”, Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 117.

Yalnızca biyografik değil, aynı zamanda maddelere ve konulara göre düzenlenmiş karşılaştırmalı bir dünya edebiyatı tarihi istiyordum. [...] İyi bir iş çıkarmak için kim bilir kaç yabancı dil öğrenmek ve birkaç on yıl gözlerimi ayırmadan okumak zorunda olacaktım. Düşlediğim tarihi yazmak için tüm önemli şeyleri sayfa sayfa bilmek ve derinliklerini keşfetmek ve karşılaştırma yapmak için birden çok kez okumam gerekiyordu.⁵⁸

Papini amansız arayış içinde olduğu ve pragmatist felsefeden etkilenecek yazdığı eseri *Tükenmiş Adam*'da mutlak doğruya ulaşmayı hedefler. Çünkü mutlak doğru pragmatizm felsefesinde ulaşılmak istenen temel hedeftir. Birçok kez doğruyu bulduğuna dair yanılgıya düşer, fakat doğruyu arama çabasından vazgeçmez. Amacı doğrultusunda yaşadığı hayal kırıklıkları eserin son bölümlerinde ortaya çıkacaktır. Buradan da anlaşılacağı gibi yazar sonraki dönemde yönünü değiştirse de arayış içinde olmaktan vazgeçmez. Sonuçta hedefi doğrultusunda çabalarken diğer entelektüellerle tartışmaktan kaçınmadığını ve bu bağlamda Nietzsche'den⁵⁹ etkilendiği şu cümlelerden anlaşılmaktadır:

Biliyoruz ki 1909'da Papini, Daniel Halevy'nin⁶⁰ Nietzsche biyografisini okudu. [...] Sonuçta biliyoruz ki Papini'nin tartışmacı tarzı Nietzsche'den etkilendi ve Papini savaş öncesi entelektüel faaliyetlerini açık bir biçimde Nietzsche'nin küçük yaşlardaki çabalarını örnek alarak ve İtalya için laik yeni bir dinin propaganda girişimi olarak aynı otobiyografide sunar.⁶¹

⁵⁸ A.g.y., s. 29.

⁵⁹ Friedrich Nietzsche 1844-1900 yılları arasında yaşamış olan Alman filolog, filozof, kültür eleştirmeni, şair ve bestecidir.

⁶⁰ Daniel Halevy 1872-1962 yılları arasında yaşamış olan Fransız tarihçidir.

⁶¹ WALTER, Adamson L., "Giovanni Papini: Nietzsche, Secular Religion, and Catholic Fascism", *Politics, Religion & Ideology*, 14:1, 2013, s. 4.

Tükenmiş Adam hakkında görüş bildiren eleştirmenlerin birçoğu Floransalı düşünürün otobiyografisini yazarken oldukça sert ve iddialı bir dil kullandığını savunur. Küçük yaşlardan itibaren kendinden emin bir şekilde dünyayı değiştireceğine inanan yazar, eserinde belirttiği gibi bu düşüncelerin gerçekleşmesinin zor olduğunun farkına varır ve yaşamında inanç konusu da dâhil olmak üzere pek çok konudaki fikrini gözden geçirir. *Tükenmiş Adam* yazarın aykırı düşüncelerinde en son noktaya geldiği yerdir. Eseri yazdıktan sonra hiçbir noktaya varamadığını ve varamayacağını anlar. İtalyan eleştirmen ve yazar Aldo Cervo⁶² eseri şu şekilde tanımlar:

*Yazarın kendisini tutarsızca ifade ettiğini gösteren, her çözüme açık ancak yine de kesin ve net bir varış noktasından epey uzak manevi yolculuğunun güncel durumunu ortaya koyduğu, kasıtlı biçimde sert tondan ve krizden çıkan bir otobiyografi olan Tükenmiş Adam 1913 yılında yayınlanır.*⁶³

İtalyan edebiyat eleştirmeni olan Baldacci⁶⁴ Floransalı yazarın otobiyografik eseri hakkında şu yorumda bulunur:

Tükenmiş Adam, Baldacci'nin sert betimlemesine göre güzel söz sanatından kaçmıyordu ve meydan okumayı kabul ediyordu, yaratıcılığı, isteği, eylemi yücelten birçok kitabı okumuş olan modern Don Kişot'un hikâyesi gibi sunuluyordu, her şeyi zehirde çözeltiyordu ve Tanrı olduğuna inanıyordu. Papini'nin kötü tarafının kitabıydı ve geriye

⁶² Aldo Cervo 1944 yılında Caiazzo'da doğan İtalyan edebiyat eleştirmeni ve yazardır.

⁶³ CERVO, A., "Giovanni Papini nel novecento letterario italiano", Edizioni Eva, Venafro Is, 2006, s. 20.

⁶⁴ Luigi Baldacci 1930-2002 yılları arasında yaşamış İtalyan edebiyat eleştirmenidir.

dönüp kitaba bakınca, bu kitap onun din değiştirmesinin kilit noktasıdır. ⁶⁵

Papini'nin otobiyografik romanını yazarken hedeflediği düşlerin büyüklüğü ve imkânsızlığı onun başarısızlığa uğramasına sebep olur. Büyük olma ve dünyaya ders verme amacıyla çıktığı yolda kitabında da itiraf ettiği üzere hiçbir sonuç elde edemez. Büyük hedeflerini gerçekleştiremeyeceğini anlayan yazar, iddialı cümleler kullandığı kitabının son bölümünde hiçbir şey elde edememesinden dolayı kitabın ismini *Tükenmiş Adam* olarak belirler. Giovanni Boine⁶⁶ ise *Tükenmiş Adam* adlı eser yayınlandıktan sonra Papini ve eserle ilgili görüşlerini şu şekilde açıklar:

Boine'ye göre Lacerba Tükenmiş Adam'ın sonucudur. Tükenmiş Adam'daki o keyfi abartı, o yapay ve acımasız yavanlık vurucu olmuştur. Özellikle de o çocuksu büyüklük sorununu, o büyük olma isteğini, o her tarafa (bir dahi olmak istiyorum) diye haykırma isteğini etkiledi. Ve şöyle söylendi. İşte Papini burada, işte Papini'nin bize açıkladığı bu. Olmadığı şeyi olmak isteyen bir adam; oysa anlamak yerine kendine dert eder, sakın düşünmek yerine tuhaf şeyler söyler, bir kitap veya hayat yayınlamak yerine ilginç bir otobiyografi yazar, kendiliğinden ulaşılabilmemiş ve bizim dışımızdaymış gibi kocaman bir deryada büyüklüğü arar. ⁶⁷

Papini *Tükenmiş Adam*'ı yazarken o ana dek edindiği bilgiler ve gözlemler ışığında fikirlerini topluma aktarır. Bunu yaparken kişiliğini oluşturan büyüklük duygusunun dışavurumuyla farklı bir üslup seçer. "Sakin çocuklar! Biraz bekleyin. Biri daha bitti! Hala başlamamış olsam da. Yaptığım her şeye inanmak

⁶⁵ LUTI, G., "Papini, Soffici e la cultura toscana del primo novecento", Edizioni Helicon, Arezzo, 2008, s.15.

⁶⁶ Giovanni Boine 1887-1917 yılları arasında yaşamış olan İtalyan şair ve yazardır.

⁶⁷ Prezzolini'nin Boine'ye 21 Temmuz 1913 tarihli mektubundan aktaran REGINA, V., "Giovanni Papini e la modernità. L'anima di Un Uomo Finito di Boine." s. 2.

zorundasınız.”⁶⁸ Kendisini toplumdan üstte görerek topluma yön verme yükümlülüğü olduğuna inanır. Bu durum, ruhunda küçüklüğünden beri var olan büyük olma arzusunun şiddetlenerek artmasına neden olur. Sadece bulunduğu ülkeye değil tüm dünyaya seslenmeyi amaçlar. Düşünürün eserindeki düşünceleri kültürel anlamda Avrupa değerlerinin gerisinde kalan ve tarihsel geçmişine layık olmayan toplumsal kültürün yeni baştan tasarlanmasıdır. Ancak aynı zamanda öne sürdüğü çözümlerin fazla yenilikçi ve döneme uygun olmamasından dolayı başarıya ulaşamayacağı düşüncesi de kitabın birçok bölümünde dile getirilir.

Eserinde ortaya koyduğu fikirlerin fazla ve karmaşık olması yazarın anlaşılmasını güçleştirir ancak bilinçli olarak tercih ettiği bu yöntemin sebebi kendi içinde yaşadığı çalkantıdır. Dönemin şartlarını değiştirebilmek için yola çıkmasının sebebi ise ruhsal huzursuzluğudur.

Papini birçok konuda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünür. Bu düşüncedeki insanların bazıları yaşama çoğunlukla eleştirel gözle bakar ve köklü bir değişimin gerekliliğini vurgular. Bu durum, bu şekilde düşünen insanların hedefledikleri doğrultuda daha keskin ve net bir tavır sergilemelerine ve kendilerini yönlendirici konuma yerleştirmelerine sebep olur. Kendisini toplumun yönlendiricisi olarak konumlandıran Papini, yazdıklarıyla kendisi gibi düşünen bir insanın psikolojisini gözler önüne serer. Üzerine düşündüğü bazı sorunların çözümsüz olduğunu fark eder. Yazar gibi büyük olma hastalığıyla doğup büyüyen bir kişi için çözümsüzlük yenilgi anlamına gelebilir, fakat farklı bir açıdan bakıldığında gerçek büyüklük, bulunduğu şartların farkına vararak çözüm aradığı sorunların hedeflediği gibi sonuçlanmayacağını farkına varmasıdır. Bahsi geçen sayfalarda keşfetmek isteyen ruhunun şiirsellik katarak oluşturduğu düşünceleri şu şekilde açıkladığı görülür:

Papini 30 yaşındayken kültürel deneyimlerinin yolculuğunu anlatmak, hayatının ilk sonsözünü oluşturmak maksadıyla not alma gerekliliğini hissetti. Böylece Bulciano'daki evinin yalnızlığında Tükenmiş Adam'ı yazdı, bu eserde içe yönelik, dışa kapalı ve merhametten yoksun anlarında, insan ruhunun

⁶⁸ PAPINI, G., “Un uomo finito”, Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 291.

*keşifçi huzursuzluğunun dinmiş öfkesinde yoğun şiirselliği tercüme ettiği genel görüş içeren paragraflara denk gelen sayfalar geçiyor.*⁶⁹

Floransalı düşünürün insanlığın çöküntüsüne ilişkin olarak kurtuluş çözümü vermeyi amaçlayarak yazmaya başladığı eserinde kurtuluşun olmadığı şu şekilde ortaya konur:

*Yaşarken, mertçe övünürcesine hayal kırıklığını kabul etmek, konuşmaktan çok eyleme geçmek anlamına gelir; daha sonra Papini'nin neyi başardığı çok iyi bir şekilde görülecek. Çıkışı olmayan bir yoldu ve sadece geriye dönerek kendisi için mümkün olan bir kurtuluş vardı. Tükenmiş Adam bariz bir uyarılama ile alçak gönüllülükten ve acıdan halka açık yapılmış bilgi sınavı denemesidir.*⁷⁰

Papini, XIX. yüzyılın sonunda ortaya çıkan ve insanoğlunun alışageldiği yaşam tarzının değişmesinden kaynaklanan sıkıntıları ve kaygıları dile getirir. Düşünüre göre, dile getirilen ve kendisinin de yaşadığı tüm bu kaygıların giderilmesi ancak yeni bir düşüncenin, felsefenin ortaya çıkmasıyla giderilebilir. Bu nedenle eserinde savunduğu düşünceler içinde bulunduğu dönemdeki toplumsal düzenin ötesindedir. Eserin ayrıca, dönemin düşünürlerinin düşüncelerini ve sosyal durumlarını da yansıtmayı başararak dönemselsel bir kitap olma özelliğini elde ettiği iki düşünürün şu sözlerinden anlaşılır:

Özellikle yüzyılın sonundaki büyük krizin sıkıntısının tutsağındaki bir kuşağın romanını yazma fikri vardır. Eğer

⁶⁹ CERVO, A., “Giovanni Papini nel novecento letterario italiano”, Edizioni Eva, Venafro Is, 2006, s. 27.

⁷⁰ PREZZOLINI, G. “Giovanni Papini”, Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 2012, s. 31.

*simgesel bir isim vermek istersek bu 10 yıl sonra yazacağı
Tükenmiş Adam olacaktır.*⁷¹

*Tükenmiş Adam, olağanüstü başarılı otobiyografik kitap,
dönemin son örneği olarak insanoğlunun macera hissini,
karakterinin ve acısının edebi alanda varlık göstermesidir.*⁷²

Papini *Tükenmiş Adam*'ı içtenlikle kaleme alır. İnsanın kendisini kurtarıcı, topluma yön gösterici olarak görmesi içtenliğinin ve düşüncelerini çekinmeden yazdığının belirtisidir. Öyle ki bölgesinin, İtalya'nın geri kalan kısmıyla aynı karakteristik özelliklere sahip olmadığını ve Toskana bölgesinin İtalya'nın geriye kalan tüm bölgelerinden daha farklı, önde ve gelişmiş olduğunu şu sözlerle savunur:

*Kendimi güçlü bir biçimde Toskanalı hissediyorum.
Venedikliler ve Napolitenlar bana yabancılar: onları
barbarlardan daha uzak hissediyorum. Onlarla birlikte
kendimi iyi hissetmiyorum; kardeş olmadığımızı
düşünüyorum. Aynı dilde yazmak ve aynı yasa tarafından
yönetilmek aynı vatana sahibiz demek için yeterli değildir.*⁷³

Papini'nin eleştirilebileceği konulardan biri büyük olma tutkusu ve birçok eleştirmene göre bu tutku için boşuna sarf ettiği çabalardır. Büyük olmak için herhangi bir plan yapılmaz. Büyük olma insanın doğası gereği vardır, yani doğuştan gelen bir durumdur. Bu nedenle hedefleyerek, planlı programlı bir şekilde büyük olma çabası boşadır. Yazar küçüklüğünden beri amacını belirtir ve ona ulaşmak için çaba sarf eder. Felsefi alana yaptığı katkılar yadsınamaz ancak arzuladığı kadar

⁷¹ LUTI, G. “*Papini, Soffici e la cultura toscana del primo novecento*”, Edizioni Helicon , Arezzo, 2008, s.26.

⁷² MAZZA, M., “*Uomo infinito la lezione di Giovanni Papini*”, Luigi Pellegrini Editore, Cosenza, 2014, s. 36.

⁷³ PAPINI, G., “*Un uomo finito*”, Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 275.

büyük olamaz. Kısacası düşünür bu konuda somut sonuçlar elde edemez. Eserinde kapasitesinin yetmeyeceğinden söz etse de, eseri, amacı için attığı bir adımdır. Floransalı yazarın yakın arkadaşı Prezzolini bu konudaki düşüncelerini şu şekilde dile getirir:

Bu kitabın en büyük armağanı, Papini'nin soğukkanlılığını itiraf ederek tüm sıcaklığını dışarı yansıtmış olması, yenilgisini anlatarak büyük görünmesidir. Tükenmiş Adam, en büyük olma, bu öyle bir büyüklük ki, hiçbir büyüğün hayal bile etmediği korkunç bir büyüklük arzusuna kapıldı: [...] Büyüklüğün elde edilmesi gelişigüzel olmayı gerektirir, egoist olmayı değil. Papini'nin başarısızlığı soyut ve kendini düşünmekten kaynaklanır. Azizler azizliği düşünmediler, büyük kimselerde soyut bir büyüklük arzusu yok, yalnızca somut bazı sonuçların arzusu vardır, bu onların büyüklük nedeni olmuştur. Kaybetmenin yarattığı darbe ona iyi geldi, onu sınırlarını gözden geçirmeye, limitlerini öğrenmeye, gerçek gücünü kullanmaya zorladı.⁷⁴

Papini'nin sözleriyle ortaya koyduğu umut, ruhundaki değişimden ve karmaşadan kaynaklanır. Entelektüel bir kişi olarak üstlendiği çağın bunalımından çıkma görevini tamamlamak adına insanlara ve olaylara üstten bakan yaklaşımı *Tükenmiş Adam* eserinde oldukça hissedilir. Kaygısının temelinde olan gerçeğe ulaşma çabası onu bir girdap gibi sürükler. Sorunlara hem çözüm önerdiği hem de çaresizliğini ilan ettiği eserde ortaya çıkan başarısızlık duygusu, savunduğu birçok düşüncenin arkasında duramamasına sebep olur. Yine de evrensel konular hakkında görüş belirtmekten de geri durmaz.

Tükenmiş Adam adlı eserinde yazarın hayatı üzerinden ele aldığı konular, entelektüel düşünce hayatında düşündüklerinin bir yansıması olarak ortaya çıkar.

⁷⁴ PREZZOLINI, G., "Giovanni Papini", Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 2012, s. 44.

İleri sürdüğü fikirler bulunduğu döneme meydan okur niteliktedir. Meydan okuma sürecinin yazarın kendini daha iyi tanımasını ve varlık amacının ne olduğunu anlamasını sağladığı şu cümlelerden anlaşılır:

Papini entelektüel ve manevi hayatının aktarımı aracılığıyla yaratıcı ruhun ve dehanın ihtiyacını açıklar. Tükenmiş Adam bir hedefe ulaşmaz ancak varlığının nedenini kendisinde bulur, klasik felsefe ve mutlakıyetin dünyasında boğulmak üzere olan, yarışmak, yenmek, dünyayı değiştirmek için sözcükleri kullanan bir edebiyatçı ve modern bir adam olmayı seçen bir sanatçının acıdan haykırışıdır.⁷⁵

Tükenmiş Adam eserini daha iyi anlamak için yazarın ölümünden sonra yayımlanan *Kara Kitap* (Il libro nero, 1951) adlı yapıtını da incelemek yararlı olacaktır. Adı geçen yapıtta yazarın düşünce yapısının değiştiği görülür. *Tükenmiş Adam*'da ortaya koyduğu tükenmişlik ve değiştirmek istediği birçok şeyin gereksiz olduğu kanısına varması, *Kara Kitap*'ta ortaya koyduğu dünyada pek çok şeyin boş olduğu fikriyle örtüşür. Bu kanıya şu sözcüklerden ulaşılabilir:

1912 yılında hiç kuşkusuz mükemmelliğin çerçevesini çizen Tükenmiş Adam'ın otobiyografik anlatı kanutlarını anlamak için Kara Kitap'ın sayfalarından yola çıkmak zorunludur.⁷⁶

Floransalı düşünürün savunduğu düşüncelerin sarsıcı, korkutucu ve tuhaf olması onu eleştirenlerin keskin biçimde ikiye bölünmesine neden olur. Çok tepki çektiği gibi tam tersine aşırı ilgi de görür. Bir açıdan gündeme gelme ve fikirlerinin toplumda tartışılır olması, düşünür için hedeflerini gerçekleştirebilmesi konusunda

⁷⁵ REGINA, V., "Giovanni Papini e la modernità. L'anima di un uomo finito di Boine.", s. 3.

⁷⁶ LUTI, G., "Papini, Soffici e la cultura toscana del primo novecento", Edizioni Helicon, Arezzo, 2008, s.36.

bir gelişmedir. Eserindeki düşünceleri kendine özgü olduğu için bu düşünceleri en iyi savunan kişi de kendisi olduğu şu şekilde ifade edilmiştir:

Geriye Papini'nin ürkütücü kitabı diye adlandırılan bir kitap kalıyor. Yazarın kişiliğinin ve kaderinin yeni bir yansımasıdır. [...] Tükenmiş Adam çıktı: kendisi, günümüzde hala kitabını herkesten iyi savunan kişi olarak kalmıştır; zamanında tüm genç ve yetişkin bir kuşağın sarsıcı temsilcisiydi.⁷⁷

1913 yılında yayınlanan bu eserle Papini geçmiş yıllarının değerlendirmesini yapar, savunduğu fikirleri yaşamından verdiği kesitlerle temellendirir ve yaşam tarzını, yaşamdan beklentilerini ortaya koyar. Bu eserinde kendisini açıklamaya çalıştığı için daha pek çok eserindeki görüşlerinin temeline rastlamak mümkündür. Bunun yanı sıra, gelecekle ilgili fikirleri barındıran otobiyografik roman, yazıldığı döneme göre geleceği öngörmeye de imkân verdiği şu şekilde savunulur:

Tükenmiş Adam Papini'nin ruhunun içidir, geçmişini özetler ve geleceğini öngörmeye olanak sağlar, Papini'nin kim olduğunu tanımamıza olanak tanır ve bize insanın iç yüzünü içeren bir görünüşün bireyselleşmesini sunar.⁷⁸

Yoğun arayış içinde olan bir ruhun hiçbir şey elde edememesinden sonra kendinde ağlayacak gücü dahi bulamaması tükendiğinin bir kanıtıdır. Üstelik umutsuzluğun ağır gelmeye başlamasıyla, Papini açısından geri kalmış toplumsal ve kültürel yaşamı, düşünceyi değiştirmesi veya geliştirmesi pek de mümkün değildir. *Tükenmiş Adam* adlı yapıtında bu durumu şu şekilde açıklar:

⁷⁷ BENEDETTI, G., "Saggi", I Meridiani, Milano, 1999, s. 624.

⁷⁸ Giovanni Papini'den aktaran REGINA, V., "Giovanni Papini e la modernità. L'anima di un uomo finito di Boine.", s. 4.

*Her şey bitti, her şey kapandı, her şey kaybedildi. Daha fazla yapacak bir şey yok. Teselli etmek? O da yok. Ağlamak? Ancak ağlamak için bize enerji gerek; biraz umut gerek! Artık bir şey değilim, artık isteğim yok, hiçbir şey istemiyorum: hareket etmiyorum.*⁷⁹

*Beni dinledikten sonra aynı şeye inanacak mısınız, amaçlarım doğrultusunda gerçekten tükenmiş bir adamım, en azından bittiğimi itiraf etmek zorundasınız çünkü birçok şeye tekrar başlamak istiyorum ve artık bir hiçim çünkü her şey olmak istiyorum.*⁸⁰

Yazar, yaşadığı toplumda değişimi başlatma ve değişime önderlik etme iddiasıyla başladığı eserini özeleştiriyerek bitirmeyi tercih eder. Eserinde mutlak gerçeği ararken vardığı sonuç; isteklerini ve düşüncelerini somutlaştıracak kadar güçlü bir insan olamamasıdır. Başladığı birçok işi bitiremediğini dile getirerek özeleştiriyi yapmaktan kaçınmaz. Her şeye başladım ama hiçbir şeyi bitirmedim.⁸¹

Nihayetinde *Tükenmiş Adam* adlı eserin temel konusu Giovanni Papini'nin otuz yaşına kadar geçen sürede İtalya'nın da içinde bulunduğu şartların ve entelektüel çevresinin de etkisiyle şekillenen düşünceleri ve geleceğe yönelik avangard fikirleridir. Eserin başkahramanı yazarın kendisidir. Olaylar, Floransalı düşünürün küçük yaşlarından itibaren eseri yazdığı ana kadar geçen sürede gerçekleşir. Eser altı kısma bölünmüş elli bölümden oluşur. İlk bölümlerde yazarın küçük yaşlardaki yaşamı üzerine çeşitli bilgiler verilir. İlerleyen bölümlerde ise, yazarın gençlik çağı ve entelektüel çevrelerdeki ilişkileriyle, dönemin dergilerinde düşüncelerini belirttiği yazıların içerdiği düşüncelere ilişkin bilgiler yer alır. Ayrıca, yazarın eserde kullandığı dil sadedir.

⁷⁹ PAPINI, G., “*Un uomo finito*”, Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 204.

⁸⁰ A.g.y., s. 299.

⁸¹ A.g.y., s. 229.

Eser ilk olarak Libreria della Voce yayınevi tarafından 1913 yılında Floransa'da basılmıştır. *Tükenmiş Adam* yayımlandıktan sonra 1920 ve 1930'lu yıllarda İtalya'da geniş çevrelerde ilgi uyandırmıştır. Böylece, Giovanni Papini ülkesinde özellikle de edebiyat çevrelerinde tanınır hale gelmiştir.

III) EDEBİ AÇIDAN ÖNEMİ

a) Dönemin Edebi Özellikleri

İtalya XIX. yüzyılın ikinci yarısında ulusal birliğini tamamladıktan sonra kültürel anlamda durgunluk yaşar. 1861 yılında İtalyan ulusunun birleşmesinden sonra, yüzyıllardır birbirleriyle mücadele etmiş ve kültürel anlamda ayrılmış şehir devletlerinin ortak bir kültür yaratma ihtiyacı ortaya çıkar. Bunun yanı sıra, İtalya kültürel alanda Avrupa'nın gerisinde kalmıştır. Rönesans dönemindeki Avrupa'ya ve dünyaya kattığı sanatsal ve kültürel gelişmeye XIX. yüzyılın sonlarında ulaşamaz ve durgunluk dönemi yaşanır. Bu durumun yaşanmasına siyasi alanda yaşanan köklü değişiklikler sebep gösterilebilir. Papini gibi geçmişin hantallığına karşı tavır koyan ve entelektüel alanda yenilikleri savunan düşünürlerin ortaya çıkışı bu durumun değişmesine yardımcı olmuştur ve İtalya'nın, Floransalı düşünürün de katkılarıyla daha yenilikçi, döneme ve Avrupa'ya uygun fikir ve felsefelerle tanıştığı şu şekilde dile getirilir:

Birleşme sonrası İtalyan kültürü yavaş ve korkakça gelişti, zor zamanların ihtiyatlı hareketsizliğiyle kolay idare edilebilir bir hâl aldı. Böylesine tembelliğin olduğu bir yerde, Papini vahşi tutkuları harekete geçirmenin yollarını arar, James'in onları adlandırdığı gibi "büyük korkular, aşklar, öfkeler"; yüksek sadakat, insanı bu tutkular için en üst düzeyde çalışmaya davet eder. Boş ümitlere ve girişimlere öncülük yapanları ortaya çıkaracaklar. İçlerinde risk, macera, tehlike sevgisini besleyecekler ve somut gerçeklikte

*büyük hayallerin gerçekleşmesinin hizmetinde yer alacaklar.*⁸²

XX. yüzyıl başlarında İtalya'da bulunan pek çok entelektüel, o dönemin özelliklerinden olan yeni olanı uyarılama ve özümseme konusunda verimli bir dönem geçirir. Yeni olanı kabullenmek diğer bir taraftan da farklı görüşleri tanıma ve onları düşünsel hayata uyarılama gerekliliğini ortaya çıkarır. Bu süreçte henüz genç bir devlet olan İtalya'nın çeşitli bölgelerinde farklı edebi ve düşünsel akımlar önem kazanır. Bu yalnızca akımın yarattığı etkiyle sınırlı kalmaz, aynı zamanda bahsi geçen edebi ve düşünsel akımın temsilcilerinin dönemin önemli isimleri arasında olması, akımın kabul görmesini kolaylaştırır. Yine de, İtalya'da dönemin güçlü akımları olan idealizm ve pragmatizm daha fazla savunucu bulur. O dönem İtalya'daki akımları değerlendiren Liliana Albertazzi⁸³ dönemin düşünce akımlarına ilişkin şu değerlendirmede bulunur:

*İdealizm hem Gentile'nin⁸⁴ varlığından dolayı hem de Croce'nin bulunduğu Napoli Üniversitesi ile sıkı bağları olduğu için Palermo'da çok büyük etki yaratır. Oysa idealizm, Toskana bölgesi çevrelerinde yeni yeni ortaya çıkmaktadır, pragmatizmin etkili olduğu üniversite ve dergilerin dışında kalan entelektüel çevrelerde pek fazla yer edinemez.*⁸⁵

İtalya birçok önemli şehre veya merkeze sahip olsa da Floransa bunlar arasında ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü İtalya'nın hatta Avrupa'nın kültürel ve

⁸² COLELLA, Paul E., "Reflex Action and the Pragmatism of Giovanni Papini", Journal of Speculative Philosophy, Vol. 19, No. 3, 2005, s. 209.

⁸³ Liliana Albertazzi Trento Üniversitesi'nde öğretim görevlisidir ve felsefe üzerine pek çok kitap ve makalesi bulunmaktadır.

⁸⁴ Giovanni Gentile 1875-1944 yılları arasında yaşamış olan İtalyan filozoftur.

⁸⁵ ALBERTAZZI, L., "Scienza e avanguardia nella Firenze del primo novecento", Axiomathes, No. 5, 1994, s. 243.

sanatsal gelişimini sağlamasında önemli bir yere sahip olan Rönesans, Floransa’da doğmuştur. Bu kültürel mirasın XX. yüzyılın başlarında da görülebildiği şehir, geçmişteki değerinden çok fazla bir şey kaybetmez ve genç İtalya devleti için yine kültür ve sanat merkezi olma özelliğini sürdürür. “Papini köklerini Toskana’nın tarihinde ve geleneğinde buldu. Mirasının kaynağı olarak Etrüsklere baktı, Roma’ya değil. O Dante, Michelangelo ve Leonardo geleneğinde bir Toskanalı’ydı.”⁸⁶

*Floransa 1881’de zanaatkârları ve turizmle zar zor geçinen orta halli küçük bir endüstri şehriydi. Ne Roma gibi politik ve dini bir merkez ne de Milano gibi endüstriyel bir merkezdi, fakat Rönesans’ın erken yıllarına dayanan kültürel önderlik ve uzun bağımsız geçmişiyle İtalya’nın öncü entelektüel merkezlerinden biriydi.*⁸⁷

Toskana bölgesinin baş şehri Floransa kültür, edebiyat, felsefe alanında tarihten gelen zengin mirasının da etkisiyle oldukça çeşitlilik ve hareketlilik gösteren bir yerdir. Birçok entelektüelin yaşadığı şehir, düşünürlerin kendi aralarında çeşitli mekânlarda buluşmalarına ev sahipliği yapar. Bunlardan birisi de Floransa Felsefe Kütüphanesi’dir. Kütüphanenin birçok farklı görüşten düşünürü bünyesinde barındıran bir yer olarak önem kazandığı Albertazzi’nin konuya ilişkin şu cümlelerinden anlaşılmaktadır:

Başlangıçta fen, felsefe, dinler kütüphanesi olan, 1908 yılında hayır vakfı olarak kurulan bu kurum, dönemin en önemli entelektüellerinin buluşma yeridir ve yöneticileri arasında Voce’nin ahlak kuramcılarında Giovanni Amendola⁸⁸ vardır. Herkes, Floransa Pragmatist Kulübü,

⁸⁶ SEITZ, John K., “Giovanni Papini, Theoretician of the Irrational: His Life and Thought, 1881-1921”, The University of Michigan, 1974, s. 176.

⁸⁷ A.g.y., s. 18.

⁸⁸ Giovanni Amendola 1882-1926 yıllarında yaşamış İtalyan gazeteci ve siyaset adamıdır.

*idealistler, yeni Kantçular, psikologlar, tinselciler Floransa Felsefe Kütüphanesi'nde buluşur.*⁸⁹

Felsefede ortaya çıkan farklı görüşlerin çeşitliliği, entelektüelleri kendi aralarında birkaç gruba böler. Özellikle de Papini'nin de bulunduğu felsefe-edebiyat ilişkisi ve felsefe-bilim ilişkisi öne çıkan iki tezdır. Bu durum düşünürlerin kendi aralarında ayrışmasına neden olsa da, her birinin karşıt teoriyi incelemeye ve takip etmeye özen gösterdiği şu sözcüklerle anlaşılır:

*Kesinlikle kiskanılası bir dönemdir. Entelektüellerin kaderini içeren politik ve kültürel çatışmanın birbirine geçtiği bir dönem. Çift taraflı bir Floransa, özellikle de felsefi alanda, ama çift kutuplu: biri felsefe-edebiyat ilişkisini, diğeri felsefe-bilim ilişkisini yaşatır.*⁹⁰

XX. yüzyıl başlarında felsefe akımları İtalyan yarımadasında iki etkin grup tarafından temsil edilir. Bunlardan birincisi Benedetto Croce'nin liderliğini üstlendiği idealizm, diğeri ise Papini'nin önderliğindeki pragmatizmdir. Bu iki grup çeşitli dergilerle fikirlerini İtalya'ya, hatta tüm dünyaya ulaştırmayı hedefler. Yayınları üzerinden birbirlerinin düşüncelerini eleştirirler ve İtalyan entelektüalizmine katkıda bulunurlar. “İtalya'da felsefi devrim iki grup tarafından yönetildi, crociani⁹¹ ve vocianiler⁹². Vocianiler, Papini tarafından yönetilen çok sayıda Floransa dergisi *Leonardo*, *Il Regno*, *Hermes*, *Voce*, *Lacerba*'yı yayınlarken, Croce *La Critica*'yı yayınladı.”⁹³

⁸⁹ ALBERTAZZI, L., “Scienza e avanguardia nella Firenze del primo novecento”, *Axiomathes*, No. 5, 1994, s. 246.

⁹⁰ A.g.y., s. 268.

⁹¹ Benedetto Croce'nin savunduğu doğrultuda düşüncelilik felsefesinin savunucularını belirtmek için kullanılan isim.

⁹² Büyük çoğunluğu *Voce* dergisinden gelen ve XIX. yüzyılın kuramlarını ve geleneğini reddeden yazarların oluşturduğu grubun ismidir.

⁹³ SEITZ, John K., “Giovanni Papini, Theoretician of the Irrational: His Life and Thought, 1881-1921”, *The University of Michigan*, 1974, s. 6.

Başlangıçta Croce ve Papini İtalyan kültürel çöküşü ile mücadele ederken, birbirlerinin çabalarını överler. Fakat kısa bir süre sonra birbirleriyle ayrışır. Papini Croce'nin idealizmine, onun Hegel ve yabancı felsefesine olan ilgisine, felsefeyi sadece tarihe indirgemesine ve tutuculuğuna saldırır. Croce ise Papini'nin yüzeysel kalmasından, mistik pragmatizmi savunmasından, belli bir amacı olmayan entelektüel girişimlerinden ve tarihi yeterince önemsememesinden yakını. Croce'nin öldüğü 1952 yılına kadar bu ikili felsefi, sosyal ve sanat alanlarında birbirleriyle mücadele etmeyi sürdürürler.

İtalya'da XX. yüzyıl başındaki edebiyat, İtalyan entelektüellerinin durumunu, yönelimlerini, bilgisini ve hedeflerini yansıtır. Giovanni Papini de düşünce çeşitliliği bakımından zengin dönemin önemli entelektüelleri arasında yer alır. Eserleriyle yaşadığı dönemde dikkat çekmeyi başarır ve edebiyat, felsefe alanlarında tartışılan bir yazar olarak ilgi görür. Bununla birlikte pek çok açıdan önder olmayı da başarır. Eserleriyle dönemin krizini yaşayan entelektüellere yol gösterici olduğu aşağıdaki cümlelerden anlaşılır:

Tüm bu eserlerle Papini, gerçekten de İtalyan kültürünün o yıllarda yaşamış olduğu krizin en zor döneminin başkahramanlarından biridir ve Toskana halkının kültürel bakış açısının radikal değişikliğe ihtiyacı olduğunu sembolik olarak vurgulayan genç entelektüel grubun örgütleyicisi ve lideriydi.⁹⁴

XX. yüzyılda ortaya çıkan önemli düşünürler olarak Papini ve Prezzolini savundukları pragmatizm felsefesiyle İtalya'da sadece öncü olmaz aynı zamanda entelektüellerin düşünce dünyalarını genişletmelerine katkıda bulunurlar. Diğer taraftan Papini ve Prezzolini gibi pragmatizm üzerinde çalışan iki önemli düşünür daha vardır. Vailati ve Calderoni bilimsel kimlikleri olan kişilerdir ve pragmatizmi bilimsel çerçevede incelemeyi tercih ederler. Ancak yine de, aynı akımın farklı iki

⁹⁴ LUTI, G., "Papini, Soffici e la cultura toscana del primo novecento", Edizioni Helicon , Arezzo, 2008, s.10.

kutbunu oluşturan yazarların varmak istediği hedef ortaktır; doğruya ulaşmak. Bu iki grup arasındaki fark şu şekilde açıklanabilir:

*Papini ve Prezzolini estetik ihtiyaçlarının tatminini pragmatist doktrinlerde arayan sanatçılardır. Vailati ve Calderoni araştırmanın bilimsel metoduyla ilgilenen bilim adamlarıdır, aklın soğukkanlılığıyla yeni doktrini buldular. [...] Papini ve Prezzolini pragmatizm felsefesinde yaratıcı olmanın anlamlarını aradılar; Vailati ve Calderoni doğruyu yanlıştan ayırmak için basit bir kriter aradılar.*⁹⁵

Papini ve Prezzolini'nin benimsediği pragmatizm, Nietzsche'nin kullandığı terimlerden beslenir. Özellikle Nietzsche'nin Papini üzerindeki etkisi düşünüldüğünde ortaya estetiğe önem veren ve eskiyi reddeden bir sonuç çıkar:

*Papini ve Prezzolini'nin pragmatizmi, özellikle yeni doktrinin mantıksızlığından, estetik olgularından ve monist yönlerinden etkilendiler ve hepsi geleneksel felsefe biçimlerine karşıydılar. Onlar pragmatizmi James'ten⁹⁶ çok Nietzsche'nin terimlerinde kabul ederler.*⁹⁷

XX. yüzyılın başlarında İtalya'da şekillenen üstün insan Nietzsche'nin felsefesinden yola çıkarak İtalyan milliyetçiliğiyle birleşir. Bu doğrultuda gelişen "üstün insan" akımı yeni bir davranış biçimi geliştirerek, insanın daha üstün olduğunu ortaya koyar ve dönemin siyasi ve kültürel gelişmeleri sırasında zıt bir tez

⁹⁵ GULLACE, G., "The Pragmatist Movement in Italy", *Journal of the History of Ideas*, Vol. 23, No. 1, 1962, s. 97.

⁹⁶ William James 1842-1910 tarihleri arasında yaşamış faydacılığın kurucusu Amerikalı filozoftur.

⁹⁷ GULLACE, G., "The Pragmatist Movement in Italy", *Journal of the History of Ideas*, Vol. 23, No. 1, 1962, s. 105.

geliştirir. Üstün insan akımı dönemin ünlü İtalyan şairi Gabriele D'Annunzio'nun⁹⁸ eserlerinde de görülür. "Üstün insan" olgusu İtalyan toplumunda şu konuma gelir:

*XX. yüzyılın başında, üstün insan biçimi İtalya'da şekillendi. Çoğunlukla Nietzsche'nin saldırgan canlılığından esinlenen İtalyan üstün insan akımı ulusalcılıkla birleşti. İrade veya yaşam gücüyle donatılan üstün insan olgusu güncel davranış normlarını yendi ve yeni ulusun öncü seçkin sınıfı oldu.*⁹⁹

Papini geçmişi taklit etmeyerek yenilikçi düşüncelerle geleceğine ışık tutmayı yeğlemiştir. Bu tercih, onu klasisizm temelinde düşüncelerini şekillendiren ve paylaşan diğer düşünürlerden şu şekilde ayırır:

*Papini aynı dönemde yaşadığı diğer entelektüellerden bir özelliğiyle ayrılır. Kendine özgü, geçmişi taklit etmeyen, yenilikçi görüşü onu İtalyan edebiyatında bu konuma getirir. Klasik çalışmalardan gelmeyerek önem kazanan ilk İtalyan yazar Giovanni Papini'dir.*¹⁰⁰

XX. yüzyıl başlarında Avrupa'da ve dünyada etkili olan birçok akım kuşkusuz İtalya'yı dolayısıyla Papini'yi de etkiler. Büyük olma tutkusu ağır basan yazar, döneme düşünceleriyle damga vurmuş isimleri inceler ve tüm bu isimlerin Papini'nin yazınsal ve düşünsel gelişiminde etkili olduğu aşağıdaki cümlelerden anlaşılmaktadır:

⁹⁸ Gabriele D'Annunzio 1863-1938 tarihleri arasında yaşamış İtalyan Dekadent şair, romancı ve gazetecidir.

⁹⁹ GORI, G., "Supermanism and culture of the body in Italy: the case of futurism", The International Journal of the History of Sport, 16:1, 1999, s. 159.

¹⁰⁰ PREZZOLINI, G., "Giovanni Papini", Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 2012, s. 82.

*Nietzsche'nin üstün insan, Bergson'un idealizm ve James'in pragmatizm felsefesi, İtalyan ve Avrupa kültürüne hükmettiği zamanlar Papini'nin gençlik yıllarına denk gelir.*¹⁰¹

XX. yüzyılın başlarında yaşamış entelektüellerin yeni yüzyılın getirdiği hızlı siyasi, ekonomik ve toplumsal değişimlerden dolayı yaşadıkları derin çelişkiler o kuşağın eserlerinde ve düşüncelerinde ortak nokta hâline gelir. Pek çok toplumsal konuda yaşanan gelgitler, farklı kutupların ortaya çıkmasına neden olur. Bu dönemde yaşanan gelgitlerden ve tartışmalardan kurtulabilmek için bir kısım entelektüel zamanın ötesine geçme gerekliliğini savunur. Bunu savunan entelektüeller konuları farklı bir şekilde ele almaya ve yenilikçi tutum sergilemeye özen gösterirler.

Yazarlar o dönemdeki gelişmelere uyum sağlayabilmek için sürekli değişim çabası içine girer. Eski fikirlerini gözden geçirip yeniden biçimlendirir. Doğal olarak, benzer görüşte olan entelektüeller fikirlerini bir topluluk, dergi adı altında savunurlar. Böylece dönemin edebi karmaşıklığında daha güçlü bir ses çıkarmayı hedeflerler. Papini'nin de içinde olduğu pek çok düşünür, İtalya'nın uzun yıllardır özlemine kurduğu eski ihtişamlı günlerine kavuşturulması gerekliliğini savunur:

*İtalyan kültürününün geçmişten gelen değerlerini koruma tutkusu, tarihin açık ve net bir şekilde dikte ettiği akışında yok olmuş gibidir. Bu yüzden Prezzolini, Papini ve diğerleri İtalya tek bir ulus olsun maksadıyla müdahale etmek için taraf tuttular.*¹⁰²

¹⁰¹ CERVO, A., "Giovanni Papini nel novecento letterario italiano", Edizioni Eva, Venafro Is, 2006, s. 23.

¹⁰² MAZZA, M., "Uomo infinito la lezione di Giovanni Papini", Luigi Pellegrini Editore, Cosenza, 2014, s. 71.

Floransalı yazarın dönemin yaygın felsefesi pozitivism hakkında olumlu görüşlere sahip olmadığı eserindeki şu cümlelerle anlaşılır: “O yıllarda İtalya’daki baskın felsefe pozitivismdi ve biz katı bir şekilde pozitivistlere karşıydık.”¹⁰³

XX. yüzyılın önemli akımlarından olan pozitivism ve idealizm, yapıları gereği yenilikçi düşünürlerin çağın ötesine geçme düşünceleri ile örtüşmez. Yaratıcılığa ve özgünlüğe pek olanak tanımayan bu felsefi akımlar, dönemin gerektirdiği gelişmeyi ve hızı tek başlarına karşılayamaz. Bu nedenle fütürizm ve pragmatizm gibi yeni akımların dönemin ihtiyaç duyduğu yenilikçi ruha sahip olduğu ve bu dönemde düşünürler tarafından ilgi görme sebebi şu cümlelerden anlaşılmaktadır:

*Positivism insanı olgulara hapsedti; idealizm onu mutlak fikrin sadece niteliğine indirgedi. Nitekim özgürlük, yaratıcılık ve özgünlük bu sistemlerde az bir yer buldu veya hiçbir yer bulamadı.*¹⁰⁴

Papini’nin düşüncelerinin temelini kavrayabilmek için yaşadığı dönemin iyi incelenmesi gerekir. Çocukluğundan itibaren ortaya çıkan toplumu değiştirme düşüncesi, yaşadığı sıkıntıları çözebilmesi için ortaya koyduğu çaba ile örtüşür. Çünkü kendisine hak ettiği değeri vermeyen, onu küçümseyen ve tanımayan toplumu değiştirerek, öncelikle kendi amacına hizmet etmiş olacaktır. Yazarın yalnızlığının bir yandan sıkıntı içine düşmesine bir yandan da hedefleri doğrultusunda daha güçlü bir biçimde sesini yükseltmesine ve çabalamasına neden olduğu şu şekilde açıklanabilir:

XX. yüzyılın başlarındaki başkaldırı endüstri-materyalizm, pozitivism, evrimcilik, kitlelerin politikaya ve demokrasi

¹⁰³ PAPINI, G., “Un uomo finito”, Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 225-226.

¹⁰⁴ GULLACE, G., “The Pragmatist Movement in Italy”, *Journal of the History of Ideas*, Vol. 23, No. 1, 1962, s. 91.

kültürüne katılması, pragmatizm, verizm ve gücünü yitirmiş burjuva sınıfının çöküşünü etkiledi. [...] O yalnız idi, yalnızca kendine veya düşüncelerine güvendi. İç hapsinde yaşarken özgürlüğe, mutlak değerlere ve kesinliğe, halka, üne özlem duydu. Bu söylenenleri gerçekleştirmek için kendisini ve toplumu değiştirmek zorunda kaldı ve bu yüzden kendini küçük yaşlarda insanı ve toplumu değiştirmeye adadı.¹⁰⁵

¹⁰⁵ SEITZ, John K., “Giovanni Papini, Theoretician of the Irrational: His Life and Thought, 1881-1921”, The University of Michigan, 1974, s. 254.

b) Beklenti

"Giovanni Papini çocukluğundan itibaren büyük idealleri olan bir kişidir. Tarihte yaşayabilmek için gösteriş ve tantana içinde mi doğmak lazımdır? Zannetmiyorum. Buna karşılık büyük ve eşsiz, unutulmayacak bir şey yapmak gerekir."¹⁰⁶ Pek çok alanda bilgi edinmesi ve daha çok bilgiye ulaşma çabası beklentilerini gerçekleştirebilmek için ne denli kararlı olduğunu gösterir. Bu nedenle okumak ve öğrenmek Papini için günlük, sıradan bir aktivite hâline gelir. Entelektüel anlamda edindiği deneyime dayanarak bulunduğu dönemin durumunu gözler önüne serme çabasıdır ve içindeki değişim arzusuyla yaşadığı döneme yön vermek ister. Kısacası bir entelektüel olarak dünyayı etkileme ve düşünce dünyasına yön verme arzusunda olduğu eleştirmenler tarafından açıkça belirtilir:

Her şeyi bilmek, okumak, yazmak, her şeyde üstünlük kurmak ümidiyle zamanını kavramak ister. Felsefe, dünyayı değiştirmek için bir araçtır. Dünya'nın dayattığı değişim gerçekleşmesin diye, kalem onun için saldırı ve savunma silahı gibidir.¹⁰⁷

Papini'nin entelektüel kişiliği gençliğinde yazmaya başladığı ilk eserlerle şekillenmeye başlar. Sonraki dönemlerde düşünce dünyasında söz sahibi olacak yazar, ilk eserlerinde de büyük olma hayalinden bahseder. XX. yüzyılın başında yazdığı ilk eserleri düşüncesinin, fikirlerinin dayandığı temelin büyük olma arzusu olduğunu gözler önüne serdiği şu cümlelerden ortaya çıkar:

Gençlik dönemindeki entelektüel Papini, çağını iyi temsil eden bir kanıttır. Felsefesinin duygularını sembollerle

¹⁰⁶ PAPINI, G., "Gog I" (Çev. Fikret Adil), İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2015, s. 116.

¹⁰⁷ MAZZA, M., "Uomo infinito la lezione di Giovanni Papini", Luigi Pellegrini Editore, Cosenza, 2014, s. 32.

*açıkladıktan ve gerçekleşmesi mümkün olmayan büyüklük hayallerini kurduktan sonra, edebiyatının temeli olan 1903 ve 1905 yılları arasındaki yazdıklarına denk gelen yazılarında ortaya çıkan dramatik bir yok oluşa düştü.*¹⁰⁸

Giovanni Papini kendisini yaşama hükmedecek kadar güçlü hisseder. “Gerçekten büyük, destansı ve sınırsız olmak istiyordum; insanların yüreğini ve yeryüzünü değiştirebilecek kocaman ve duyulmamış bir şeyi tamamlamak istiyordum.”¹⁰⁹ Bu hissin ona sağladığı özgüven, yaşamla ilgili tüm sorulara aradığı yanıtı kendi kişiliğinde bulmasını sağlar. Zira kendisine olan güveni, büyük olma arzusu ve dünyaya yol gösteren biri olma isteğinin dışavurumudur. Bununla birlikte, felsefi eserlerde aradığı önemli iki şey saflık ve yüceliktir. Bu duygular yazarın ulaşmak istediği yegâne amaçla özdeşleşir.

*Her şey işime yarar, ama ben hiç kimsenin işine yaramam
[...] Dünyada hiçbir şeye kendimi bağlı hissetmem, lakin her
şeyi içimde ararım: kendi hayatımdan başeserimi
yaratıyorum. Hiçbir şey bana üstünlük kuramaz çünkü hiçbir
şey hayatımın yerine geçemez – aksine ben seçtiğim şey
üzerine üstünlük kurarım, çünkü bir şeylerle uğraşmaktan
zevk alırım.*¹¹⁰

I. Dünya Savaşı öncesinde bir kısım entelektüelin İtalya'nın yararına olduğunu düşünerek savunduğu savaşa katılma düşüncesi Papini tarafından da desteklenmiştir. Savaşın gerekliliğini savunan kesimler, savaşın İtalya'nın yeniden canlanması, modernleşmesi ve tarihsel büyük rolünü elde edebilmesi için bir fırsat olarak değerlendirirler. Savaşın sonunda ortaya çıkacak olan tablo ile birlikte

¹⁰⁸ CERVO, C., “Giovanni Papini nel novecento letterario italiano”, Edizioni Eva, Venafrò Is, 2006, s. 23.

¹⁰⁹ PAPANI, G., “Un uomo finito”, Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 148.

¹¹⁰ BASSI, S., “Immagini del Rinascimento Garin, Gentile, Papini”, Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 2014, s. 91.

İtalyanların korkularından kurtulmaları sağlanacak düşüncesi, savaşa katılma taraftarlarının öne sürdükleri gerekçelerden biri olduğu şu cümlelerden anlaşılabilir:

*Savaşın toplum baskısını azaltan, endüstrinin modernleşmesine yardımcı olan ve kitlelere ölüme karşılık kahramanlık duygusunu tattıran faydaları vardı. Savaş İtalyanları korkularından kurtaracaktır ve içlerine yeni bir ruh aşılacaktır, fakat tüm bu düşünceler savaşı haklı çıkarmaz.*¹¹¹

İtalya'nın XX. yüzyılda diğer Avrupa devletlerine göre hem kültür-sanat hem de teknolojik ve siyasi alanda geri kalması, o dönem yazarlarının üzerinde tartıştığı toplumsal bir sorundur. Ülke sorunlarını dile getirmede öncülük yapan Papini, yazılarında içinde yaşadığı toplumun Avrupa medeniyeti seviyesine çıkmasını hedefler ve bu doğrultuda hareket edilmesi gerektiğini şu şekilde savunur:

*Ülkemin kendine ait, diğer toplumlar arasında kendisini ön plana çıkaran bir ülke olmasını istiyordum. İtalyanların geçmişteki Risorgimento'su¹¹² gibi, toplumsal olarak büyük, gerçekten ulusal bir amaç önermek istiyordum.*¹¹³

XX. yüzyılda edebiyat anlayışında gerçek ve güzellik arasında bir çekişme vardır. Kimi yazarlar güzelliği ön plana çıkartırken kimileri de Papini gibi gerçeği ön planda tutmak ister. O dönem için daha baskın olan güzellik anlayışı Papini'yi zorlasa da, amaçlarıyla örtüşen gerçekliği her zaman savunur. Lider olmak isteyen birinin inandırıcı olması, gerçekçi hareket etmesi daha doğru olacaktır. “Eser

¹¹¹ Giovanni Papini'den aktaran SEITZ, John K., “Giovanni Papini, Theoretician of the Irrational: His Life and Thought, 1881-1921”, The University of Michigan, 1974, s. 211.

¹¹² Risorgimento: yeniden doğuş, 19. yüzyılda İtalya yarımadasında bulunan birçok devleti toplayıp, tek bir devlet olan İtalya Krallığı'na dönüştürmeye çalışan politik ve sosyal harekettir.

¹¹³ PAPINI, G., “Un uomo finito”, Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 151.

üretmek istemediğini beyan eder, önceki ismiyle güzel edebiyat ve şu anki ismiyle saf şiir (poesia pura), çünkü o daha çok kalbine dokunuyordu, en azından bu kez gerçeği güzelliğe tercih eder.”¹¹⁴

Floransalı düşünürü göre, insanın kargaşadan kavgadan kurtulabilmesi ve mükemmele ulaşabilmesi için insanın her şeye gücü yeten olması gerekir. Bu doğrultuda insanoğlu kendini güçlü hissetmeli ve yaşam üzerinde üstünlük kurabilmelidir. Bu düşüncenin gerçekleşmesi entelektüel anlamda daha donanımlı olmayı gerektirir. Böylece, Floransalı yazar insanın her şeye gücü yeten bir varlık olması gerekliliğini şu şekilde savunur:

*Papini'ye göre insanın mükemmel ve mutlak barışı elde edebilmesi için her şeye gücü yeten olması gerekir. İnsan bu salt mutluluk durumuna iki şekilde ulaşabilir; Nirvana gibi tüm isteklerden feragat ederek veya her şeye gücü yeten olarak. İlki, Nirvana Budizmi, yanlıştır der Papini. Sonuç olarak insan kendini her şeye gücü yeten kılmalıdır.*¹¹⁵

Floransalı düşünür katkı sağladığı *Leonardo* dergisinde kültürel anlamda beklentilerini ortaya koyar ve dönemin düşünce ve edebiyat alanında söz sahibi olmayı amaçlar. Üstelik dergide İtalya'nın sınırlarını aşma ve evrensel olma niyetini bir kez daha belli eder. Geçmişin alışkanlıkları evrensel olma hedefine ulaşmayı zora soksa da dergi yazarın da katkısıyla hedeflenen başarıya ulaşır.

Leonardo'nun editörlerinin Avrupalı diğer avangardlarla ortak bir çift amacı vardı: bir taraftan Toskanalılıklarının anlamını keşfederek köklerine dönme arzusu, diğer taraftan

¹¹⁴ TUCCINI, G., “*Spiriti cercanti mistica e santità in Boine e Papini*”, Edizioni QuattroVenti, Urbino, 2007, s. 125.

¹¹⁵ GIULIANO, William P., “Spiritual Evolution of Giovanni Papini”, *Italica*, Vol. 23, No. 4, 1946, s. 305.

*Avrupa kültürel ve sanatsal hareketinin ölçütlerinin ve bazı biçimlerinin bilincinde olmak.*¹¹⁶

Dönemin karmaşıklığı ve huzursuzluğu göz önüne alındığında entelektüel çevrelerin huzur arayışında olduğunu görmek mümkündür. Floransalı yazar gibi pek çok düşünür bu konudaki fikrini açıkça dile getirir. Yazara göre insanoğlunun mutlak huzura ihtiyacı vardır. “Her şeye gücü yeten insan öncelikle dünyanın karmaşıklığındaki unsurları anlamalı ve sonrasında uyumlu bir sonuç çıkararak tek bir anlam belirlemelidir.”¹¹⁷

Her şeye gücü yeten insan ifadesiyle, entelektüellerin eserleri aracılığıyla topluma yön verdiği etki kastedilmektedir. Dinlerin yazılı kitaplarla insanlara ulaştığından yola çıkarak, Papini de çağını etkileyenlerin bir anlamda her şeye gücü yeten insan özelliğine sahip olduğunu savunur ve kendisinin de bu amaç doğrultusunda hareket ettiğini açıklar. “Şiir ilahiliğe çıkan bir basamaktır ve sanat uğraşı, yaratmanın prensibidir. Bugün için ozan ve elçi – belki yarın için Tanrı!”¹¹⁸

İdealizme karşı tavrı olumsuz olan düşünür sanatın farklı boyutlarıyla da ele alınması gerektiğini savunur. Hayal gücünün önemine vurgu yapan yazar, insanı geleceğe taşıyan duygunun hayal gücü olduğunu ve onun yeni yaşam modelleri yaratmada etkili biçimde kullanabileceğini belirtir. Bu düşünce, fütürizm akımının ortaya koyduğu geçmişi görmezden gelme gereksiniminin ortaya çıkardığı bir sonuçtur. Papini için sanatın yaşam için bir model oluşturduğu açıkça belirtilmiştir:

Hayatın ideal değişimi belirsizken, açık bir biçimde yalnızca görsel sanat değil, aynı zamanda görüş ve hayal gücü olarak anlaşılmuş sanat da yaşam için bir model sunabilir düşüncesini belirtir. Bu umut dolu düşünce Papini tarafından

¹¹⁶ PAGANO, T., “Avant-Garde Florence: From Modernism to Fascism”, *Italica*, Vol. 73, No. 1, 1996, s. 122.

¹¹⁷ COLASACCO, B., “From Men into Gods: American Pragmatism, Italian Proto-fascism, and Secular Religion”, *Politics, Religion & Ideology*, 15:4, 2014, s. 553.

¹¹⁸ PAPINI, G., “*Un uomo finito*”, Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 120.

*gerçekleştirilir ve 1913 yılında fütürizmle olan macerasında en açıklayıcı tanımı bulur.*¹¹⁹

Beklentilerini yerine getirebilecek kişinin kendisi olduğu düşüncesinde olan yazar, bunun için yoğun çaba gösterir ve isteklerini gerçekleştirebilmek için bir prensip benimser. Yaşam beklentileri göz önüne alındığında bu tür büyük ve tek bir kişi tarafından gerçekleşmesi pek de mümkün olmayan düşüncelerin dayandığı temel prensip her şeye gücü yetme inancıdır. Bu inançla gerçekleştirmek istediği hedeflere ulaşabilmek için yola çıkar.

Düşünür başyapıtlarından biri sayılan *Tükenmiş Adam*'ın son sayfalarında gençlere öğütlerde bulunur. Verdiği öğütlerden beklentilerinin neler olduğunu ve onlar için neler yaptığını açıklar. İnanıklarını gerçekleştirebilmek için her yolu deneme cesaretinde bulunabileceğini belirtir ve beklentileri doğrultusunda otuz yıllık ömrünün kısa bir değerlendirmesini yapar:

*İleri gençler! Bu otuz yıllık hayatımı, bu yirmi yıllık ussal hayatımı, bu on yıllık edebiyat hayatımı belki de daha iyi geçirebilirdim. Ancak yine de bir şeyler yaptım. Düşünce akımlarında yer aldım ve onları başlattım; dergiler kurdum, yarım düzine kitap yayınladım, sağda ve solda delice, aptalca veya derin fikirler ürettim. Ben herhangi birisiyim, bir şeyler temsil ediyorum, bir geçmişim var – ve her şey pahasına bir geleceğim olacak.*¹²⁰

Zamanına yön vermeye çalışan bir yazar olarak Papini, geçmişin getirdiği hantallıktan ve önyargılardan kurtulup sadeliğe dönmek ister. Bununla birlikte yeni düşünce siteminin kurulmasını insanlığın yeni değerlerle donatılmasını hedefler. Bu

¹¹⁹ SEITZ, John K., “Giovanni Papini, Theoretician of the Irrational: His Life and Thought, 1881-1921”, The University of Michigan, 1974, s. 57.

¹²⁰ PAPINI, G., “*Un uomo finito*”, Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 297.

amaçlar doğrultusunda tüm bilimlerin, düşüncelerin yeniden gözden geçirilmesinin önem kazandığı fikri eserindeki şu cümlelerde ortaya çıkar:

*Kendimizi her şeyden ve herkesten kurtarmak istiyoruz. Bedeni çıplak olan suçsuz Adem gibi ruhun çıplaklığına dönmek istiyoruz. Dinin pelerinlerini, felsefenin ceketlerini, önyargıların gömleklerini, fikirlerin ilmiklerini, mantığın ayakkabılarını ve ahlakın iç çamaşırını çıkarmak istiyoruz.*¹²¹

Yazarın XX. yüzyılın başında yaşanacak olan büyük insanlık katliamlarının habercisi olduğu görülür. Eserlerinde savaşın gerekliliğinden bahseder ve güçlü toplumların güçsüzleri ezeceğini, bunun için de toplumların zamanın ötesinde bir gelişim göstermesi gerektiğini savunur. Yenilikçi düşünceler toplumların ayakta kalmasını sağlayabilecek gelişmeyi ve bilinci sağlarlar. Yazar İtalyanları da bu konuda açıkça uyarır:

*Zamanımızın tüm yaşamı gerekli, gözle görülen ve görünmez katliamların düzenlenmesidir. [...] Kim ki yaşam uğruna mücadele eder, yine hayat adına ezilmiş olur. Kan güçlü toplumların şarabıdır; kan geçmişten geleceğe giden bu kocaman makinanın tekerleklerinin ihtiyacı olan yağdır – çünkü gelecek çok yakında geçmiş olur.*¹²²

¹²¹ A.g.y., s. 88.

¹²² Giovanni Papini'den aktaran Mirko Riazoli, "Giovanni Papini" başlığı ile yayınlanmış bir makalesi s. 6.

c) Kaygılar

Kaygı, kişinin kendisi açısından korkutucu ve tehdit edici bir duruma karşı verdiği tepkiye denir. Bu tepki ruhsal veya fiziksel olarak ortaya çıkabilir. Giovanni Papini de, başta kendi kaygıları olmak üzere döneminin kaygılarını birçok eserinde dile getirir.

XX. yüzyılın başlarında entelektüel çevrelerde hâkim olan duygulardan birisi de kaygıdır demek yanlış olmayacaktır. Çünkü I. Dünya Savaşı'nın yaşandığı yıllar tüm insanlık için kaygılarla dolu bir dönem olmuştur. Savaşın getirdiği yıkım, belirsizlik ve şiddet insanoğlunun kaygı duymasına neden olur. Bu bağlamda Floransalı düşünürün pek çok eserinde bu duyguya rastlamak onun yaşadığı dönemin olaylarının bir sonucudur. Bu dönemde kaygılarını dile getiren birçok entelektüel görmek mümkündür. Entelektüel çevreler en başta yaşamsal kaygı olmak üzere kaygılara yönelik düşüncelerin yer aldığı eserlere ilgi gösterirler. Bir yandan ortak kaygıları olan insanlar bir fikir etrafında birleşirken öte yandan ise, kaygıların giderilebilmesi için gösterilen çabaların başarısızlığı, insanları daha fazla kaygılanmaya iter ve korkuya neden olur. Papini'nin biyografisini kaleme alan Mauro Mazza¹²³ durumu şöyle açıklar:

*Giovanni Papini'nin iç sıkıntısı günceldir. Bu ateş onu tüm varlığıyla yakar. Doğumunun 100. yılı olan 1981 yılında yayınladığım Papini'nin biyografisinde onu bir yüzyılın kaygısı olarak adlandırdım. O tutku onu, başta genç lider ve başkahraman, sonra olgun bir adam ve sonunda her şeye rağmen her zaman gençleri etrafında toplamaya devam eden, onlara heyecanını ve tutkusunu, kaygısını ve sönmez ateşini aktaran biri yapar.*¹²⁴

¹²³ Mauro Mazza 1955 yılında Roma'da doğmuş olan İtalyan gazetecidir.

¹²⁴ MAZZA, M., "Uomo infinito la lezione di Giovanni Papini", Luigi Pellegrini Editore, Cosenza, 2014, s. 23.

Düşünür her ne kadar büyük olma çabası içinde olsa da yazdıklarının temelindeki kaygı, onu sıradan bir insan yapar. Bu duyguya XX. yüzyılda yaşamış pek çok entelektüelde rastlamak mümkündür. Bunun sebeplerinden biri yüzyılın başlangıcından itibaren siyasi ekonomik ve sosyal olarak dünyanın çok büyük ve hızlı değişim sürecine girmesidir. Bu değişimin insanlarda yarattığı etkiyi eserleri aracılığıyla yansıtan yüzyılın düşünürleri, çizdikleri çerçeveye, insanlığın bu dönemde geldiği noktayı açık bir şekilde aktarır. Papini de çözüm bulma dürtüsüyle kendinden yola çıkarak, insanlığın bulunduğu durumu ortaya koymuştur.

*Onu her zaman normal insan kılan kaygı ve çelişki, insan olma bilincinin ve yalnızca insan olduğu hissini en samimi göstergeleriydiler. Bunlar 1900'lerde yaşayanlarda bulunan ortak işaretlerdir.*¹²⁵

XX. yüzyıl başlarında İtalyan'ın bulunduğu siyasi, ekonomik ve sosyal durum, kendisini toplumun kurtarıcısı olarak gören Papini'yi kaygılandırır. İtalyanların tarihlerine yakışır şekilde kültürlü olmalarını arzular, çünkü toplumun üzerinde yaşadığı miras önemli tarihsel bir kültürü barındırır. Düşünüre göre, bu hedefe ulaşmak için gerçekleri görmek ve gerçeklere göre yaşamak gerekir. Floransalı yazara göre, gerçeği bulmak İtalya'nın yenilenebilmesinin tek şartıdır.

İtalya küçük, saf, korkak, biraz pis, biraz cimri, epey cahil, abidelerle dolu ve okuldan ve kütüphaneden yoksun, meydanları gürültülü, Parlamentosu geveze ile dolu bir yerdi. Papini ve arkadaşları daha eğitilmiş, zengin, güçlü, çevik, cesur, dürüst veya belki de kurnaz, ama kıtaları sömüren ve

¹²⁵ CASTALDINI, A., "Giovanni Papini la reazione alla modernità", Leo S. Olschki Editore, Città di Castello, 2006, s. 15.

*Akdeniz’de gemisini gezdirmek için izin istemeyen bir İtalya istediler. İtalya nasıl yenilenebilirdi? Gerçekle.*¹²⁶

Kaygılar insanoğlunu hayatta daha dikkatli ve güçlü olmaya iter. İnsanoğlu kaygılarını ve iç sıkıntılarını dindirebilmek için daha fazla çaba sarf etmek zorunda kalır ve bazen de imkânsıza yakın şeyleri gerçekleştirmek ister. Yazar, dönemin tüm kaygılarına bir çözüm arama çabası içine girer. Papini her şeye gücü yetmenin imkânsızlığının büyük çabasını yaşayan kişidir.¹²⁷

Eserlerinde anlattığı karakterler göz önüne alındığında mutlu kişiler görmek zordur. Kendisi veya bir başkası olsun karakterleri her zaman derin bir kaygı, şüphe ve sıkıntı içindedirler. Özellikle Avrupa’nın içinde bulunduğu belirsizlik ve karmaşadan kurtulabilmesi için büyük sorumluluk hisseden yazar, özgür düşünceyi ve gerçeği arar.

*Floransalı yazarın entelektüel kapasitesi, öyle geniş ki, sıkıntısı ve iç problemleri hiç olmadığı kadar fazladır, gelişmekten çok sabit kalmasına rağmen, yalnızca insanın sınırını önermez aynı zamanda sorun girdaplarının içinde gerçeği, özgürlüğü ve onu rahatsız eden şeyi bulmak isteyen kişinin kaygısını ortaya çıkartır.*¹²⁸

Giovanni Papini, *Sant’Agostino* (1929) adlı eserindeki karakterle kendisini özdeşleştirir. Kitaptaki başkahramanın kaygısı sonsuz üne kavuşmaktır ve başkahraman felsefenin kaygıları ile yakından ilgilenir. Düşünür aynı karakter üzerinden kendisini ifade eder, diğer bir deyişle kendi fikir ve düşüncelerini yarattığı karakter üzerinden ortaya koyar. Kendisini ona benzetir ve karakterin gerçekçi olmasını kendi gerçekçiliğiyle bağdaştırdığı görülür:

¹²⁶ PREZZOLINI, G., “*Giovanni Papini*”, Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 2012, s. 81.

¹²⁷ MAZZA, M., “*Uomo infinito la lezione di Giovanni Papini*”, Luigi Pellegrini Editore, Cosenza, 2014, s. 50.

¹²⁸ GAYE, Vera M., “A venti anni dalla morte”, *Italica*, Vol. 54, No. 3, 1977, s. 401.

*Sant'Agostino büyük yardımcım oldu. O ve benim aramızda bazı benzerliklerin olduğunu sanıyordum: o da edebiyatçı ve çaylaktır, üstelik gizemci olmaktan çok gerçeğin ve felsefenin kaygılı araştırmacısıdır, hem o da hassastır ve şöhret peşindedir. Ona benziyordum, anlaşılıyor ki daha kötüsü, sonuç olarak da ona benziyordum. Bu şekilde zayıflıklarıyla bana benzeyen bir insandır. Yeniden doğmaya ve yeniden üretmeye kavuşturuyor beni.*¹²⁹

Dönemin en büyük beklentilerinden birisi de kültürel anlamda geri kalmış İtalya'nın yenilikçi bir hamle yaparak Avrupa'daki rakiplerinin seviyesine ulaşmaktır. Papini küçük gördüğü halkla aynı seviyeye düşmek yerine, halkın yüzyılın Avrupa değerlerini iyi bilen bireyler olması için çaba göstermeyi seçer. "Küçük gördüklerimi kurtarmak istiyordum, onları küçük görüyordum çünkü özgür değildiler ve aslında değersizdiler onları kurtarmak istiyordum. Onları kendi seviyeme çıkarmak, kendimi onların seviyesine indirmemek istiyordum."¹³⁰ Bu durum kültürel yenilenme hareketini zorunlu kılar. Floransalı düşünür gibi birçok düşünür bu yenilenme hareketinin bir parçası olur. Bu gelişme evresine geçişte en önemli etmenlerden biri özgür iradedir. Papini kendi içinde inancını ilan ederek bunu başarabilmiştir:

*Papini'nin bakış açısı kültürel yenilenmeyi arzular. Etkisiz dünya olgusu insan bilinci üzerinde baskın olur, gözlenmesi ve dikkate alınması gereken bir gerçektir, fakat bu olgu gerçek değişime kapalıdır. James'in özgür iradeye ilk özgürlükçü eyleminin ilanını yaptığı gibi, Papini çıkış noktası olarak zihnin değişen gücünde inancın ilanına karar verdi.*¹³¹

¹²⁹TUCCINI, G., "Spiriti cercanti mistica e santità in Boine e Papini", Edizioni QuattroVenti, Urbino, 2007, s. 139.

¹³⁰PAPINI, G., "Un uomo finito", Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 129.

¹³¹COLELLA, Paul E., "Reflex Action and the Pragmatism of Giovanni Papini", *Journal of Speculative Philosophy*, Vol. 19, No. 3, 2005, s. 203.

Otuzlu yaşlarına kadar birçok girişimde bulunan yazar bazı amaçlarına ulaşmasının zor olduğunu kabul eder ve bu hayal kırıklığı onu moral olarak çöküntüye iter. Ruhunda tükenmişlik hissi ağır basar. Kısacası tüm yükselme ve gelişme çabalarına rağmen yaşadıklarının sert bir düşünüş olduğunu itiraf eder:

İnişeydim. Yüksekten, dağlardan, tepelerden geliyordum. Hayatın sonu olan ölüme ve sonsuzluğun sözü olan eziyete doğru zeytin ağaçları arasından iyi bir çoban olarak inmiyordum. Yalnız ve kör olarak iniyordum. İnmiyordum: şiddetli biçimde düşüyordum. Bir umut gülümsemesi bile yüzümü aydınlatmıyordu. Her şey bitmişti. Basitlik, küçüklük, korkaklık başlıyordu – her zaman. Elveda gençlik! Elveda ilahi büyüklük! Elveda gerçek hayat!¹³²

Düşünürün yaşamla ilgili olumsuz düşüncelerine, hayatını kötü geçirdiğini ve çok fazla acı çektiğini düşünmesine rağmen, düşünür yaşamdan vazgeçmez. Aksine bu olumsuz durumun yazarda yarattığı karmaşık duygular hayata daha güçlü bir biçimde bağlanmasına yardımcı olur. Çünkü o dünyada bir iz bırakmak ister. Dönemin belirsizliği düşünür gibi pek çok insanın düşüncelerinde çelişki yaşamasına sebep olur. Toplumun öngörülemeyen şekilde çok hızlı bir değişim sürecine girmesi hem politik hem de toplumsal alanlarda tutarsızlıklar yaşanmasına neden olur. Bu gelişmeler sonucunda yaşadığı çöküşü eserinde şu şekilde açıklar:

Dünyanın en aşağılanmış en sefil adamıyım: aşk yok, zenginlik yok, arkadaşlar yok, ne yakışıklıyım ne de güçlü. Dünyada çok az zevk tattım, nadiren zevk aldım; sık sık ağladım; neredeyse her zaman acı çektim. Yine de ölmek

¹³² PAPINI, G., “Un uomo finito”, Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 202.

*istemiyorum. Hayır, kesinlikle: Hala yaşamak istiyorum, her zaman yaşamak istiyorum.*¹³³

¹³³ A.g.y., s. 264.

d) XX. Yüzyıl Başında İtalya'da Edebiyat ve Kültür Dergileri ve Dergilerin Önemi

XX. yüzyılın başlarına bakıldığında edebi akım açısından çeşitlilik ortaya çıkar. Bununla birlikte dergiler de dönemin önemli yayın unsurlarından biri olur. Farklı görüşlerin savunulduğu birçok yeni dergi ortaya çıkar. Dönemin entelektüelleri için dergilerde yazmak ve dergi kurmak önemli bir saygınlık göstergesidir. Dergiler yalnızca sayısal olarak değil, içerik olarak da dönemin gereklerini karşılamayı başarır ve yeni bir dönemi başlatır. “Dergilerin kalitesi ve miktarı açısından XX. yüzyıl İtalya’sı dergiler yüzyılı olarak adlandırıldı.”¹³⁴

Giovanni Papini de birçok dergi kurar, dergilerin yöneticiliğini yapar veya dergilerde makalelerini yayınlar. *Leonardo*, *Voce*, *Lacerba*, *La Rivista*, *Sapientia*, *Il Giglio*, *Il Regno*, *Anima*, *La Rinascita* yazarın makalelerini yayınladığı dergilerden en önemlileridir. Yarattığı etki açısından önde gelen dergiler *Lacerba*, *Voce* ve *Leonardo*’dur. Bununla birlikte *Leonardo* ve *Voce* birbirinin devamı niteliğinde dergilerdir:

*Leonardo'nun yıllıklarına göz atmak yeterlidir, dergi Voce'nin öncüsü olarak düşünülebilir, yalnızca aynı kişilerin, Prezzolini ve Papini'nin Voce'yi kurması önemli değil, aynı zamanda dergiler çok benzer derin politik ve kültürel bir programa sahipti. Fransız ve Amerikan yeni kültür akımlarının etkisi aracılığıyla başlangıç olarak keşfedilecek ve etrafında toplanan entelektüellerin gelişiminde derin izler bırakacaktı.*¹³⁵

¹³⁴ MAZZA, M., “*Uomo infinito la lezione di Giovanni Papini*”, Luigi Pellegrini Editore, Cosenza, 2014, s. 57.

¹³⁵ A.g.y., s. 56.

Papini ve arkadaşlarının kurduğu dergiler günceldeki sanatı, siyaseti, sosyal yaşamı felsefeyi takip eder. Dergilerde yayınlanan makaleler bu konularda pek çok görüş öne sürer. Özellikle I. Dünya Savaşı öncesinde kurulan *Lacerba* dergisi, kurucularının fikirleri doğrultusunda savaşın gerekliliğine vurgu yapar. Savunulan düşünceler tüm yönleriyle incelenir ve bir tez olarak okuyucuya sunulur. Dönemin şartlarına göre aykırı ve karşıt tarafta olan Papini ve arkadaşları savaşın yıkıcılığını bir temizlik aracı olarak gördüklerini açık bir şekilde dile getirirler. Aynı zamanda, kurulan yeni dergiyle fütürizmin de temsilcisi olunur. *Lacerba* dergisi dönemin diğer dergilerden farklı bir amaca da hizmet eder. Bunlardan bazıları şunlardır: “*Lacerba*, eski tarıma dayalı, yerel, özerkçi ve kilisenin etkisi altındaki ülkenin dönüşüm görevini üstlenir.”¹³⁶

*Otobiyografiyi yazdığı yıl Papini, Soffici ve Marinetti ile savaş destekçisi oldu ve çok tartışılan I. Dünya Savaşı'nın terminolojisini ortaya çıkarma amacı olan Lacerba'yı kurdu. Dünyanın yegâne temizliği olarak savaşın propagandasını yapan dergi Lacerba'ydı.*¹³⁷

Papini ve Soffici *Lacerba* dergisine önemli katkılar sağlayan ve fütürizmi destekleyen isimlerden olmuşlardır:

*Soffici ve Papini de Prezzolini'nin Voce dergisini terk ederek Lacerba dergisine hayat verip fütüristlere katıldılar.*¹³⁸

¹³⁶ ALBERTAZZI, L., “Scienza e avanguardia nella Firenze del primo novecento”, *Axiomathes*, No. 5, 1994, s. 254.

¹³⁷ CERVO, A., “Giovanni Papini nel novecento letterario italiano”, Edizioni Eva, Venafro Is, 2006, s. 21.

¹³⁸ DE MICHELI, M., “Le avanguardie artistiche del novecento”, Feltrinelli Editore, Milano, 2014, s. 239.

Birçok dergiyi kurması ve birçok dergiye makale yazarak katkı sağlaması Papini'nin kendi deyimiyle manevi bir yönü de olan bir eylemdir. Topluma verdiği mesajlar ve yönle kendini yüceltir. Bunu yaparken farklı teorilerden yararlanır. Çeşitlilik aslında zıtlığı ve karmaşıklığı da beraberinde getirir. Lakin yazar bu durumu da bir zenginlik olarak nitelendirir:

Diğerlerini kurtarmanın ruhani duygusunu hissediyordum, bana kendimi kurtarmışım gibi geliyordu: yalın ve cesurca bir teori.

Hangi manada? Dergi kurarak. Bir dergi ki geçmişi ve bu tuhaflığı, sadeliği, idealizme zıt oluşu, en çok çevremdeki insanlarda var olan tuhaflığın gerektirdiği bilimin çeşitliliğini içinde barındırır.¹³⁹

Düşünürün katkı sağladığı tüm dergiler farklı alanlarda çeşitli ideolojileri savunur ve onların öncülüğünü yapar. Croce ile Papini farklı dergilerde farklı bölgelerde farklı ideolojileri savunurlar. Tüm bu gelişmeler dönemin felsefi düşünce bakımından ne denli karmaşık olduğunu ve çeşitlilik barındırdığını gözler önüne serer. Dergilerin entelektüel hayata verdiği katkı göz önüne alındığında ve Floransalı yazarın dergilerin pek çoğunda etkin rol oynadığı düşünülürse, yaşadığı döneme önemli katkılar sağladığını söylemek yanlış olmayacaktır:

Yüzyılın başında iki dergi vardı ve insanlar Avrupa'yı saran fikirlerle ülkemizi tanıştırmak, onlara yöneliyorlardı ve kültürel alanda İtalyan bölgeselciliğinin sınırlarını aşmayı denediler. Croce'nin Napolili La Critica ve Papini'nin Floransalı Leonardo'su 1903'te kuruldu. Bu dergiler ve sonrasında 1908 yılında Voce ve I. Dünya Savaşı'na öncülük

¹³⁹ PAPINI, G., "Un uomo finito", Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 84.

*eden 1913 yılında çıkan Lacerba, ilerleyen yıllarda yayılan tartışılma gereği olan konular üzerinde durdular ve onları tartıştular ve bugün hala tükenmiş denemez: [...]*¹⁴⁰

1908 yılında Giovanni Papini ve Giuseppe Prezzolini tarafından kurulan kültür ve politika dergisi *Voce* ile Papini, İtalyan toplumunun ulaşması gereken hedefleri belirtir ve toplumun eğitilmesi gerekliliğini savunur. Çünkü özgür düşüncenin İtalyan toplumunun köklerinde olduğunu ve tekrar özgürlük eğiliminin İtalya'da egemen olması gerektiğini savunur:

*İkisi Voce'nin etrafında yaratılan hareketin temel karakteriydiler. Birincisi italyanizm; İtalyan toplumunun erdemi dünyadaki ruhani bir görevi yerine getirmek zorundadır ve bu amaç için yeterli bir şekilde eğitilmiş ve hazır olmalıdır. İkincisi özgürlüğün savunulması; bir ideolojinin boyunduruğunu reddeden özgür düşüncenin her yerde savunulması.*¹⁴¹

Dergi İtalyan kültürünün eski ihtişamlı günlerine geri dönmesi için çaba sarf eder. Bu düşünceden yola çıkan yazarlar, yeni bir kültürü halka tanıtmak amacını taşırlar. Bunun ötesinde politik yaşama da müdahil olmak derginin eylemleri arasındadır:

Voce kültür dergisi olarak ortaya çıkar ve akademik çevrelerin çatışmalarında ve genelde kültürün durağanlığında bir gözetim ve eleştiri görevi görür. Dahası

¹⁴⁰ DE MICHELI, M., "Le avanguardie artistiche del novecento", Feltrinelli Editore, Milano, 2014, s. 234.

¹⁴¹ MAZZA, M., "Uomo infinito la lezione di Giovanni Papini", Luigi Pellegrini Editore, Cosenza, 2014, s. 59.

*dergi yalnızca kültürel ortamı etkilemeyi hedeflemez aynı zamanda politik tercihlerde ve hatta yerel yönetimlerde bir rol oynar.*¹⁴²

Voce dergisinin ömrü uzun olmasa da dergi, 1916 yılına kadar yayın hayatına devam eder. Kısa süreli yayın hayatına rağmen XX. yüzyılın başlarının en önemli dergilerinden biri olarak kabul edilir. Derginin amacı entelektüel alanda yeni tartışmalar başlatmak ve yönetici kesimin entelektüel yetersizliğini eleştirmektir. Entelektüel sınıfın toplumun gelişmesine nasıl katkıda bulunması gerektiğine vurgu yapar. Dergi ayrıca dönemin siyasi olaylarıyla ilgili eleştirileri ve tavsiyeleri de içerir:

*Her durumda 1913'ten itibaren, İtalyan entelektüellerinin tartıştığı sorunların merkezinde savaş ve askeri müdahale vardır ve bu halk tartışmasının en önemli temsilcilerinden biri Voce olmuştur.*¹⁴³

Leonardo dergisi Papini, Prezzolini önderliğinde kurulan bir dergidir ve derginin öncelikli amacı zamanın gerisinde kalmış burjuva sınıfını yeniden canlandırmaktır. Yüzyıllar boyu İtalya'da bilimin, sanatın, kültürün, insanlığın ilerleyişinde öncü olan burjuva sınıfı dergi yazarlarına göre uyku halindedir. Bu elit tabakanın yeni yüzyılda yaşanan gelişmelere dâhil olmasını ve onlara tekrar önderlik rolünü üstlenmeleri gereğini hatırlatır. “*Leonardo*'nun kurucuları kendilerini daha iyi bir hayat yaşamak isteyen insanlara yardım etmek için yeteneklerini kullanma zorunluluğu olan elit kültürün öncüsü olarak gördüler.”¹⁴⁴

¹⁴² ALBERTAZZI, L., “Scienza e avanguardia nella Firenze del primo novecento”, *Axiomathes*, No. 5, 1994, s. 252.

¹⁴³ MAZZA, M., “*Uomo infinito la lezione di Giovanni Papini*”, Luigi Pellegrini Editore, Cosenza, 2014., s. 66.

¹⁴⁴ SEITZ, John K., “Giovanni Papini, Theoretician of the Irrational: His Life and Thought, 1881-1921”, The University of Michigan, 1974, s. 56.

Leonardo dergisi zamanın tüm değer yargılarını yıkmayı hedefler ve eskinin getirdiği hantallığı geride bırakmak ister. İnsan zekâsını sınırlayan tüm düşüncelerin reddi savunulur. Böylece yeni bir düzen kuracak olan insanoğlu daha özgür düşünce ile geleceğe umutla bakmayı ve dönemin karmaşasından, belirsizliğinden kurtulmayı amaçlar. Derginin önemli bir söylevi de dergi yazarlarının niyetinin şu şekilde olduğunu açıkça ortaya koyar:

Leonardo güncel kültürel değere saldırdı, geçmişin üstünlüğünü reddetti, insanları sınırlayan toplumun tüm yönlerinin yıkımını destekledi ve İtalyanların yaşamını canlandıran çaba olarak adlandırıldı. Papini kendisini grubun lideri olarak gördü. “Uyandırmaya geldim” sloganı amaçlarını somutlaştırdı. Bu metafor uykuda olan unsurun varlığına işaret eder.¹⁴⁵

Bununla birlikte dergi yazarlarının benimsediği görüşe göre *Leonardo* dergisi dönemin pozitivist felsefesine karşı çıkar. Zamanın ruhuna ağır eleştirilerde bulunan dergi yazarları, nefreti körükleyici bir dil olarak kullanır. Prezzolini'nin yazdığı gibi *Leonardo* pozitvizme, derin bilgi edinmeye, gerçekçi sanata, tarihi yöntemle, materyalizme, burjuva çeşitliliğine ve demokratik paylaşımına karşı nefretten doğar.¹⁴⁶

Bu yüzden *Leonardo* dergisi eleştirmenler tarafından sanatsal değeri olan bir dergi olarak görülmez. Bunun sebebi dergi içeriğinin çok katı ve sert olmasıdır. Toplumun çatışmalarını toplumda yaşandığı biçimiyle ele alır. Bu tutum dergiyi sanatsallıktan uzaklaştırır:

¹⁴⁵ A.g.y., s. 57.

¹⁴⁶ Prezzolini'den aktaran ALBERTAZZI, L., “Scienza e avanguardia nella Firenze del primo novecento”, *Axiomathes*, No. 5, 1994, s. 250.

*Slataper'in¹⁴⁷ yazdığı gibi dergi sanatsal bir şey değil: yumrukların savaşı; fırtınalı deniz, sekiz yıldır dergi içinde bulunulan kültürün ve İtalyan toplumunun sorunlarının çatışmasında bir tür sorumluluğu olan entelektüel gurubun bilgi sınavını inşa eder.*¹⁴⁸

Eleştirmenler dergiyi sanattan uzak bir çaba olarak değerlendirirken, İtalya'nın tarihi büyüklerinden biri olan *Leonardo*'nun sanatıyla gerçeği arama çabasından oldukça etkilendiğini belirten Papini onun yolundan gitmeyi başaramasa da ona olan hayranlığını dile getirmekten geri durmaz:

*Ustaların ustası Leonardo esrarengiz ruhları, kayaları, çiçekleri, gökleri boyayan bir adamdı; makineler ve kadvralar arasında sabırla gerçeği aradı; ince sözlerle ve edebiyatçı mesleğinin en yanlıcı görüntüleriyle hayat ve güzellik üzerine yazdı; fani insanın manevi gücünü ve imkânsızın hayranları gibi gökyüzünün fethini hayal etti.*¹⁴⁹

La Rinascita dergisi de Floransalı düşünürün katkıda bulunduğu dergilerden biridir. Düşünür dönemin ünlü yazarlarından Garin'in de yazılarını yayınladığı dergide yöneticilik yapmıştır. “Rönesans üzerine çalışmaların yapıldığı merkez ulusalcı dergi olan *La Rinascita*'da Papini önce şef daha sonra müdür oldu ve bazı sayılarda Garin, Papini'nin yöneticiliği altında yayın yaptı.”¹⁵⁰

La Rinascita dergisi politik anlamda düşünceler içeren ve politik sorunlara çözüm öneren bir dergidir. Aynı zamanda, sosyal hayatta yapılması istenen değişimin önderliğini yapmak da derginin amaçlarından biridir. Dergiyle birlikte

¹⁴⁷ Scipio Slataper 1888-1915 yıllarında yaşamış olan İtalyan yazar ve askerdir.

¹⁴⁸ Papini'den aktaran ALBERTAZZI, L., “Scienza e avanguardia nella Firenze del primo novecento”, *Axiomathes*, No. 5, 1994, s. 252.

¹⁴⁹ PAPINI, G., “*Un uomo finito*”, Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 99.

¹⁵⁰ BASSI, S., “*Immagini del Rinascimento Garin, Gentile, Papini*”, Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 2014, s. 1.

yeni toplum düzeninin nasıl kurulabileceği ve düzenin nasıl olması gerektiği gibi görüşler açıkça dile getirilir: Dergide öne çıkan konular, sosyal yaşamda değişiklikler öngörmekte ve savunduğu değişikliklerle öncü olmak isteyen düşünürün hedefini açıkça gözler önüne sermektedir. Papini'nin içinde yaşadığı döneme etki ederek büyüklük hayalini gerçekleştirme arzusu bu dergide de kendini hissettirmektedir. Düşünür tek bir amaç için birçok dergi ve kitabı araç olarak kullanmaktan çekinmez. Dergide üstün bir estetik kaygı vardır:

*Rinascita ne soyut biçimin kalesi olmasıyla, ayrıca ne de Papini'nin istediği gibi üstün estetik perspektifiyle tanınırdı, buna zıt olarak anlamlı bir yücelmeyi benimseyen politik ve estetik boyuttur. Toplumun iyi olmasının, sosyal hayatın kaygısının Salutati, Bruni ve Palmieri'nin yansımasının merkezindedir.*¹⁵¹

Karmaşık ve köklü değişikliklerle geçen bu yüzyılın başında Floransalı düşünürün katkı sağladığı dergilerin genel anlamda savundukları düşüncelerin ayrımı şu şekilde yapılabilir: *Leonardo*, felsefe; *Hermes*, sanat; *Il Regno*, politika alanlarında Papini'nin düşüncelerinin çıkış noktasını oluştururlar. Zamanında *Leonardo* pragmatizmin sözcüsü, *Il Regno* ulusalcılığın sözcüsü olarak tanındı. Üçü de zıtlıklarını açıkça göstererek mevcut İtalyan kültürünün karşısında yer aldı.¹⁵²

¹⁵¹ A.g.y., s. 18.

¹⁵² SEITZ, John K., "Giovanni Papini, Theoretician of the Irrational: His Life and Thought, 1881-1921", The University of Michigan, 1974, s. 59.

e) Papini ve Fütürizm

XX. yüzyılın başlarında İtalya’da ortaya çıkan bir sanat akımı olan fütürizm, daha sonra tüm Avrupa’yı etkilemiş ve Avrupa’da yayılmıştır. Fütürizm, modern yaşantının verdiği heyecanlardan doğan bir edebiyat akımıdır, yenileşmenin tüm olanaklarına açılan bir yönelmedir. Sanatta sürekliliği, değişkenliği, hareketliliği savunan bir akım olarak geçmiş, temel olarak eskiyi ve gelenekleri yıkmaya ve göz ardı etmeye, yerine yeniyi en iyi koymaya dayanır. Bu akımın kurucusu Filippo Tommaso Marinetti’dir. Fütürizm sanatın her alanında etkisini göstermiştir. Fütüristlerin amacı şu şekilde açıklanabilir:

Fütüristler, ortaya çıkış gerekçeleriyle o güne kadar oluşmuş tüm toplum değerlerini yıkmayı hedeflemişlerdir. Bunu yapabilmek için de sistemin ve sistemin değerlerinin ağır aksak işleyişine karşı hız ve hareketliliği temel öge olarak önermişlerdir. Hız ve hareketlilik, yönetim biçimlerindeki otoriteye karşı ileriye, yarına özgürce taşınabilme duygusundan kaynaklanır. Zamanın gelip geçişinde, zamanla yarışmak, eskime ve yok olmaya karşı trajik bir tepki de sayılabilir.¹⁵³

Fütürizm olgusu ortaya çıktığı andan itibaren o güne dek oluşmuş bilgi, düşünce ve kültür birikimini reddeder. Bu denli keskin bir akımın ortaya çıkışı zıt kutuplar oluşturur. Dönemin karmaşıklığı ve dünya açısından köklü bir değişim süreci olduğu göz önüne alındığında, fütürizmin etkisiz kalması pek muhtemel değildir. Fütürizmi benimseyen farklı sanat dallarından birçok sanatçı savundukları fikirleri eserleri aracılığıyla topluma yaymayı hedefler. Hız ve hareketi savunan fütürizm, sanata ve kültüre hareket katmak ister. Birçok şeyi karmaşık hale getirmeyi amaçlar ve makineleşmiş bir düzeni kurgular. Bu düzlemde bir önceki yüzyılda

¹⁵³ AYDIN ŞİMŞEK, “Hızın ve Devrimin Sanatı Fütürizm”, Kanguru Yayınları, Ankara, 2009, s. 20.

yaşanan sanayi devriminin etkilerini görmek de mümkündür. Yenilik olduğu kadar, eskinin hızla değişmesinden kaynaklı büyük bir karmaşa da görülür:

Bir taraftan lakaytlık ve acemiliğin dâhil olduğu, diğer taraftan da görev ve araştırma ciddiyetinin eksik olmadığı tutkulu bir ortam oluşturan bu konular birbirleriyle kesişiyordu ve iç içe geçiyordu, inatçı veya geçici duyguları körükliyordu, acemilere bir tür sarhoşluk katıyordu ve resmi sanata ve kültürün ağırlığına karşı harekete geçmeye kışkırtıyordu.¹⁵⁴

Fütürizm ortaya çıktığı andan itibaren yalnızca İtalya’da etkili olmamış, aynı zamanda Avrupa’da da etkisini sürdürmüştür. “Fütürizm kısaca 1909’da başlayan, gelecekte yaşamı ve hayatı şekillendirme amacı güden dinamik ve yenilikçi hareket olarak adlandırıldı. Kahramanlık çağı 1920’lerin başında sona erdi, sonra fütürizm genel olarak edebi ve sanatsal ekol olarak kurucusunun ölümüne kadar sürdü.”¹⁵⁵

Papini, fütürizmin öncüsü Marinetti ile birçok konuda aynı fikirleri paylaşır. Fütürizm akımı Papini’nin de ilgisini çeker. Çünkü fütürizmin iddia ettiği gelecek Papini’nin İtalya için hedefledikleriyle örtüşür. Ayrıca, fütürizmin geçmişi reddetmesi bir anlamda uzun zamandır iktidarı elinde bulunduran burjuva yönetici sınıfının da tasfiyesini gerektirir. Bu durum Papini’nin *Voce* dergisinde politikacılarla ilgili savunduğu fikirlerle örtüşür.

Fütürizm akımının İtalyan toplumu için arzuladığı gelecek, Papini’nin savunduğu düşünceye hizmet eder. “Fütürist hareket daha kapsamlı sosyal-kültürel bir hareket, Avrupa’nın daha etkili kesimlerinin yeni yüzyıla dayattığı ancak orijinal

¹⁵⁴ DE MICHELI, M., “*Le avanguardie artistiche del novecento*”, Feltrinelli Editore, Milano, 2014, s. 234.

¹⁵⁵ GORI, G., “Supermanism and culture of the body in Italy: the case of futurism”, *The International Journal of the History of Sport*, 16:1, 1999, s. 159.

ve özgür bireyciliğin ve fikirleri açıklayan değişimlere maruz kalan İtalyan toplumunun yenileşmesini arzuluyordu.”¹⁵⁶

Floransalı yazarın fütürizm akımı ve fütüristlerle olan ilişkisi, savundukları benzer fikirlerin entelektüel camiada daha kolay karşılık ve taraftar bulmasını sağlar. Özellikle de *Voce* dergisi, bu akımın da etkisiyle tanınırlığını artırır ve o dönemin önemli dergileri arasındaki yerini alarak Papini ve Prezzolini'nin fikirlerinin daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlar. Tüm bunlar göz önüne alındığında, yazar için fütürizmin etkin olduğu yıllarda fütürist bir filozoftur demek yanlış olmayacaktır:

*Vocianilerden Papini ve o dönem Floransa'da yaşayan tek fütürist Aldo Palazzeschi arasındaki kişisel ilişkiler Voce'nin tanınmasını sağladı. Her ikisi de artık sanatın özgürlüğü, ideolojisini engelleyen sistemlerin felç ettiği burjuva kültürünün eskiliğini ve ağırlığını atmak istiyordu.*¹⁵⁷

Ayrıca, çok yönlü bir düşünür olan Papini için şöyle söylemek oldukça mümkündür:

*Kesinlikle yalnızca pragmatist bir filozof olarak düşünülmemelidir. Giovanni Papini baskıcı rejim yıllarında fütüristtir.*¹⁵⁸

Fütürizm akımının etkili olduğu yıllarda yaşanan I. Dünya Savaşı birçok ülkede siyasi ve sosyolojik değişimler meydana gelmesine neden olur. Bu noktada Marinetti savaşın gerekliliğini ve savaşın bazı amaçlar için araç olduğunu vurgular.

¹⁵⁶ MAZZA, M., “*Uomo infinito la lezione di Giovanni Papini*”, Luigi Pellegrini Editore, Cosenza, 2014, s. 58.

¹⁵⁷ A.g.y., s. 58.

¹⁵⁸ DI GIOVANNI, A., “*Il pragmatismo messo in ordine*”, Bonanno Editore, Catania, 2008, s. 10.

Filippo Tommaso Marinetti ile Papini savaşı “dünyanın temizlenmesi” olarak görür.¹⁵⁹

Fütürizm XX. yüzyılda ortaya çıkan birçok akımın temelidir demek yanlış olmayacaktır. Başlangıçta fütürist olan birçok isim daha sonra yön değiştirip yeni akımların temsilcileri olacaktır. Bu durum, yaşanan dönemin karmaşasıyla da ilgili bir olgudur. Bahsi geçen karmaşa sonucunda birçok yeni akım entelektüel çevrelerdeki yerini alır:

*Sürrealizm ve sosyalizm fütürizmin yegâne bileşen ideolojileri değildi. Olumsuz bir sonuca götüren bir akımı canlandıran rüzgârla birçok ideoloji çıktı. Bu bileşenlerden biri Marinetti'nin bir hastalık gibi sonuna kadar ısrar edeceği simgesel dekadentizm.*¹⁶⁰

Modern çağ olarak da adlandırılan XX. yüzyıl sosyal, politik, kültürel yaşamda çeşitli olan dönemleri içinde barındırır. Sanayi Devrimi'nin hızla yayılması, I. ve II. Dünya Savaşları, sömürgecilik yarışının hız kazanması, milliyetçilik akımları gibi dönemeçler çok derin bir kültür birikimi ve teknik gerektirir. Tüm bunların ışığında şekillenen sosyal yaşam kendini gerçeğin arayışında bulur. Hedefe en kısa yoldan ulaştıracak felsefe ön plana çıkacaktır. Fakat entelektüel yaşamda hâkim olan birçok felsefe, hedefin gerçekleştirilmesini zorlaştırır. Fütürizmin hızı savunması ve hızlı değişen ve eskinin önemini kaybettiği bir dünyada köklü değişiklikleri öne çıkarması, bir anlamda geniş çevreler tarafından kabul görmesinin yolunu açar:

Öte yandan fütürizmi yalnızca sonuçları temelinde değerlendirmeye kalkmak da büyük bir hata olacaktır. Fütürizm kültürel savaşın bir hareketiydi; tarihsel bir

¹⁵⁹ MAZZA, M., “Uomo infinito la lezione di Giovanni Papini”, Luigi Pellegrini Editore, Cosenza, 2014, s. 47.

¹⁶⁰ DE MICHELI, M., “Le avanguardie artistiche del novecento”, Feltrinelli Editore, Milano, 2014, s. 240.

durumun bulgu belirten hareketiydi; [...] modern olmanın, gerçeğe ulaşmanın, teknik çağda başkalaşım geçirmiş hayatın ve endüstri devriminin zamanına uygun bir ifade bulma gerekliliği vardır. Fütürizmin büyük yanılgısı bu mekanik çağın dışındaki insanın kaderini göz ardı etmektir. Yalnızca Boccioni¹⁶¹ ve başlangıçta Carrà¹⁶² sorunu fark ettiler. Fakat akımın genel yönelimi farklıydı, insan gelişimiyle teknik ilerlemenin ifadelerini belirlemek, insanoğlunu ve tekniği aynı zeminde düşünmektir.¹⁶³

¹⁶¹ Umberto Boccioni 1882-1916 yılları arasında yaşamış olan İtalyan fütürist ressam ve heykeltıraştır.

¹⁶² Carlo Carrà 1881-1966 yıllarında yaşamış olan İtalyan ressamdır.

¹⁶³ DE MICHELI, M., "Le avanguardie artistiche del novecento", Feltrinelli Editore, Milano, 2014, s. 246.

IV) PAPINI'NİN LİDERLİK ARZUSU

*Ben eski usul bir şeref, her zaman takdir edilecek cinsten, bir Davud, bir Sokrates, bir Newton bir Napoléon'unki gibi bir şan istiyorum.*¹⁶⁴

Kişinin önder olma isteği ve o gücü kendisinde bulması bir anlamda birikimine, bilgisine, kendine güvenmesine, kısacası kendini o alanda yetkin hissetmesine bağlıdır. Giovanni Papini küçük yaşlardan gelen alışkanlıkları nedeniyle yaşadığı dönemi fikirleriyle etkilemek ve yeniden düzenlemek ister. Bundan dolayı birçok eser yazar ve yazdıklarıyla gündeme gelmeyi başarır. Amacı döneme yön vermektir. Özellikle de *Tükenmiş Adam* adlı eseri bu hedefine ulaşmasında ona en çok katkı sağlayan etmenlerden biridir. Kitabıyla hayalindeki toplumu kurmayı hedefler. “İnkâr edilemez kitabımın yayılışını günden güne genişletmek ve büyütme zorunda olan toplumu kurabilmeyi hedefliyordum.”¹⁶⁵ Bununla birlikte, birçok eleştirmen tarafından da dönemin etkili isimlerinden biri olarak adlandırılır:

*Yazar Papini, bu yıllarda Filozofların Çöküşü (Il crepuscolo dei filosofi, 1906), Tükenmiş Adam, Acıklı Haber (Il tragico quotidiano, 1906) gibi edebi eserleri armağan eder. Bu eserlerle sıkıntılar içinde geçen yıllardaki İtalyan kültürünün başkahramanı olur. Tam da Papini, Prezzolini ve Soffici'nin istedikleri gibi önder olma ve itibar arayışında olan bir kültür.*¹⁶⁶

¹⁶⁴ PAPINI; G., *Gog I*” Çev. (Fikret Adil), İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2015, s. 117.

¹⁶⁵ PAPINI, G., “*Un uomo finito*”, Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 53.

¹⁶⁶ MAZZA, M., “*Uomo infinito la lezione di Giovanni Papini*”, Luigi Pellegrini Editore, Cosenza, 2014, s. 25.

Önder olmak sadece yazarın kendi eserlerinde ortaya çıkabilecek bir duygu değildir. Eserleri dışında başka yazarları da etkilediği ve düşüncelerini onlara aktarabilip benimsetebildiği ölçüde önder olmayı başarabilir. Papini de bu anlamda başarılı sayılabilir. İtalyan düşünürler arasında birçok kişi onun düşüncelerini benimsemiş ve kendi eserlerinde bu düşüncelere yer vermiştir. Kısacası, Papini'nin fikirlerini başka düşünürlerin eserlerinde de görmek mümkündür. “Yeni insanlığın ilk kişisi olmak zorundaydım – vücuttan, maddeden, ruhsallıktan bağımsız bir hayatın ilk örneğini vermek istiyordum.”¹⁶⁷

Önder olabilmesi için gereken enerjiyi ruhunda bulur. Geçmişinde yaşadığı bunalımlı süreçler onu iddiasına daha sıkı sarılmaya iter ve diğer insanları yenilmesi gereken bir hedef olarak görür. Geçmişinden gelen bu psikolojik aşağılık duygusu, onu düşüncelerinde daha sert bir çıkış yapmaya iter. Bu sayede, her şeyi yapabilme gücünü kendisinde bulur ve bu değişimi gerçekleştirebileceğine inanır:

*Ne yapacağımı göreceksiniz! Sizden, hepinizden daha fazla, her şeyin üstünde olmak istiyorum. Küçüğüm, zavallıyım ve çirkinim ama benim de bir ruhum var ve bu ruh hepinizin bana dönüp dinleyeceği çığlıklar atacak. Ve o zaman ben bir şey olacağım ve siz bir hiç olarak izleyeceksiniz. Ben yapacağım, yaratacağım, düşüneceğim ve büyüklerden daha büyük olacağım ve siz yemeye, uyumaya bugünkü gibi gezmeye devam edeceksiniz.*¹⁶⁸

Büyük olma arzusundaki bir kişi için fikirlerinin önem görmesi hedeflediklerine ulaşmasında itici bir güçtür. Papini de aldığı bu itici güçle yaşamı boyunca gençleri etrafında toplamayı başarır ve felsefesini, düşüncelerini genç kuşaklara aktarır. Hayalini kurduğu kuşaklara yön verme isteği bir bakıma gerçekleşir:

¹⁶⁷ PAPINI, G., “Un uomo finito”, Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 168.

¹⁶⁸ A.g.y., s. 34.

*Benim gibi birçok genç Papini'ye borçludur. Ben de onun sayesinde düşünceler dünyasına uyandım. Bana görmezden geldiğim büyüklerden bahsetti, edebiyatımızın Alpleri aşmasını ve tüm edebiyatların sınırlarını aşmamı sağladı, beni sorunlarla tanıştırdı.*¹⁶⁹

Yazarın hastalık olarak tanımladığı büyük olma isteği pek çok konuda fikir belirtirken dile getirilir. Yaşadığı dünyanın düzenini kabul etmez. Entelektüel yaşamındaki birikimle, yaşadığı döneme kadar olan süreci detaylı bir biçimde inceler ve yenilikçi bir yazar olarak yeni kurallar, hedefler koymak ister. Etkin ve yetkin olduğunu düşündüğü için kuralları kendisi koyar. Bu isteği *Tükenmiş Adam* adlı yapıtında görmek mümkündür. Bu sebeple düşünürün yalnızca kendi kuralına uyarak var olma isteği, onun yeni bir dünya yaratma gerekliliğini doğurur:

*Papini, dünyada, kendisini rahat hissetmez çünkü kuralları ve kısıtlamaları hoş görmez, memnun değildir ve dünyayla savaşmayı veya başta yıkıcı sonra yaratıcı olarak zevkine göre düzenlemek üzere başka bir dünya yaratmayı dener.*¹⁷⁰

Papini Rönesans dönemindeki İtalyan edebiyat ve sanat büyüklerinin yolundan giderek döneminin öncüsü olmayı amaçlar. İtalya'nın geçmişteki büyüklüğüne layık şekilde gelişmesini sağlamak için öncü olmayı kendine bir görev olarak görür. Rönesans sanatçılarının doğduğu bölge olan Toskana'da yaşamış olması ve onların eserlerini görerek büyümüş olması Floransalı düşünürü bu görevi yükler. Bulciano şehri de yazar üzerinde aynı etkiye sahiptir:

¹⁶⁹ DI GIOVANNI, A., *“Il pragmatismo messo in ordine”*, Bonanno Editore, Catania, 2008, s. 4.

¹⁷⁰ Papini'nin *“Tükenmiş Adam”* eserinden aktaran REGINA, V., *“Giovanni Papini e la modernità. L'anima di un uomo finito di Boine.”*, 1913, s. 4.

Bulciano'nun Giovanni Papini'nin hayalinde yaratıcılığı kadar önemli rol oynadığı kuşku götürmez. Yazar bundan Tükenmiş Adam'ın kırk altıncı bölümünde Toskanalığı'nın savunmasından bahsetmiştir; burada şunu hatırlatır, Kendisini bulmak kasabalarında ve geleneklerinde Toskana'yı bulmak anlamına gelir. [...] Tiber Nehri'nin¹⁷¹ kaynaklarına, Francesco'nun nefes aldığı ormanlara, Michelangelo¹⁷² ve Piero della Francesca'nın¹⁷³ doğduğu kale ve köye, Carducci'nin¹⁷⁴ yaşadığı yerlere atıfta bulunurken, Papini Romagna'nın¹⁷⁵ denizini ve Umbria'nın¹⁷⁶ yüksek tepelerini görüyordu. Böyle bir kültür birikimi içerisindeydi.¹⁷⁷

Papini'ye göre yazar öncü olmak zorundadır ve toplumu içinde bulunduğu şartları iyileştirebilmek için lider konumda olmalıdır. Bunu başarabilmek için de gerekli altyapı ve inanca sahip olmak önemli bir etmendir. Yazarın kendine olan güveni bu rolü üstlenmesine olanak sağlar ve düşüncelerini açıkça ifade ederek hedeflediği olguları halka aktarmaya çalışır. Özetle, doğruyu gösteren olarak toplumu etkilemeyi amaçlar:

Papini'nin ahlaki ihtiyaçlarını anlamayı başarmak için, yazarın çok çeşitli eylemlerinin temelinde onların olduğunu hatırlatmak gerekir. Hem genç Papini hem de yetişkin Papini saf bir sanatçı, amansız gerçeğin araştırmacısı, bağımsız eleştirmen ve politik ve dini inançların sergileyicisi olmak

¹⁷¹ Tiber Nehri İtalya'nın üçüncü büyük nehridir ve Toskana'daki Apenin Dağları'ndan doğar.

¹⁷² Michelangelo di Lodovico Buonarroti Simoni 1475-1564 yılları arasında yaşamış olan ünlü İtalyan Rönesans dönemi ressam, heykeltıraş, mimar ve şairdir.

¹⁷³ Piero della Francesca 1415-1492 yıllarında yaşamış olan İtalyan ressamdır.

¹⁷⁴ Giosuè Carducci 1835-1907 yılları arasında yaşamış olan İtalyan şair ve edebiyat tarihçisidir.

¹⁷⁵ Emilia-Romagna İtalya'nın kuzeyinde yer alan ve ülkenin 20 bölgesinden biridir.

¹⁷⁶ Umbria, Orta İtalya'da yer alan bir bölgedir.

¹⁷⁷ TUCCINI, G., "Spiriti cercanti mistica e santità in Boine e Papini", Edizioni QuattroVenti, Urbino, 2007, s. 118.

*istedi. Ona göre yazar antik bir öncü, öğretmen ve eğitimci olmak zorundadır. İnsanlara Rönesans'ı aşılama, sıradan bir hayatın, zorlukların olduğu dönemlerde onları yönlendirme görevi vardır. Edebi kimliğiyle kötülüğe karşı galip gelmeyi, yanlışı açıklamayı arzuluyordu.*¹⁷⁸

Ayrıca kendi aklını toplumun üstünde gören biri olarak Papini, dünyayı kendisiyle özdeşleştirir. Açıkça öncü olduğunu dile getirir. “Diğerlerinin aklı yalnızca benim aklımın hipotezlerini barındırıyor. Dünya öyleyse benim temsilim – dünya benim ruhum- dünya benim!”¹⁷⁹

Papini, pragmatizmin İtalya’daki lideri olduğu kabul edilmiştir. Aynı zamanda dünyadaki en büyük temsilcilerinden biri olduğunu söylemek de yanlış olmayacaktır. Kendisini yalnızca Floransa pragmatistlerinin lideri olarak değil aynı zamanda dünyanın herhangi bir yerinde William James’in felsefesini cesurca aktaran kişi olarak kabul ettiren Papini’ydi.¹⁸⁰

Kültür, Floransalı düşünür için çok anlam ifade eder. Küçükliğünden beri tüm varlığıyla edinmek istediği şey kültürdür. Ancak bu sayede zamanının ötesine geçebileceğini bilir. Babasının kütüphanesiyle başlayıp, şehir kütüphanesinde devam eden okuma hayatı, onun bu yönde bilinçlenmesini sağlar ve edinmekte olduğu kültürün tadına vararak daha fazla öğrenmeyi arzular. “Papini’de kültürün ne anlama geldiği bilinir: bilgiye kurt gibi aç olmak, ayırım yapmaksızın her şeyi öğrenme, o konu hakkındaki tüm yazılanları okumak.”¹⁸¹

Düşünür düşüncelerini tanınır hale getirmekten çok, İtalyan kültürü için önemli bir adım atmayı başarır. İtalyan entelektüellerinin evrensel olmasında öncülük yapar ve İtalyan kültürünün Avrupa ile kaynaşmasına liderlik eder. XX. yüzyılın ilk yarısında Floransalı düşünür önderliğindeki İtalyan felsefe ve düşünce çevreleri adından söz ettirmeyi ve evrensel anlamda bir yere sahip olmayı başarır:

¹⁷⁸ A.g.y., s. 143.

¹⁷⁹ PAPINI, G., “*Un uomo finito*”, Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 77.

¹⁸⁰ COLASACCO, B., “From Men into Gods: American Pragmatism, Italian Proto-fascism, and Secular Religion”, *Politics, Religion & Ideology*, 15:4, 2014, s. 544.

¹⁸¹ BENEDETTI, G., “*Saggi*”, I Meridiani, Milano, 1999, s. 619.

*Eğer yüzyılın başında kültürümüz Avrupa ufuklarına açılmışsa ve bölgesellikten, yerellikten Fransa ve Amerika gibi daha gelişmiş ülkelerin edebiyat ve sanat deneyimlerine daha açık hâle gelmişse bunu ona borçluyuz.*¹⁸²

Yazarın önder olabilmesi için öncelikle aşması gereken sorun, yaşadığı toplumun kalıplaşmış değerleri ve düşünce yapısıdır. Yaşanılan dönemin İtalyanlar üzerindeki yoğun baskısı göz önüne alındığında, insanı tutsak eden ve hayal etmesini kısıtlayan düşüncelerden sıyrılması kolay değildir. Bu durumu aşmak için geçmişini iyi tanıyan ve önemli düşünürlerin fikirlerini öğrenip değerlendirme yetisine sahip olan düşünür, arzuladığı toplumsal değerleri aşma düşüncesini gerçekleştirmek için harekete geçer. Üstelik bu konuda da önder olmayı ve topluma yön vermeyi bir yükümlülük olarak üstlendiği şu şekilde açıklanır:

*Papini kendisini değiştirmek için üstün öz benliğinin ortaya çıkışının hapsedildiği, inkâr edildiği veya tehdit edildiği güçlere karşı mücadele verdi. Papini için bu güçler başlangıçta tarihi değerlerin ve düşüncelerin vücut bulduğu mevcut İtalyan kültürüydü. Arzusu, toplumun onu hapsettiği hapisten kurtulmaktı. Kendisini, gerçek benliğini kurtarmak için etrafını saran enstitüler ve düşüncelerle mücadele etmek için kullanacağı silaha ihtiyaç duydu.*¹⁸³

Papini, 1907 yılına gelindiğinde, hedefinin tam olarak ne olduğuna karar verir. İtalyanların büyüklüğünü ve kaderlerinin farkında olmasını sağladı. “Uyanış artık olumsuz bir deneyim değildir, sadece insanları bayağılıklarından haberdar

¹⁸² GAYE, Vera M., “A venti anni dalla morte”, *Italica*, Vol. 54, No. 3, 1977, s. 399.

¹⁸³ SEITZ, John K., “Giovanni Papini, Theoretician of the Irrational: His Life and Thought, 1881-1921”, The University of Michigan, 1974, s. 51.

ediyor, ancak olumlu anlamda. Bu İtalyanlara atalarının somut eylemlerinde değerli bir kimlik inşa etme şansı verecekti.”¹⁸⁴

Hedefi doğrultusunda insanları geçmiş alışkanlıklarından kurtarabilecek, tüm alışkanlıkları modern dönemin kurallarından ayırabilecek bilinçte ve güçte olan tek kişinin kendisi olduğunu savunur. Değer yargılarını görmezden gelebilecek ve yeni değerler oluşturabilecek tek kişi olduğunu düşünür. Böylece yaşadığı topluma yön verecek bir önder olduğunu dile getirir. Kısacası insanoğluna yeni bir hayat sunmayı kendisinin topluma karşı gerçekleştirmesi gereken görev olarak düşünür. Yapması gerekenleri şöyle açıklar:

*Gerçekten de önyargısız ve tek yönlü bakmayan tek kişi olduğuma inanıyordum; yanlışsız ve kafamda şaşkınlıklar ve vahşiliklerle; yalnız yanlışlardan vazgeçirme ve gaspçıları dışarı atma yeteneği; eskilerin ve modern idollerin içini boşaltma; her şeyi, her fikri, her insanı alışkanlıklarından, rahattan ve kurallarından ayırmak ve tüm insanlığı zorlayan ve etkisi altına alan zihinsel kölelikten kurtarmak.*¹⁸⁵

Papini insanları ne şekilde yönlendirmek istediğini şu cümlelerle açıklar:

*Benim çift görevim vardı: insanları günümüzdeki yaşamdan nefret ettirmek ve uzaklaştırmak ve en büyük arzuların bıkkın heyecanıyla sunduğum ve öngördüğüm en iyi ve insanüstü hayatı hazırlamak ve görünür kılmak istiyordum.*¹⁸⁶

¹⁸⁴ A.g.y., s. 176.

¹⁸⁵ PAPINI, G., “Un uomo finito”, Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 129.

¹⁸⁶ A.g.y., s. 156.

Önder olma konusunda Papini'nin düşünceleri oldukça nettir. En büyük ve değerli hayali, toplumun gerçek ve en büyük yol göstereni olarak tanınmaktır. Yaşamı boyunca tüm çabasını bu hedefe ulaşabilmek için harcamıştır.

V) PAPINI'DE PRAGMATİZM

Doğruluğu ve gerçekliği tek yanlı olarak, yalnızca eylemlerin sonuçları ile değerlendiren ve onlara yalnızca sağladığı “fayda” açısından bakan akıma felsefede, pragmatizm adı verilir. “Gerçeği, iyiliği, yüceliği, zenginliği ortaya çıkarmak isteyeceksin.”¹⁸⁷ Bu akıma göre gerçeklik ve doğruluk insanın bakış açısından, kanaatlerinden, dolayısıyla da eylemlerinden bağımsız değildir. Bundan dolayı, gerçeklik, doğruluk ve insan eylemlerinin sonuçları, sağladığı başarı ve yararlarla değerlendirilir. Genel hatlarıyla pragmatizm kurucuları tarafından şöyle tanımlanır:

Pragmatizm, özellikle ABD ve İngiltere'de yaygınlaşmış ve toplumun yaşam felsefesi haline gelmiştir. Eğitimi ve ekonomiyi derinden etkilemiştir. Bu görüşün önde gelen temsilcileri; Amerikalı, William James, John Dewey ve İngiliz-Alman Schiller'dır. Peirce ise pragmatizmi şöyle tanımlar: “Pragmatizm kendi içinde ne bir metafizik teori ne de bazı şeylerin gerçekliğini belirleme çabasıdır. Sadece zor kelimelerin ve soyut kavramların anlamlarını açığa çıkarmak için bir yöntemdir.”¹⁸⁸

Pragmatizm XX. yüzyılda en önemli akımlardan biridir. Lakin, pragmatizm de kendi içinde farklı yorumlamalar sonucunda birçok kola ayrılır. Felsefi düşüncenin önderleri de bu durumu onaylar gibi farklı açıklamalarda bulunur. Aynı durum İtalya'da da yaşanır. Entelektüellerin kendi düşünce sistematiğinde değerlendirdikleri pragmatizm, her biri için farklı bir işlev görür. Örneğin, Papini için pragmatizm, diğer düşünürlerden farklı olarak, büyülü bir düzlemde ortaya çıkar ve gelişir:

¹⁸⁷ PAPINI, G., “*Düşsel Konçerto Cilt I*” (Çev. Sinem Carnabuci), Monokl Yayınları, İstanbul, 2012, s. 30.

¹⁸⁸ DI GIOVANNI, A., “*Il pragmatismo messo in ordine*”, Bonanno Editore, Catania, 2008, s. 45.

Genel olarak en çok adından bahsettiren akım pragmatizm olarak adlandırılabilir. [...] Floransa'da da pragmatistler kendilerini çok unsurlu ruhların karışmış gurubu olarak tanırlar. Bir taraftan edebiyatçıların, ilk sırada Papini ve Prezzolini olmak üzere, büyüü pragmatizmin savunucuları, diğer taraftan Vailati ve Calderoni mantıksal pragmatizmin savunucuları: birinciler için pragmatizm ruhlar ve olaylar üzerinde dünyayı yeniden yaratmak için harekete geçme yöntemidir, ikinciler için önermelerin ve teorilerin anlamının analiziyle tarif edilir.¹⁸⁹

Pragmatizm akımı oldukça farklı biçimde yorumlanmıştır. Tek bir akımdan pek çok yöntem çıkmıştır. Bu durum akımın ortaya çıktığı dönemin insanoğlu açısından oldukça karmaşık olması ve hızlı değişimlerin yaşanmasından kaynaklanmaktadır. Papini, pragmatizmin tanımını çok bilinen bir örnekle yapmıştır:

Pragmatizm Papini'ye göre yalnızca tutumların ve yöntemlerin bir koleksiyonudur ve başlıca özelliği doktrinlerin ortasında ateşli tarafsızlığıdır. Oteldeki bir koridor gibidir, koridordan 100 kapı 100 odaya açılır. Birinde dizlerinin üzerinde inancını yerine getiren bir adamı, diğerinde tüm metafiziği yok etmeye istekli bir masada oturan birini, üçüncüsünde geleceğe ilerlemek üzere sağlam basacak bir yer arayan bir araştırmacının olduğu bir laboratuvarı görebilirsin. Lakin koridor herkese ait ve hepsi oradan geçmek zorundadır. Pragmatizm, kısaca büyük bir koridor teorisidir.¹⁹⁰

¹⁸⁹ ALBERTAZZI, L., "Scienza e avanguardia nella Firenze del primo novecento", *Axiomathes*, No. 5, 1994, s. 248.

¹⁹⁰ JAMES, W., "Giovanni Papini and the Pragmatist Movement in Italy", *The Journal of Philosophy, Psychology and Scientific Methods*, Vol. 3, No. 13, 1906, s. 339.

Giovanni Papini'nin pragmatizmle olan bağı güçlüdür. Eserlerinde pragmatizmi savunur. Fikirlerinden etkilendiği Amerikalı yazarlar sayesinde tanıştığı bu felsefi düşünceyi kendi ülkesinin şartlarına göre uyarlar. Bu nedenle yarattığı bu yeni biçimle pragmatizmin İtalya'daki en önemli temsilcisi olur. "Mutlak güvenin, doğanın kanunları tarafından düzenlenmiş evrenin yok olduğu bir dönemde *Leonardo* dergisinde yazdıklarıyla İtalya'daki pragmatizmin sözcüsü oldu."¹⁹¹

Papini'nin pragmatizm tanımını şu şekilde özetler:
*"Anlamsız sorunların ve boş cümlelerin ortadan kalkması, düşünce araçlarının tasarısı ve yeniden düzenlenmesi, evrenin ve tekçiliğin yerine özel ve çoğulculuk eğilimi, isteğin en büyük güce ve ruhun olaylar üzerine doğrudan etkisine ilgi duymak."*¹⁹²

XX. yüzyılın başına dek geçen sürede ortaya çıkan akımlar kuralcı ve çerçeveleri sınırlandırılmıştır. Bu nedenle dönemin insanoğlu için karmaşık yapısı ve dünya savaşının öncesine denk gelmesi göz önüne alındığında düşünürlerin daha geniş çerçevede yorumlanabilecek ve düşünüre daha fazla alan bırakacak bir felsefeyi savunmaları gerçekçidir. Bireysellik düşünceyi ön plana çıkartarak pragmatizm felsefesinin savunulur olmasına olanak sağlar. Floransalı yazar, akımın vermiş olduğu genişliği kullanmayı tercih eder. Çünkü aykırı kişiliği göz önüne alındığında, düşüncelerin kısıtlanması onun kabul edebileceği bir fikir değildir. Papini'nin entelektüellerin fikirlerini kısıtlayıcı akımlara karşı olduğu eleştirilenler tarafından kabul edilmiş bir gerçektir:

Pragmatizm, o zaman için genç ve kuralsız entelektüeller tarafından akademik dünyayı rahatsız eden sistematik

¹⁹¹ CASTALDINI, A., "Giovanni Papini la reazione alla modernità", Leo S. Olschki Editore, Città di Castello, 2006, s. 21.

¹⁹² ALBERTAZZI, L., "Scienza e avanguardia nella Firenze del primo novecento", *Axiomathes*, No. 5, 1994, s. 249.

*doktrinlerin karmaşıklıklarından bir kurtuluş felsefesi olarak görüldü. Pragmatist felsefenin İtalya'daki ana savunucusu Giovanni Papini bireysel yetenek olarak, insanın entelektüel faaliyetlerini sınırlayan herhangi bir felsefi sisteme kesinlikle karşıdır.*¹⁹³

Papini, Tanrı'ya ulaşma çabasında olduğu için pragmatizmin büyüsel kısmını benimser. Çünkü bu felsefe ona olayları istediği gibi yorumlama serbestliği sağlar. Böylece olaylar karşısında etkili çözümler yapabilir. Bu durum onu çok arzu ettiği büyük olma hayaline ulaştırır. “Yazar, olağandışı olayların tüm sebeplerinin toplamı ve yorumlanmasını Tanrı'yı araştırmaya çıkan biri için pratik kurallara çevrilebilecek şekilde düzenleyin der.”¹⁹⁴

İtalyan pragmatizmi de Amerikan pragmatizminden etkilenecek ortaya çıkar. Papini de döneminin en yaygın felsefi akımlarından biri olan pragmatizmle bağlantılıdır. “Papini'nin bakış açısından pragmatizm ne zayıf ve geçici bir hevesti ne de Papini bunu en üst düzeyde pratiğe döktü; oysa uzun kariyeri boyunca sürekli ve bazı durumlarda ona bağlı kaldığını tam olarak belirtmek isterim.”¹⁹⁵

Tükenmiş Adam adlı eserini yazdıktan sonra da kendisinin pragmatizmi ne denli savunduğu ortaya çıkar. Bunun ötesinde, yazar için o dönemde pragmatizm akımının lideridir demek yanlış olmayacaktır. Yazar kendisini doğuştan pragmatist hisseder. Köprü'nün altından çok sular geçtiğinde de 1913 Mayıs'ında tekrarlıyordu: Ben pragmatizme yatkınım.¹⁹⁶

¹⁹³ GULLACE, G., “The Pragmatist Movement in Italy”, *Journal of the History of Ideas*, Vol. 23, No. 1, 1962, s. 91.

¹⁹⁴ ALBERTAZZI, L., “Scienza e avanguardia nella Firenze del primo novecento”, *Axiomathes*, No. 5, 1994, s. 250.

¹⁹⁵ DI GIOVANNI, A., “*Il pragmatismo messo in ordine*”, Bonanno Editore, Catania, 2008, s. 9.

¹⁹⁶ A.g.y., s. 15.

Leonardo dergisinin istikrarsız yöneticisi, Leonardo yıllarında pragmatistti hatta İtalyan pragmatistlerin lideriydi.¹⁹⁷

Papini'nin pragmatizmi Nietzsche ve James gibi ünlü düşünürlerin fikirlerinin etkisiyle gelişir. Bu nedenle, eserlerinde iki filozofun etkisine rastlamak mümkündür: Nietzsche'nin güç istemi ve James'in inanç istemi, içimizdeki bir şey veya şekillendirebileceği gerçeğin biçimi, bu aykırı sanatçının ruhunu besleyen olgulardır. Bunlar Papini'nin büyüğü veya psikolojik olarak tanımladığı pragmatizmini oluşturur.¹⁹⁸

James pragmatizmin gerektirdiği düşünce biçimini dünyaya tanıtır. İtalya'da onun düşünceleri üzerine çalışan Papini cevabını aradığı birçok sorunun pragmatizmle çözülebileceğini düşünür. Pragmatizmin onda yarattığı etki Papini'nin düşünce şemasıyla da uyuşur. Pragmatizmin içinde var olan değişkenlik, yazarın karakteriyle örtüşen bir durumdur. Bu durum sonucunda yazar pragmatizmin hayalciliğinde kendi düşüncelerine bir alan yaratmayı başarır:

*Papini James'in fikirlerini inceledi. Bu anlaşılabilir bir tercihti, James'in teorileri inançları plüralizmde, çoklu doğrularda, düşüncenin akıldışı temelinde, insanın yaratıcı yeteneğinde, aklın teolojik yapısında, önsezinin öneminde, hareket felsefesinin gereğinde ve gerçeğin yapısını etkileyen iradesi aracılığıyla insanın yeteneğinde açıkladı. Papini James'in bilinç yoğurabilme hissinden, gerçeğin değişkenliğinden, iradenin merkeziliğinden, mantıksal şemalardan ve büyüleyici hayallerden etkilendi.*¹⁹⁹

¹⁹⁷ A.g.y., s. 18.

¹⁹⁸ GULLACE, G., "The Pragmatist Movement in Italy", *Journal of the History of Ideas*, Vol. 23, No. 1, 1962, s. 95.

¹⁹⁹ SEITZ, John K., "Giovanni Papini, Theoretician of the Irrational: His Life and Thought, 1881-1921", Yayınlanmamış Doktora Tezi, The University of Michigan, 1974, s. 108.

Papini'nin kurduğu *Leonardo* dergisi pragmatist bir bakış açısıyla okurlarına ulaşır. Öyle ki bulunduğu yüzyılda pragmatizmin en büyük savunucularından ve İtalyan pragmatizminin geliştiği dönemde en önemli edebi araçlardan biri haline gelir. *Leonardo*'nun önemi şu şekilde açıklanabilir:

*İtalyan pragmatizminin tarihi- yani Papini'nin pragmatizmi özel bir biçimde dolambaçlı ve korkusuz yayınsal işlerinden birine bağlıdır, muhtemelen XX. yüzyıl İtalya'sının en cesurlarından biri Leonardo'dur.*²⁰⁰

Pragmatizm olanı yapmak, başarmak anlamına da gelir. Hem iyinin hem de doğrunun teorisidir. Doğru olana yani gerçeğe ulaşmak pragmatistlerin en büyük hedeflerinden biridir. Bu nedenle, Papini de yaşamış olduğu kriz içindeki yıllarda gerçeği ve doğruyu aramakla meşguldür. Floransalı yazara ve pragmatistlere göre kaygıların, iç sıkıntıların ve huzursuzlukların çözümü doğruyu bulmaktan geçmektedir. Bu doğrultuda pragmatizm, onlar için hedefe ulaşmak için bir araç görevi görür:

Filozoflar her şeyi açıklamak istiyorlar fakat genelde felsefeleri ve kendilerini açıklamakla ilgilenmiyorlar. Tükenmiş Adam eserinde belirteceği üzere yenilik, özgün ve faydalı hedeflerin arzusuyla sonsuzluk ve eksiksiz olma isteğini doğrular: Eğer felsefe eski hedeflere ulaşamıyorsa, yenilerini bulalım. İşte –biraz özgünlükle gerçeği söylemek gerekirse- onun pragmatizmiyle coşkunluğunun dalgalarında bize teklif ettiği şey: Tek bir hırsı barındıracağız: gerçeğe tümünden sahip olma. Papini için kendi karakterini felsefeye uyarlama zamanı geldiğinden bize felsefenin ana görevi olması gerekeni tavsiye eder. Hiç kimsenin yapmadığını

²⁰⁰ DI GIOVANNI, A., "Il pragmatismo messo in ordine", Bonanno Editore, Catania, 2008, s. 28.

*yapacak veya yapmak istiyor, özgün görevini buldu: sıradan olmayanın araştırması ve keşfi olacak.*²⁰¹

İtalya'daki pragmatizm pragmatistlerin sayısı kadar çoktur. Çünkü her pragmatist bu felsefeyi kendisine göre yorumlayarak ortaya farklı sonuçlar çıkarır. Pragmatizmin temelinde olan gerçeğe ulaşma arzusu, her pragmatist yazarda veya filozofta farklı anlama gelebildiği için pragmatizmin öznel bir yanı ortaya çıkar:

*Genellikle felsefenin ve özellikle de metafiziğin bu yeni konusu ayrıştırma, bölme, kaynaştırmama ve savaş ve benzerinin gerekliliğini, yani bireysel bir değeri ortaya çıkarır. Özgeciliğin (altruizm) ahlaki değeri bu felsefenin tüm ruhuna zıttır. Bu, her pragmatistin, pragmatizmi kendi yöntemiyle kullandığını, arzuladığı ve aynı sorunları farklı biçimlerde dile getirebildiği veya aynı terimlerden yola çıkarak farklı sonuçlara varabildiği daha kişisel sonuçları ortaya koyduğunu kanıtlar.*²⁰²

Pragmatizmin dönemin gençleri üzerinde bıraktığı etki yadsınamaz. Pragmatizm felsefesinde bir konu veya sorunun çözümünde seçim yapmaktan çok, onu sürüncemede bırakmak daha doğrudur. Pragmatizm, iki cevabın da zamana ve yerine göre doğru olabileceğini düşünerek net bir duruş benimsemez. Papini'nin pragmatist çözümleneleri dönemin entelektüel gençleri üzerinde çeşitli etkiler bırakmıştır:

Papini'nin bazı pragmatizm çözümleneleri dönemin en kaygılı genç ruhlarında bir uzlaşma bulmak için kasıtlı

²⁰¹ A.g.y., s. 42.

²⁰² A.g.y., s. 44.

yapıldı. Örneğin Papini bu konuşmalarından birinde “inanç istencinin” James felsefesindeki çözümünü değiştirmeyi teklif etti: “riskin övgüsü veya inanma gerekliliği”. Onun için pragmatizm macera ihtiyacına gerçek ve net bir devam sağlıyordu. Fakat pragmatizmin temel tezi neydi? James onu şöyle açıklıyordu: “Bizim meraklı doğamız sadece elinden geleni yapmaz, öneriler arasında seçmek zorundadır, her seferinde entelektüel akıl için karar verilmemiş bir seçim gibi duruyor; çünkü benzer durumlarda şunu söylemek gerekir: Karar vermeyin, lakin sorunu sürüncemede bırakın, bu da kendiliğinden tutkulu bir karardır – basit şekilde evet veya hayır demek gibi – ve gerçeği kaybetme riskiyle karşı karşıyadır.” Ve hala: “İnanın ve mantıklı olun çünkü kurtulacaksınız; kuşku duyun ve mantıklı olmaya devam edin, çünkü mahvolacaksınız. Tek fark bu: sizin için inanmanın daha avantajlı olması.”²⁰³

Papini’ye göre pragmatizm İtalya’da temel olarak iki kutba ayrılmıştır. Papini şöyle açıklar: pragmatizm bizimle net olarak iki bölüme ayrılmıştır: mantıklı pragmatizm ve psikolojik veya büyümlü pragmatizm denebilir.²⁰⁴ Vailati ve Calderoni’nin temsil ettiği mantıksal pragmatizm iki düşünürün çalışmalarını bitirebilmeleri durumunda en önemli görüşler olacaktı. Fakat çalışmalarını tamamlayamadan yaşamlarını yitirdiler. Calderoni ve Vailati’nin düşüncelerinin değerleri, onlar haklarında yapılan yorumlardan da anlaşılmalıdır:

Aslında Calderoni ve Vailati’nin pragmatizmi Prezzolini ve Papini’ninkinden çok daha ciddi ve değerliydi. Yalnız Calderoni ve Vailati’nin ömrü çalışmalarına tamamlamaya

²⁰³ DE MICHELI, M., “Le avanguardie artistiche del novecento”, Feltrinelli Editore, Milano, 2014, s. 250.

²⁰⁴ DI GIOVANNI, A., “Il pragmatismo messo in ordine”, Bonanno Editore, Catania, 2008, s. 38.

*yetmedi. Bu yüzden Papini'nin bilimsellikten daha uzak yaptığı çalışmaları İtalya'da pragmatizmin en iyi bilinen temsilcileri olarak yer eder.*²⁰⁵

Pragmatizmle Papini, gelenekçiliğe karşı durmuş ve değişimin taraftarı olmuştur. Pragmatizm İtalyan toplumunun ilerlemesini ve döneme ayak uydurmasını, düşünce yaşamında geçmişten gelen deneyimi ve birikimiyle öncü olmasını hedefler. Retoriğe ve İtalyan eğitim geleneğinin kurumlarına karşı çıkan pragmatist hareketin İtalya'daki birleştiricisi birkaç kişiden biri olan Papini idi.²⁰⁶

Pragmatizmin İtalya'da kendine yer bulmasını sağlayan yazarlar, akımın ülkede gelişmesini ve tanınır olmasını yetenekleri ve entelektüel birikimleri sayesinde sağlamışlardır. Kendilerine özgü düşüncelerini cesurca açıklayabilmişlerdir. "İtalyan pragmatistler alışılmadık biçimde bilgili ve yeteneklidirler ve en önemlisi fevkalade özgür ve cesur ve bilgiçlik taslamayan yazarlar grubudur."²⁰⁷

XX. yüzyıl başlarında, dünya savaşları öncesinde ve sırasında çok farklı akımların etkisinde kalan ve siyasi otoritelerin baskısıyla da görüş belirtmek zorunda kalan birçok düşünür, savunduğu fikirleri yeniden gözden geçirmeye veya değiştirmeye maruz kalmıştır. Fakat Papini geçmişinden gelen bir özellikten kaynaklanan her şeyi öğrenme arzusuyla pragmatizmi sürdürmek yerine, onun daha çok işine yarayacağını düşündüğü fütürizme geçiş yapar. Ancak bu geçiş onun pragmatizmi tamamen terk ettiği anlamına gelmez:

Papini uzun süre pragmatist kalmaz. Tam o anda Croce'nin idealizmi onu pragmatizme götürdü, sabırsızlığı yüzünden ve İtalyan kültürünün ve politik çevrenin uyusukluğu Papini'yi Marinetti'nin fütürizmine sürükledi. 1907'de Leonardo'nun

²⁰⁵ COLELLA, Paul E., "Reflex Action and the Pragmatism of Giovanni Papini", *Journal of Speculative Philosophy*, Vol. 19, No. 3, 2005, s. 196.

²⁰⁶ GAYE, Vera M., "A venti anni dalla morte", *Italica*, Vol. 54, No. 3, 1977, s. 399.

²⁰⁷ JAMES, W., "Giovanni Papini and the Pragmatist Movement in Italy", *The Journal of Philosophy, Psychology and Scientific Methods*, Vol. 3, No. 13, 1906, s. 341.

kaplanmasından 1913'deki kültürel dönüşüme kadar Papini ruhsal ve entelektüel bir gezginlik dönemi geçirir. Bu kültürel ıssızlık dönemi Marinetti ile ittifak kurmasıyla sonlandı. Pragmatizm aracılığıyla idealizmden fütürizme uzanan bir serüven yaşamıştır.²⁰⁸

Papini özelinde düşünüldüğünde, pragmatizmi geçmişin tozlu sayfalarına bir set çekmek gibi düşünmek mümkündür. Yeniden inşa ettiği düşüncelerle gerçeğin arayışını sonlandırmaya çalışır. Mutlak huzuru getirecek olan geçeceği bulma çabası pragmatizmden aldığı güçten beslenir. Bu düşünce sayesinde o dönemde zayıf kalan insanoğlunun daha da güçlü olmasını sağlayacaktır:

Bir eylem felsefesi, bir faaliyet, yeniden inşa etme, dönüştürme ve yaratma felsefesi. Artık daha fazla çözümsüz sorunlarla zaman harcamaya son, bir sonuca varmayan boş ittifaklara son. Gerçek= kullanışlı. Bilmek= yapmak. Birçok salt olmayan gerçek arasında hayatına güç katmanı seç. Eğer bir şeyler doğru değilse lakin biz doğrudu diye umuyoruz, inançla biz onu doğruya çevireceğiz.²⁰⁹

Felsefe, insan yaşamı boyunca ortaya çıkan düşünce biçimi olarak görülür. İnsan yaşamına kattığı değerler insanlık tarihi boyunca önemini yitirmez. Felsefe insana zenginlik katar ve gelişimini sürekli kılan bir araç olarak değer kazandığı açıkça ortaya koyulmuştur:

[...] yaşamak hareket etmektir ve hareket etmek kendine bir şeyler katmaktır. Bu, yaşamak, kendini zenginleştirme ve

²⁰⁸ Papini'den aktaran COLELLA, Paul E., "Reflex Action and the Pragmatism of Giovanni Papini", *Journal of Speculative Philosophy*, Vol. 19, No. 3, 2005, s. 192.

²⁰⁹ A.g.y., s. 193.

*kendine hâkim olma eğilimi anlamına gelir. Eğer bu doğruysa, insan eyleminin her ürünü sahip olma eğiliminden türetilmiş olmalıdır ve felsefe, dünyanın benimsemesi için insan tarafından yaratılan araçlardan biri olarak tanımlayabileceğimiz bu ürünlerden bir tanesidir.*²¹⁰

²¹⁰ Papini'den aktaran SEITZ, John K., "Giovanni Papini, Theoretician of the Irrational: His Life and Thought, 1881-1921", The University of Michigan, 1974, s. 110.

VI) İTALYA'DA AVANGARDİZM

Sanat ve edebiyat alanında alışılmış tarza, biçim ve biçeme, kullanım veya malzemeye karşı çıkan köktenci, yenilikçi hareketlere verilen genel ada avangard denir. Avangard alışılmış, geleneksel olana karşı çıkararak yeniyi arama çabası şeklinde özetlenebilir. Fütüristleri de avangard olarak nitelendirmek mümkündür.²¹¹

Fütürizm akımının ortaya çıktığı dönemden önce de Giovanni Papini'nin görüşleri oldukça yenilikçi olarak değerlendirilebilir. Kendi düşüncelerini yaymak ve geniş kitlelere ulaştırmak isteyen fütüristler, onun fikirlerinden etkilenirler. Avangardizm öncesi fikirleriyle yenilikçilerin görüşlerini paylaşan Papini'yi yanlarında görmek onlar için girdikleri bu edebi mücadelede büyük bir güç anlamına gelir. Nitekim düşünür pragmatist yanını da kullanarak, kendi hedeflerine ulaşmak için bir araç olabilecek bu akımı ve destekçilerini destekler. Dahası yenilikçi kültürün manasını kavramak Papini için zor olmaz.

Fütürizm ile avangardizm arasında sıkı bir bağ vardır. Avangardizm fütürizmin doğurduğu bir sonuç olarak, zamanın ötesini hedefler ve geçmişi reddederek, daha önce hiç düşünülmemiş fikirleri barındırır. Bununla birlikte, avangardizm birçok alanda kendisini kabul ettirmiş bir ideolojidir:

En azından 1915'e kadar edebiyatçılar gurubu, özellikle Lacerba'da işbirliği yapanlar fütürist bir guruptur, eğer fütürizm için avangardlığın ilk hareketi kastediliyorsa, avangardizm edebiyattan görsel sanatlara ve müziğe, ahlaktan politikaya insan deneyiminin farklı alanlarını içeren

²¹¹ Prof. Dr. Turan Karataş, "Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü", Sütun Yayınları, İstanbul, 2011, s. 70.

*küresel, sanatsal ve sanat üstü bir ideolojinin kurulmasıdır.*²¹²

Papini'ye göre, felsefe bizimle yaşamaya başlamak ve geçmişe tamamen zıt bir hayat olmak zorundaydı.²¹³ Buna göre geçmişin zincirlerinden kurtulmak daha iyi bir geleceğe güvenle bakabilmenin teminatıdır.

Floransalı düşünürün kendisini otobiyografik eseri aracılığıyla tanıtmaya ve fikirlerini bu yolla duyurması modern düşüncenin geliştiği o dönemde etkili olmuştur. Düşünürün yenilikçi oluşunu kanıtlayan önemli unsurlardan birisi de kitaplarıdır. Ele aldığı konuları açıklama biçimi ve savundukları modern zamanların başlangıcındaki döneme uyumludur. Lakin modern zamanın çabuk tüketmeye alıştırmaları memnuniyetsizliği doğurur. Bu durum dekadentizme kadar varacak bir çöküşün temelini hazırlayacaktır:

*Papini Tükenmiş Adam'dır çünkü çok fazla şeye başlama cesaretini gösterdi, tükenmek bilmeyen duygu ve yaratıcı coşkun enerji tarafından itilen her şeyin sanatsal deneyimi yoluyla onu yansıtan ve bir kez bile yaratımı gerçekleştirmenin ve tamamlamanın memnuniyet vermesini istemeyerek kendisini yok olmaya, tükenmeye, kimliksizleşmeye zorladı; fakat eserinin ve entelektüel hayatının sınırsızlığında, yaratıcı eyleminde, entelektüel girişiminde ve ruhunda kendisini yaratıcı eseri aracılığıyla sunmayı bilmiştir Papini.*²¹⁴

Bu dönemin çeşitli alanlarda varlık gösteren tüm düşünürleri, sanatçıları, önderleri ortak bir hedef için hareket ederler. Floransalı düşünür bu gruba dâhil

²¹² ALBERTAZZI, L., "Scienza e avanguardia nella Firenze del primo novecento", *Axiomathes*, No. 5, 1994, s. 269.

²¹³ PAPINI, G., "Un uomo finito", Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 108.

²¹⁴ REGINA, V., "Giovanni Papini e la modernità. L'anima di un uomo finito di Boine.", 1913, s. 6.

olarak geçmişin ortaya koyduğu doğruları veya geçmişin gerçeklerini değiştirmek isteyerek yeni gerçeklerin kabul edildiği bir dünyada düşüncelerini paylaşma isteğini ortaya koyar. Eskiye olan inanç, güven ve saygı yerini yenilikçi düşünceye bırakır. Bu da doğru bilinenleri değersizleştirme sürecini başlatır:

[...] Muhtelif milletler arasında doğmuş, muhtelif araştırmalara girişmiş olan hepsi, Alman veya Fransız, İtalyan veya Polonyalı, şair veya matematikçi, filozof veya antropolojist, ortak bir vasıf taşırlar, ortak bir gayeleri vardır; o da, kabul edilmiş hakikatlerden şüphe ettirmek, yüksekte olanı alçaltmak, temiz görüneni kirletmek, sağlam görünenleri sarsmak, hürmet edileni ayaklar altına almaktır.²¹⁵

Yazar yenilikçi görüşlerinde oldukça sert bir tavır takınır. Sanayi Devrimi ile birlikte yeni toplumsal düzeninin getirmiş olduğu farklı sosyal sınıfları göz önüne alarak, ona göre, artık hiçbir değeri kalmayan köylü sınıfının değişmesi ya da yok olması gerektiğini savunur. Geçmişteki gibi yaşamının ilkel olduğunu savunan düşünür, katı düşüncesini ortaya koyarak yenilikçiliğin en önde gelen temsilcisi olmayı hedeflediğini şu sözlerle dile getirir:

Öyle ümit ediyorum ki, kimya laboratuvarlarında, birkaç dakika içinde, makinelerle elde edilecek gıdalarla yaşamaya muvaffak olacağız ve o zaman köylü cinsini nihayet ortadan kaldıracabileceğiz. Ya işçi olurlar yahut ölürlər. Tabiat içinde yaşamak tarih öncesine layık bir ayıptır.²¹⁶

²¹⁵ PAPINI G., "Gog I" (Çev. Fikret Adil), İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2015, s. 57.

²¹⁶ A.g.y., s. 92.

Floransalı yazar kendine görev edindiği toplumun düşünce olarak yenilenmesi çabaları doğrultusunda gerek dergilerde yayınladığı makaleler, gerekse eserlerinde ortaya koyduklarıyla düşüncesini yaymayı ve birçok okuyucuya aktarmayı başarır. Özetle, kendini adadığı İtalya'daki yenilikçi hareketin en önemli savunucularından biri olur:

[...] Onlar (Leonardo dergisi yazarları) yeni düşünce trendlerine İtalya'da ilgi uyandırmayı başardılar: onlar geleneğin bariyerlerini aştılar ve İtalyan entelektüel yaşamında yeni eylemleri teşvik ettiler. Bunu dergilerinin Ağustos 1907 sayısında görevlerini yerine getirmenin mutluluğuyla dile getirirler.²¹⁷

²¹⁷ GOLINO, Carlo L., "Giovanni Papini and American Pragmatism", *Italica*, Vol. 32, No. 1, 1955, s. 43.

VII) BİR PAPINI İÇİNDE BİRÇOK PAPINI

Giovanni Papini yaşadığı dönemin özelliğinden dolayı birçok farklı edebi ve felsefi akımın etkisinde kalır ve düşüncelerini bu akımlar ışığında aktarmayı tercih eder. Dönemin içerdiği ve ortaya çıkardığı birçok düşünce ve fikir akımları göz önüne alındığında, yazarın felsefesinde ve savunduğu fikirlerde sürekli bir değişim görülmesi anlaşılabilir. Çünkü bu dönem, insanlık tarihinin siyasi, ekonomik ve teknolojik alanlarında hızlı değişikliklerin yaşandığı bir yüzyılın başlangıcıdır. Bununla birlikte, yazarın belirli dönemlerde fikirlerinde görülen sık değişimler birçok düşünür tarafından onun olumsuz anlamda eleştirilmesinin nedenlerinden biri olur. Diğer bir taraftan ise çocukluğundan beri deneyimleri sonucu farklı disiplinlerdeki edindiği bilgiler ve edindiği felsefi düşünce zenginliği, onun tanınır ve sözü geçerli bir düşünür olmasına yardımcı olur. Bu, onun ne denli kabiliyetli ve felsefeye yatkın olduğunu gösterir:

*Papini şair, edebiyat eleştirmeni, felsefeci, denemeci, tartışmacı, ilahiyatçı, gazeteci vesaire olarak ortaya çıktı. Özellikle acemiliği olmaksızın onda tüm bu şeylerden biraz vardı.*²¹⁸

Felsefi ve edebi akımların çokça türediği yıllarda yazar, bunların büyük bir kısmına ilgi duyar. Tek bir düşünceye takılı kalmayarak daha evrensel olmayı amaçlar. Öyle ki, bir eserinde birden çok felsefi akımın etkisini görmek mümkündür. Böylece farklı bakış açıları edinerek olayları, yaşamı çok boyutlu olarak irdeleme imkânı bulur. Çoğunlukla yeniyi veya denenmemişi arzular. Bu istek ruhunun içinde bulunduğu bunalımdan çıkmasını önler, aksine daha da kötüleşmesine neden olur. “Başarılı bir şekilde İtalyan pragmatizmine, İtalyan ulusalcılığının yükselişine,

²¹⁸ DI GIOVANNI, A., “*Il pragmatismo messo in ordine*”, Bonanno Editore, Catania, 2008, s. 9.

İtalyan modernizm hareketine, fütürist hareketin karışıklığına, I. Dünya Savaşı'na katılma kampanyasına ve sonuç olarak Katolikliğe dahil oldu.”²¹⁹

*Dergi kurucusu, yöneticisi ve düzenleyicisi Papini, kariyerinin başındaki tercihleri değiştirdi ve onu herhangi bir akıma yönelmeksizin felsefesindeki tercihini genişletti. Diğer yandan XIX. yüzyılın sonu ve XX. yüzyılın başı felsefe kasırgalarına yardım eder, neredeyse hepsi Floransalı genç entelektüel tarafından keşfedilir, sonra yazar, diğer ruhsal maceralara yer vermek için onları terk eder. Lacerba ile Papini fütürizme açılır. Ancak her zaman felsefe ve doğüstüne yakın konuları sürekli hastalıklı bir merakla dener.*²²⁰

Keşfetmek insanoğlunun yüzyıllar boyu yaşam düzeyini geliştirmesinde öncü rol oynamıştır. Keşif ruhu bugüne dek olduğu gibi birçok yeni gelişmeye neden olabilir. Keşif isteği gelişmeyi arayan ruhların özelliğidir. Bu bağlamda, düşünürün içindeki keşfetme dürtüsünü incelemek bir bakımdan onun gelgitlerini ve farklı alanlarda kendisini var etmeye çalışmasını anlamaya yardımcı olur. İçindeki bu ruhla XX. yüzyılın ilk yarısına iz bırakmayı başarır. Öne sürdüğü farklı görüşler, o dönemin entelektüel hayatının gelişmesine katkı sağlamıştır.

Keşif ruhu insanı yeni şeyler öğrenmeye iter. XX. yüzyılda yeniliklerin çok hızlı gerçekleştiği düşünülürse, yeniliklere uyum sağlamaya çalışan insanların bunalımlı bir sürece girdiğini görmek mümkündür. Hızlı tüketme sonucunda gelişen daha yenisini arama çabası, hatta en ileride olma hedefi döneme uygun olarak yazarda da kendini hissettirir. Keşifçi ruhla hayatın tüm gizemlerini keşfetmeyi amaçlayan yazar, birçok farklı kişiliğe ve görüşe bürünmek zorunda kalmıştır:

²¹⁹ SEITZ, John K., “Giovanni Papini, Theoretician of the Irrational: His Life and Thought, 1881-1921”, The University of Michigan, 1974, s. IV.

²²⁰ CERVO, A., “Giovanni Papini nel novecento letterario italiano”, Edizioni Eva, Venafro Is, 2006, s. 44.

*20'li yaşlarda yeni bir döneme girdi ve pragmatizmden fütürizme, modernizmin ruhundan ve her bir yenilikçi meydan okumadan büyüdü. Kendi kendine bilim alanlarını, felsefi yeni görüşleri, insan ruhunun gizemlerini keşfetmekten korkmadı. Şahsına münhasır Floransalı, insanlığın ve olayların sağlam keşifçisi ve güçlü yorumlayıcısıydı.*²²¹

Yazar farklı düşüncelerin savunucusu olarak bir denge kurmak ister. Tekçi anlayıştan çok pragmatizmin ona öğrettiği gibi daha farklı pencerelerden bakarak, o an görüşüne hizmet eden akımı kullanır. Yazarın birçok düşüncesi ona farklı eylemler ve sonuçlar sunar. Edindiği bu entelektüel seviye kendisini kurtarıcı olarak gören birisi için oldukça önemlidir. Merkezde olmayı hedefleyen yazar, bu şekilde birçok düşünürü etkilemeyi başarır. “Floransalı yazar baskıcı dönem öncesi İtalya ile ilgilenenler için uygun konudur. Birkaç öne çıkan hareketlerde etkindi- pragmatizm, ulusalcılık, modernizm, fütürizm, müdahalecilik, Katolisizm- çok sayıda yazı yazdı ve endişeli iç dünyasının detaylarını kayda aldı.”²²²

*Papini, Tükenmiş Adam'da hayatının birçok evresinde pozitivist, pragmatist, ulusalcı, fütürist oldu. Sahip olduğu tüm kurtuluşlar yüzünden her zaman dengenin merkezinde olduğuna inandı.*²²³

Tüm bu düşünceleri kendine göre yorumlamayı başaran düşünür, mükemmeliyeti aradığını ilan eder. O, en iyiye ulaşmanın her şeyi bilmek ve her yolu denemekten geçtiğini düşünür. Bu düşünceyle farklı kutupları zihninde bir araya getirerek toplumu ve dünya için en mükemmelin arayışını sürdürür. Bunu başarabildiği ölçüde büyük olacağını da bilmektedir. Onu harekete geçiren kuvvetin

²²¹ CASTALDINI, A., “Giovanni Papini la reazione alla modernità”, Leo S. Olschki Editore, Città di Castello, 2006, s. 6.

²²² SEITZ, John K., “Giovanni Papini, Theoretician of the Irrational: His Life and Thought, 1881-1921”, The University of Michigan, 1974, s. 10.

²²³ PREZZOLINI, G., “Giovanni Papini”, Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 2012, s. 7.

de bu büyük olma arzusundan kaynaklanan mükemmeliyetçiliğin olduğu şu şekilde ortaya çıkar:

*Papini'nin materyalist, pozitivist, idealist, romantik, (biraz) modern, büyü, dinsel, pragmatist, fütürist, devrimci ve muhafazakar, boş ve dolu, retorik ve alaycı, ulusalcı ve evrenselci fikirleri dönüştürdüğü bilinir: bir girdap; ancak onda ne bilinmez ve zayıflığın belirsizliği, ne kumarbazın risk zevki, ne amatörün deneyim çabası yoktur, ama mükemmeliyeti seven birinin hoşnutsuzluğu vardır.*²²⁴

Yazar zihnindeki farklı felsefi düşünceleri eserleri aracılığıyla okura sunar. Tüm bu zıt kutupları barındıran fikirlerin aynı kitap içinde yer alması bir bakımdan XX. yüzyılın ilk yarısının karakteristik özelliğini gözler önüne sermektedir. Değişimin ve gelişimin bu denli hızlı olduğu bir çağda düşünce akımlarının da değişmesi ve gelişmesi aynı derecede hızlı olur:

*Eylemcilik, bencil öznelcilik, gönüllülük, özgürlükçülük, idealizm, şeytancılık, lirizm, zekacılık, devrimcilik de Papini'nin ruhunda mevcuttu ve hepsi Papini'nin tüm eserlerinde görülebilirdi.*²²⁵

Düşünür ilk bakışta çok hayali fikirleri olan bir yazar olarak düşünülebilir. Ancak, o gerçeği bulmanın peşindedir. Kaygıların insanları hareketsiz hale getirdiği bir ortamda oldukça cesurca hareket eder. Yeni fikirlerin canlanmasını ve İtalyan

²²⁴ A.g.y., s. 80.

²²⁵ CASTALDINI, A., "Giovanni Papini la reazione alla modernità", Leo S. Olschki Editore, Città di Castello, 2006, s. 16.

kültürünün hayalindeki güçlü İtalya seviyesine çıkmasını arzular. Bunun için de farklı sosyal ve bilimsel alanlara başvurur:

Belki de çoğumuz Papini'nin 1903'ten I. Dünya Savaşı yıllarına kadar süren gençlik yolculuğunu boş ümitlerle dolu bulduk: genç İtalyan entelektüellerinin yeniden uyanmasına, ana yurdunun kültürünün yeniden canlanmasına ve insanın yüce varlığa dönüşmesine öncülük eder. Papini bunları gerçekleştirebilmek için 1920'li yıllara kadar ilk önce felsefeyi, sonra yenilikçi sanatı, politika ve savaşı kullanır.²²⁶

Sürekli keşfetme arzusunda olan bir yazarın karşılaştığı en büyük sorunlardan biri de sürekli tedirginlik hissi yaşamasıdır. Yaşanılan tedirginlik sonucu oluşan dengesiz ruh hali yapıtlarındaki bazı noktaların okuyucu tarafından anlaşılmasını zorlaştırır. Çelişkili düşüncelerin bulunduğu yapıtlarını anlamak için düşünürün geçirdiği evreyi tanımak ve iyi değerlendirmek gerekir. Birçok görüşün aynı yapıtta yer almasının okurda doğurduğu çelişki doğal bir sonuçtur:

Hiç kuşkusuz gençlik çağında tehlikeli olan tedirginlik kaygısı ve Papini'yi oldukça dengesiz kılan bu ruh durumu eserinin tarafsızca okunmasını ve yorumlanmasını güç kılar. XX. yüzyılın ilk yarısı boyunca süren entelektüel macerası okuyucuda sert zıtlıkların ve eleştirilerin oluşmasına neden olur. [...] Yine de tüm hatalarına ve çelişkilerine rağmen, Giovanni Papinin'nin içindeki yeteneği görmek mümkün: din değiştirmeden önceki veya sonraki cesareti hem hayal

²²⁶ COLELLA, Paul E., "Reflex Action and the Pragmatism of Giovanni Papini", *Journal of Speculative Philosophy*, Vol. 19, No. 3, 2005, s. 188.

*kırıklığını hem de umudunu canlandırdı ve eseriyle birlikte sonsuza dek kendine ve başkalarına tanıklık yaptı.*²²⁷

Papini, küçük yaşlardan itibaren içinde var olan keşfetme ve öğrenme açlığı ile tüm felsefi akımları tanımak ister ve hepsini öğrendikten sonra kendi mantığı çerçevesinde yeni bir fikir akımı oluşturmak ister. Söz konusu durum onun kararsızlık yaşamasına sebep olur. Birçok yüze bürünen entelektüel tarzı bir Papini içinde birçok Papini barındırmasına neden olur:

*Leonardo dergisi Benedetto Croce ve Bergson, William James gibi yabancı filozofların dikkatini çekti ve Papini pragmatizmin güçlü savunucusu oldu. Yeni şeylere duyulan merakın getirdiği tüm felsefelerin keşfine kendini verdi, pesimizm, pozitivizm, monizm, idealizm, pragmatizm ve İtalyan kültürünün en evrensel etkileri olan kendi düşüncesinin formülünü buldu.*²²⁸

Yazarın eserlerinde ileri sürdüğü birçok düşünce fantastik olarak görülebilir. Oldukça iddialı biçimde öne sürdüğü eserlerindeki fikirlerinin gerçekleştirilemez olduğu ortaya çıkar. Farklı eserlerde çeşitli fikirleri savunur ancak hiçbiri onu mutlu kılamaz. Çünkü Papini’de bitmek bilmeyen bir “daha fazla” isteği vardır. Kitabın adı da ironik bir biçimde bu durumu açıklar. Kısacası, bu eser mutsuzluğunu adlandırdığı bir araçtır:

Eserlerinin tümü çok fantastik biçimde yazılmış kısa hikâyeler serisi içerir. Eserleri fantastikken, gerçeğin unsurunu elde tutarlar ve her birinin verecek mesajı

²²⁷ CASTALDINI, A., “Giovanni Papini la reazione alla modernità”, Leo S. Olschki Editore, Città di Castello, 2006, s. 85.

²²⁸ GAYE, Vera M., “A venti anni dalla morte”, *Italica*, Vol. 54, No. 3, 1977, s. 402.

*vardır. Eserleri onun duygularının savaş alanıdır, kâğıda yazarak reddettiği düşüncelerden kendisini kurtarma girişimidir. Örneğin, birçok eserinde pessimizmden monizme her türü denemiştir. Her şeye gücü yeten hedefine bile ulaşır ancak yine de mutsuzdur.*²²⁹

Yazarın çeşitli akımların etkisinde kalarak yazdığı kitap sayısının fazla olması aslında birçok kişiliğe büründüğünün ispatıdır. Bu denli farklı akımların kullanılarak yazılan eserler, onun fikirlerini anlamak ve yazarı daha yakından tanımak isteyenler için güç bir durumu ortaya çıkarır. Üstelik yalnızca düzyazı yazmakla kalmaz, şiir de yazar:

*Felsefe, şiir, din, biyografi, edebiyat eleştirisi, teori, kurgu-
hemen hemen hepsi ağır, katı, kalın, zengin fikirle ve
inandırıcı görüşle dolu, sayfaları mizah, ironi, alay ve
herkesin zevk aldığı İtalyan kibriyle taşan ve ancak sadece
Papini'nin açıklayabileceği kırk civarında kitap yayınladı.*²³⁰

Floransalı düşünürün dâhil olduğu birçok akım, küçük yaşlardaki ve ileri yaşlardaki düşünür arasında oldukça büyük bir farkın ortaya çıkmasına sebep olur. Bu durumun en önemli örneklerinden biri de yazarın din ile olan ilişkisidir. Edebi hayatına başladığı XX. yüzyılın başı düşünüldüğünde görülen farklı siyasi ve sosyolojik ortam ile II. Dünya Savaşı sırasında bulunulan ortam arasındaki fark da Papini'ninki kadar keskindir:

*Papini'nin pragmatizmle ilgisi sadece birkaç yıl daha
sürecektir. 1907'de Leonardo'nun yayın hayatına son*

²²⁹ GIULIANO, William P., "Spiritual Evolution of Giovanni Papini", *Italica*, Vol. 23, No. 4, 1946, s. 306.

²³⁰ DE FILIPPIS, M., "Giovanni Papini", *The Modern Language Journal*, Vol. 28, No. 4, 1944, s. 358.

verildikten sonra, 1908 yılında kurulan Voce dergisiyle ilgilenmeye başlamıştır ve dergi zamanının en önemli yayın organlarından biri olarak büyüyecektir. Ayrıca Lacerba dergisi aracılığıyla fütürizmle de ilgilendi. D'Annunzio, Marinetti ve Prezolini ile İtalya'nın I. Dünya Savaşı'na girmesi için kampanya yürüttüler. 1918'de Joseph de Maistre,²³¹ Leon Bloy²³² ve arkadaşı Domenico Giuliotti'den²³³ etkilenerek Katolik oldu. 1930'larda yazdığı eserlerle o yılların en kendine özgü yazarlarına öncülük etti.²³⁴

Düşünür dönemin devrimci, yenilikçi ruhunu yakından takip etmeyi tercih eder. Mevcut kültüre karşı takındığı eleştirel tutumla örtüşen farklı akımların destekçisi olur. Seçmiş olduğu bu yöntemle ulaşmak istediği hedefi için farklı kişiliklere bürünmeyi sürdürür.

Kitaplara olan düşkünlüğü sayesinde yazar incelediği, araştırdığı ve yazmak isteği konular hakkında oldukça fazla okumuştur. Ancak diğer bir taraftan fikirlerini netleştirememiş bir entelektüel olarak, her düşünceden etkilenir ve düşünceleri bir devinim içinde değişiklik gösterir. Bu durum bir bakımdan yazarın tutarsızlığı gibi yorumlansa da, temelde savunduğu düşünceler bellidir. Fikirlerinde ortaya çıkan karmaşıklık görüntüsü tüm kitapların onun amacına hizmet etmesi gerektiğini düşünmesinden kaynaklanır. Okuduklarının zihninde bir etki yaratarak daha önceki düşüncelerini tekrar gözden geçirmesine sebep olduğunu şöyle açıklar:

Tüm kitaplar benim içindi, hepsi benim için yaratılmış besin kaynağımdı; imparatorların hikâyeleri, savaş şiirleri,

²³¹ Joseph de Maistre 1753-1821 yılları arasında yaşamış olan Fransız asıllı filozof, yazar ve diplomattır.

²³² Léon Bloy 1846-1917 yılları arasında yaşamış olan Fransız romancı ve şairdir.

²³³ Domenico Giuliotti 1877-1956 yılları arasında yaşamış olan İtalyan yazardır.

²³⁴ COLASACCO, B., "From Men into Gods: American Pragmatism, Italian Proto-fascism, and Secular Religion", *Politics, Religion & Ideology*, 15:4, 2014, s. 557.

*insanların hayatları, tüm felsefecilerin sitemleri. Bu binlerce yazıya dökülmüş sözlerin hepsi benim içindi. Benim isteğimle toz altında, raflarda bekleyen bu kitaplar benim hizmetimde olacaktı.*²³⁵

²³⁵ PAPINI, G., “*Un uomo finito*”, Libreria della Voce, Firenze, 1913, s. 14.

SONUÇ

“Giovanni Papini ve Tükenmiş Adam Adlı Yapıtı” adlı tez çalışmasında yazarın düşünceleri dönemin sosyal ve kültürel açıdan incelenmiştir. Yapılan bu inceleme sonucunda, Papini’nin XIX. yüzyılda “Sanayi Devrimi”nin özellikle Avrupa toplumlarında yarattığı ruhsal çöküntünün, dönemin entelektüellerinin eserlerinde de görüldüğü ve XX. yüzyılın başlarında da bu olgunun sürdüğü bulgusuna rastlanmıştır.

İtalyan yazarın daha çocukluk yıllarından itibaren yaşamla ve toplumla ilgili görüşlerini belirttiği, bu durumu tasdikler nitelikte, okul çağlarında da bazı öğretmenlerinden etkilenecek görüşlerini temellendirdiği ortaya çıkmaktadır. Yazarın yoksul bir aileden geliyor olmasının sonucunda, kitap alabilmek için kısıtlı imkânlarla sahip olduğu çocukluk döneminde göze çarpan bir diğer önemli husus da, kitaplara ve öğrenmeye olan ilgisi bu zorlu şartların üstesinden gelmesine yardımcı olur. Çocuk yaşlardan itibaren okuyarak ve kendini geliştirerek dönemin önemli entelektüelleri arasına girmeyi başarır.

Bu tez çalışmasıyla ortaya çıkan bir diğer husus ise, XX. yüzyılın başlarında yaşamış bazı edebiyatçılar ve düşünürler, kısa zaman içinde, savundukları düşüncelerden vazgeçerek ortaya yeni çıkan akımların değerlerini savunurlar. Bu durum, dönemin insanlarında ne denli karmaşık duygular olduğunu ortaya çıkararak, Avrupalıların yeni düzenin normlarına alışabilme sürecinde karşılaştıkları sıkıntıları gösterir.

Giovanni Papini, teze konu olan eseriyle insanlığa yön verebilmeyi hedeflemiş, lider ve büyük olabileceğine inanmıştır, fakat deneyimlerinden sonra bu düşüncesini gerçekleştiremeyeceğini kendisi de anlamış ve bunu eserinde açıkça itiraf etmiştir. Bu sonuç, dönemin entelektüellerinde ortaya çıkan tükenmişlik duygusunun diğer bir örneğidir. Papini’nin eserinde görülen bu bulguya, aynı dönemde yaşamış birçok düşünür ve yazarda rastlamak mümkündür.

Bu araştırma sonucunda ortaya çıkan önemli hususlardan biri de, Papini’nin İtalya’daki pragmatistlere öncülük ettiğidir. Pragmatist felsefeyi benimsemesindeki

önemli nedenlerden biri, pragmatizmi kendi bakış açısına ve ülkesinin şartlarına göre özgürce yorumlayabilme şansıdır. Bu vesileyle, Papini'nin savunduğu pragmatist felsefenin, eserinde önemli bir yer tuttuğu ortaya çıkar.

Ayrıca, XX. yüzyıl İtalya'da dergiler yüzyılı olarak adlandırılmaktadır. Çok sayıda farklı görüşleri temsil eden dergilerin varlığı Papini'nin toplumuna ve insanlığa önder olmayı istediği zamana denk gelmesi açısından önemli olduğu tespit edilmiştir. Papini, birçok dergide görev alarak, İtalyan entelektüellerinin düşüncelerini ve yazılarını yayınlama fırsatını yakalayabilmiştir. Birçok görüş Papini'nin kontrolü ve desteği ile okurla buluşmuştur. Bu durum, İtalyan yazarın dönemin edebi ve felsefi çevrelerindeki gelişmelere hâkim olduğunu gösterir.

Dönemin dergi yayıncılığı alanında büyük bir deneyime sahip olduğu ve *Tükenmiş Adam* adlı yapıtında savunduğu fikirlerin pek çoğuna bahsi geçen dergilerde de rastlandığına tanık olunmuştur. Böylece, Papini'nin düşüncelerinin geçmişten gelen deneyimiyle geliştiği ortaya çıkmaktadır.

Tüm bu varılan sonuçlar ışığında, Giovanni Papini'nin sanılanın aksine anlaşılabilir bir kişi olmadığı, tam tersine döneminin özelliklerini eserlerinde yansıtan bir kişi olarak karşımıza çıktığı açıktır. Papini'nin İtalyan edebiyatına yaptığı en önemli katkılardan biri ise, İtalyan edebiyatını dünya edebiyatıyla buluşturması ve düşünce dünyasına yeni bir bakış açısı katmasıdır. Buna örnek olarak, Papini'nin Amerikan pragmatizmini İtalya'ya uyarlaması gösterilebilir.

İtalya'da XX. yüzyılda görülen “üstün insan” olgusu İtalyan milliyetçiliğinin yayılmasında önemli bir etken olur. İtalyan yazar da İtalya'nın gelişmiş medeniyetler arasındaki yerini alabilmesi için, kendisi gibi liderlere ihtiyacı olduğunu savunarak, toplumun önderliğini yapmayı arzuladığını ortaya koyar. Bu düşünce, *Tükenmiş Adam* adlı yapıtta görülürken, aynı zamanda İtalyan yazarın hayatı boyunca savunduğu bir tez olagelmıştır.

İtalyan edebiyatının, verilen önem açısından, XIX. yüzyılda Avrupa'nın önde gelen edebiyatlarına nazaran biraz geride kalmıştır. Ancak, Giovanni Papini, tartışma yaşadığı birçok edebiyatçı ve düşünürle karşı görüşlerini savunmak için yazdığı eserler ile sadece İtalyan edebiyatını dönemin diğer edebiyatları gibi yenilikçi

noktaya getirmemiş, aynı zamanda dönemin insanlarında ortaya çıkan çöküntüyü eserlerinde anlatarak, dünya edebiyatına önemli bir katkıda bulunmuştur.

Papini her ne kadar kendisinin tükenmiş bir adam olduğunu ve hedeflerine ulaşamadığını düşünse de, zamanının ötesinde bir düşünür olarak yaşadığı dönemde anlaşılammıştır. Fakat Papini'nin ölümsüz veya büyük olma arzusunu bazı fikirlerinin günümüzde bile geçerliliğini koruması vesilesiyle bir nebze dahi olsa gerçekleştirdiği söylenebilir. Zira İtalya'nın XX. yüzyıl ortalarında onun belirttiği gibi yenilikçi bir girişimle ekonomik ve sosyal-kültürel alanlarda gelişmesinde Papini'nin ilerici fikirlerinin biraz da olsa etkisi vardır demek yanlış olmayacaktır.

ÖZET

Giovanni Papini yaşadığı dönem değerlendirildiğinde yenilikçi bir görüşe sahip düşünür olmakla birlikte, entelektüellere, ülkesine ve diğer toplumlara insanlığın içinde bulunduğu çöküşten kurtulabilmesi için liderlik edebileceğine inanan bir düşünürdür.

İtalyan yazar dönemin entelektüel çevreleriyle yakın ilişkiler kurar ve onlarla birçok dergi çalışmasında işbirliği yapar. Bunun sonucunda, ortaya pek çok alanda bilgi sahibi ve fikirlerini topluma açıklayan bir düşünür çıkar. Ayrıca, fikirlerini kendisinin de kurucuları arasında bulunduğu dergilerde yayımlayarak İtalya'daki düşünce dünyasına yön veren kişilerden biri olur.

Papini *Tükenmiş Adam* adlı yapıtında ortaya koyduğu düşüncelerle kendi içinde yaşadığı iç çatışmayı ortaya koyar. Bu çatışma, Sanayi Devrimi yaşandıktan sonra özellikle Avrupa toplumlarında yaşam ve çalışma şartlarının değişmesiyle ortaya çıkan ruhsal çöküntüden kaynaklanmaktadır.

Yazarın yaşamında karşılaştığı sıkıntılar onun lider olma hedefine ulaşabilmesi hususunda engel olmamasına rağmen, otuz iki yaşında otobiyografisini yazdığı eserinde hayallerine asla ulaşamayacağını itiraf etmiştir. Lakin yine de içindeki öğrenme aşkı ve insanoğluna liderlik etme isteği tam anlamıyla sonlanmamıştır. Bu özelliği ile yaşadığı yılların mücadelecisi insan modeline örnek oluşturmuştur.

Tükenmiş Adam adlı eser yalnızca yazarı ve çağın insanını anlatmaz, aynı zamanda bir dönemin sosyolojik çözümlemesini de içinde barındırır. Bu yönüyle yapıt XX. yüzyıl yaşam biçiminin, teknolojik gelişmelerinin insanlar üzerindeki etkisini yansıtabilmiştir.

Yazar, *Tükenmiş Adam* adlı eserde daha önce imparatorluklara, devletlere yön vermiş komutanlara ve liderlere ve edebiyat ve düşünce alanında çığır açmış tüm büyüklere öykünerek kendisinin de onlar gibi olacağını hayal etmiştir. Bu ideale ulaşmak için yoğun çaba göstermiştir. Sonuç olarak, İtalyan düşünürün çabaları

olmak istediği yere gelebilmesi için yeterli olamasa da, gerek düşünceleri gerek eserleriyle ölümsüz olmayı başarabilmiştir.

ABSTRACT

When the period Giovanni Papini lived in evaluated, he is a modern philosopher as well as a thinker believing that he could lead the intellectuals, his country and other societies in order to save them from the downfall in which humanity was.

Italian writer establishes close relationships with the intellectual environment of the period and cooperates with them in lots of works of magazines. Consequently, a thinker, who has knowledge of lots of fields and expresses his thoughts to the society, emerges. Besides, by publishing his thoughts in the magazines among which he is one of the founders, he becomes one of the people dominating over the world of thoughts in Italy.

In his work named "The Failure", Papini sets forth his own inner conflict through the ideas he puts forward. This conflict is caused by the psychological collapse emerging with the change of working and living conditions in especially European societies after "the Industrial Revolution".

Although the trials and tribulations the author experienced were not obstacles for him in respect of reaching his aims, he confessed that he would never be able to reach his dreams in his work which he wrote his autobiography at the age of thirty-two. Nevertheless, his love of learning and will of leading humanity never ended up. With this characteristic, he became a challenging human model of the time he lived in.

His work, "The Failure", does not only tell about the writer and his contemporaries but also includes the sociological analysis of a period. On that sense, the work could reflect the impact of the 20th century life-style and the technological developments on the people.

In "The Failure", by emulating the pioneers in the field of literature and thought, leaders and commanders who leaded empires and governments, he imagined that he would be one of them, too. He strived to reach this ideal. As a result, he

achieved to become immortal both with his ideas and his works even though the efforts of the Italian thinker were not enough to reach the position he aimed to reach.

KAYNAKÇA

- ALBERTAZZI, L., “Scienza e avanguardia nella Firenze del primo novecento”, *Axiomathes*, No. 5, 1994.
- BASSI, S., “*Immagini del Rinascimento Garin, Gentile, Papini*”, Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 2014.
- BENEDETTI, G., “*Saggi*”, I Meridiani, Milano, 1999.
- CASTALDINI, A., “*Giovanni Papini la reazione alla modernità*”, Leo S. Olschki Editore, Città di Castello, 2006.
- CERVO, A., “*Giovanni Papini nel novecento letterario italiano*”, Edizioni Eva, Venafro Is, 2006.
- COLASACCO, B., “From Men into Gods: American Pragmatism, Italian Proto-fascism, and Secular Religion”, *Politics, Religion & Ideology*, 15:4, 2014.
- COLELLA, Paul E., “Reflex Action and the Pragmatism of Giovanni Papini”, *Journal of Speculative Philosophy*, Vol. 19, No. 3, 2005.
- DE FILIPPIS, M., “Giovanni Papini”, *The Modern Language Journal*, Vol. 28, No. 4, 1944.
- DE MICHELI, M., “*Le avanguardie artistiche del novecento*”, Feltrinelli Editore, Milano, 2014.
- DI GIOVANNI, A., “*Il pragmatismo messo in ordine*”, Bonanno Editore, Catania, 2008.
- GAYE, Vera M., “A venti anni dalla morte”, *Italica*, Vol. 54, No. 3, 1977.
- GIULIANO, William P., “Spiritual Evolution of Giovanni Papini”, *Italica*, Vol. 23, No. 4, 1946.
- GOLINO, Carlo L., “*Giovanni Papini and American Pragmatism*”, *Italica*, Vol. 32, No. 1, 1955.

- GORI, G., “Supermanism and culture of the body in Italy: the case of futurism”, *The International Journal of the History of Sport*, 16:1, 1999.
- GULLACE, G., “The Pragmatist Movement in Italy”, *Journal of the History of Ideas*, Vol. 23, No. 1, 1962.
- JAMES, W., “Giovanni Papini and the Pragmatist Movement in Italy”, *The Journal of Philosophy, Psychology and Scientific Methods*, Vol. 3, No. 13, 1906.
- KARATAŞ, T., “*Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*”, Sütun Yayınları, İstanbul, 2011.
- LUTI, G., “*Papini, Soffici e la cultura toscana del primo novecento*”, Edizioni Helicon, Arezzo, 2008.
- MAZZA, M., “*Uomo infinito la lezione di Giovanni Papini*”, Luigi Pellegrini Editore, Cosenza, 2014.
- PAGANO, T., “Avant-Garde Florence: From Modernism to Fascism”, *Italica*, Vol. 73, No. 1, 1996.
- PAPINI, G., *Gog I*” (Çev. Fikret Adil), İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2015.
- PAPINI, G., “*Un uomo finito*”, Libreria della Voce, Firenze, 1913.
- PREZZOLINI, G., “*Giovanni Papini*”, Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 2012.
- REGINA, V., “Giovanni Papini e la modernità. L’anima di un uomo finito di Boine.”, 1913.
- RIDOLFI, R., “*Vita di Giovanni Papini*”, Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 1996.
- SEITZ, John K., “Giovanni Papini, Theoretician of the Irrational: His Life and Thought, 1881-1921”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, The University of Michigan, 1974.
- ŞİMŞEK, A., “*Hızın ve Devrimin Sanatı Fütürizm*”, Kanguru Yayınları, Ankara, 2009.

TUCCINI, G., “*Spiriti cercanti mistica e santità in Boine e Papini*”, Edizioni QuattroVenti, Urbino, 2007.

WALTER, L., “Giovanni Papini: Nietzsche, Secular Religion, and Catholic Fascism”, *Politics, Religion & Ideology*, 14:1, 2013.

